הלכה · מחברי זמננו

שבת כהלכה

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

שבת כהלכה

מקור הטקסט: אור ברסלב

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/שבת-כהלכה/
הקובץ נוצר ב־22 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

הצעה טובה 5
זהירות מונעת 6
הנהגה חשובה 8
חשוב מאוד 8
תפילה לפני הדלקת נרות 16
סגולת קבלת שבת מוקדמת 16
נקודה למחשבה 19
סגולה יחודית לשבת שלום 20
הנסיון מוכיח 24
האורח חיים הקדוש 24
שבת השדכנית 32
שירי שבת 34
עונג שבת 38
עד כמה צריך שלא לגרום צער לאדם אחר בשבת 40
אשה חכמה 43
סייג לחכמה שתיקה 44
הנהגה נכונה 44
נזכור ולא נשכח 46
מילה רכה תשבר גרם 53
סוד האושר בשבת 64
לא מחכים לצאת השבת!!! 66
השבת שומרת תמיד 66
לפני ההבדלה 67
שעת סיפור 70
מצוות לא על חשבון אחרים 71
אומנם 75
לכל אדם יש נקודת שבירה 80
תמיד 84
ערכה של השבת 88
עובדה!!! 94
עצה טובה 96
הכוסס ציפורניים מחלל שבת 103
שמירת שבת בחמש דקות 106
הידעת...? 110
מדוע מפסידים בעסקים 113
אשה חכמה 115
סיפר יהודי ירא שמים 115
סיפרה אשה 122
לשבת צריך להתכונן 123

הוכן מתוכנת תורת אמת, מותר להפיץ בכפוף לתנאי רשיון CC BY-NC-SA 2.5 **- אסור בשימוש מסחרי**
וספרי ויקיטקסט תחת רשיון GNU Free Doc. License
בס"ד - כל הזכויות שמורות (c) **ל הרב אבישלום מונייצר שליט"א**
מבורר ומלוקט מש"ס ופוסקים ראשונים ואחרונים עד אחרוני דורינו
מאת הצב"י אבישלום מונייצר שליט"א ישיבת "אמת ושלום" ראש העין
(מסיבות טכניות לא הובאו ההערות ומראי המקומות שמופיעים בספר המודפס - אתכם הסליחה)

יום שישי

ההכנות לכבוד שבת הם חלק עיקרי ביותר מכבוד השבת, וראוי להכין את כל ההכנות ביום שישי, אבל בימי החורף הקצרים אפשר להתחיל את ההכנות ביום חמישי או אפילו ביום רביעי.
הכלל הוא ככל שמתכוננים יותר ביום שישי כך נהנים יותר בשבת.
וכתוב שבכל מעשה שהאדם עושה יאמר לכבוד שבת קודש לפני שמתרחץ יאמר הריני הולך להתרחץ לכבוד שבת קודש וכשקונה יאמר הריני קונה לכבוד שבת קודש וכשמכין מאכלים יאמר אני מכין לכבוד שבת קודש כך יאמר על כל מעשה ומעשה .
זוהי זכות גדולה להתכונן לכבוד שבת כל תלמידי החכמים בכל הדורות היו מקפידים להכין אפילו משהו קטן לכבוד שבת.
רב חסדא היה חותך את הירקות דק דק, רבה ורב יוסף היו מבקעים עצים ומכינים אותם לשבת, רבי זירא היה מדליק האש לכבוד שבת, ורב נחמן היה מכין את הכלים הצריכים לשבת ומפנה כלי החול.
ומהם ילמד כל אדם, ולא יאמר לא אפגום בכבודי, כי זה הוא כבודו שמכבד השבת.

הכנת מאכלי שבת

א) **הכנות לכבוד שבת** - יש להשתדל להכין לכבוד שבת קודש, וכל מעשה קטן שעושים לכבוד שבת יש לו ערך גדול מאוד .
ב) **קניות** - ראוי לערוך קניות כבר בבוקר יום שישי, ואם חושש שיהיה עומס או חוסר אפשר לערוך קניות כבר ביום חמישי ואפילו ביום רביעי .
ג) **הכנת חלות** - יש נוהגים להכין פת לכל סעודות שבת וצריכים להזהר שלא לשכוח להפריש חלה .
ד) **טעימת מאכלים** - מצוה לטעום את המאכלים לפני שבת ולבדוק שאכן הם טעימים למאכל .

ה) **לפתוח בקבוקים** - על מנת שלא להכנס למחלוקת בהלכה עדיף לפתוח את כל הבקבוקים לפני שבת .

ו) **ממתקים לשבת** - מכבוד השבת להרבות בממתקים לילדים וכן בכל מיני מאכלים טעימים שאין בימי השבוע והמנהג הנכון הוא להרגיל בבית שממתקים אוכלים רק בשבת .

כתבו חז"ל כל מזונותיו של אדם מוקצבים לו בראש השנה מתשרי עד תשרי חוץ מתשר"י

כלומר מחודש תשרי עד חודש תשרי מוקצבים לאדם כל ההוצאות הכספיות חוץ מהכספים שמוציאים לתלמוד תורה שבתות ראש חודש ימים טובים ומה שמוצאים על הוצאות שבת חוזר ואינו כלול בחשבון של ההוצאות שנגזר על האדם בראש השנה (**ביצה דף טז עמוד א**)

הכנת הבית

ז) **סגולה לשלום בית** - מקובל על ידי חז"ל שניקוי פינות הבית מקורי עכביש זוהי סגולה לשלום בית לכן יש להשתדל כבר לפני חצות יום להוציא את כל קורי העכביש מהפינות בכל חדרי הבית .

ח) **שטיפת הבית** - אין חובה לשטוף את הבית, אבל יש להקפיד שהבית יראה נקי ומסודר לכבוד שבת קודש ולכן ראוי לטאטא היטב את הבית .

ט) **הכנת מצעים** - מצוה של כבוד השבת היא להכין מצעים נקיים לכבוד שבת ולכן יש לתכנן מראש את החלפת המצעים שיהיו ממש סמוך לשבת .

י) **סידור השולחן** - יש מצוה שהשולחן יהיה ערוך ומסודר כבר לפני שבת ובמשך כל השבת אפילו שלא בזמן סעודות השבת .

יא) **בדיקת כיסים** - יש מצוה מיוחדת בכל ערב שבת לבדוק את הכיסים של בגדי שבת שלא יהיה שם מוקצה שאסור לטלטלו בשבת .

יב) **סגולה למחיקת עוונות** - כתבו בשם האר"י ז"ל שהזיעה שאדם מזיע בצרכי שבת הם סגולה למחיקת העוונות, ולכן כדאי מאוד לטרוח הרבה ולהזיע בשביל כבוד שבת .

הצעה טובה

את כל ההכנות לשבת עושים סמוך לחצות יום

וכך שעתיים לפני כניסת שבת

המאכלים מתחממים על הפלאטה
ונשאר רק להדליק נרות שבת.

הכנות פרטיות

יג) **בגדי שבת** - יש להכין בגדים המיוחדים רק לשבת ויש להקפיד ללבשן לפני הדלקת נרות וכן להשאר עם בגדי שבת בקידוש וכן בכל סעודות שבת וראוי להשאר עם בגדי שבת אפילו בסעודה רביעית .

יד) **נעלי שבת** - אע"פ שאין חיוב לייחד נעלים, ראוי לצחצחן היטב וכבר נהגו ללבוש נעליים מיוחדות לשבת .

טו) **ציפורניים** - יש מצוה לגזוז צפרניים דווקא בכל יום שישי ולפחות פעם בשבועיים ויש מקפידים שלא לגזור צפרניים ביום חמישי אבל מעיקר הדין אין איסור בכך .

טז) **סדר גזיזת ציפורניים** - יש נוהגים להקפיד על סדר מסויים של גזיזת הציפורניים ויש שאינן נוהגים בכך מכל מקום מותר לגזוז צפרנים באיזה סדר שרוצים .

יז) **זהירות בציפורניים** - יש להזהר שלא להניח צפרניים על גוף האדם ולא על הבגדים או על הנעליים אלא להשליכן לאסלה או לכיור כדי שלא ידרכו עליהם בני אדם .

יח) **נפלה ציפורן** - בכל מקום שהציפורן נופלת בפעם הראשונה, הדורך עליה יכול להנזק. ולכן כשציפורן נפלה ואבדה, יש לטאטא את המקום כדי שלא ידרכו עליה ובפרט אשה מעוברת .

יט) **מים חמים** - מצוה להתקלח ולחפוף את השיער במים חמים וכן לקלח את הילדים לכבוד שבת, ובימים הקצרים אפשר כבר ביום חמישי .

כ) **שטיפת ידיים ורגליים** - כשאין זמן או אין אפשרות להתקלח במים חמים אפשר לשטוף את הידיים ואת הרגליים במים חמים וגם כן נחשב למצוה .

כא) **מקלחת לפני השקיעה** - יש להמנע מלהתקלח סמוך לשקיעה מחשש חילול שבת כיון שבקלות אפשר להכשל באיסורים שונים ובפרט אם המים חוממו בבוילר חשמלי .

כב) **תספורת** - יש מצוה להסתפר ביום שישי לכבוד שבת קודש וכן ראוי להרגיל את הילדים שמסתפרים ביום שישי .

כג) **טבילה במקוה** - מנהג נכון הוא לטבול במקוה בכל ערב שבת ויש להשתדל מאוד לטבול רק אחרי חצות יום שישי ולא מוקדם יותר .

כד) **שינה ביום שישי** - יש אומרים שמצוה לישון ביום שישי על מנת שיהיה כח לקבל את השבת בשמחה ובישוב הדעת .

זהירות מונעת

ביום שישי מנסה היצר הרע לחבל בשלום הבית כדי שבשבת כולם יהיו כועסים ופרודים לכן יש להשגיח שביום שישי לא מתווכחים ואת כל המריבות דוחים

כל אחד והניסיון שלו בשמירת השבת כולנו יודעים שאסור לעבוד בערב שבת וכל העובד בערב שבת בשעות הסמוכות לשקיעה אינו רואה סימן ברכה ממלאכתו ובפרט שיש חשש של חילול שבת.

מסופר על רבי אריה לוין שבערבי שבתות נהג לסובב בין בעלי החנויות ולזרז אותם לסגור את החנויות לקראת שבת כדי שלא יעברו על חילול שבת הם והקונים.

באחת השבתות כשהגיע עת כניסת השבת ראה יהודי שהמשיך למכור וחנותו היתה עמוסה קונים הממתינים. וניכר לכל שהמוכר לא מתכונן כלל לנעול את החנות לפני כניסת שבת, רבי אריה ראה את היהודי עומד להכשל בחילול שבת נכנס פנימה לחנות והניח את השטריימל על הדלפק וישב לנוח, ראה אותו בעל החנות מופתע ואמר לו כבוד הרב מדוע כבודו בא אלי בשעה כל כך מאוחרת לפני כניסת שבת?

אמר לו רבי אריה לוין בלב אוהב וכואב מה אומר לך, אתה עומד בפני נסיון גדול של כסף, אבל שבת זה שבת, לא ישווה לה כל הון שבעולם! אולי תרויח מאה או מאתיים אבל תפסיד הון שלם.

בעל החנות חשב רגע הסתכל בעיניו של הרב המתין שניה ואמר כבוד הרב צודק, יש לי יסורי מצפון שאני עושה זאת, ואני לא אמשיך לחלל שבת בפרט שאתה מצטער ואני לא רוצה לצער אדם כמוך ומיד פיזר את הקונים וסגר את החנות.

אמר רבי אריה ברוב ענוה אשריך יהודי יקר, אני לא יודע אם הייתי עומד בנסיון של הפרנסה כמוך. הזכות שלך גדולה מאוד ובוודאי שתיתן לך ברכה בפרנסתך כיאה לשומר את השבת. כך כל יהודי יכול להרויח את כל עולמו במעשה קטן של שמירת שבת.

הכנות כלליות

א) **הכנת "טישו"** - ראוי באופן קבוע לייחד זמן לחתוך ניירות לכבוד שבת על מנת שלא יצטרכו לקרוע בשבת ואפשר לחתוך כבר בימי השבוע .

ב) **הכנת שעון שבת** - ביום שישי מותר לכוון שעון שבת למזגן או למנורות החשמל על מנת שידליק ויכבה את האור בשבת .

ג) **הכנת המקרר** - על מנת לא להכשל בהדלקת אור המנורה שבמקרר יש לנתק את המנורה כדי שלא תדלק בשבת על ידי פתיחת הדלת .

ד) **הכנת הנרות היין והחלות** - יש להשתדל ולהכין את נרות, גפרורים, בקבוק היין, וחלות שבת כבר אחר חצות יום שישי כדי שלא ניזכר שהם חסרים סמוך לכניסת השבת .

ה) **ניתוק מכשירי החשמל והטלפון** - יש לנתק את כל המכשירי חשמל מהשקעים וכן את כל מכשירי הטלפון ובפרט כשיש ילדים קטנים בבית .
ו) **תפילת מנחה** - אע"פ שבימי השבוע טוב יותר להתפלל מנחה קטנה סמוך לשקיעה, מכל מקום ביום שישי עדיף להתפלל מנחה כבר בשעה מוקדמת .

הנהגה חשובה

למצוא זמן ביום שישי ללמוד עם הילדים רעיון מוסרי מפרשת השבוע ופירוש רש"י ולחזור על הלימוד בשולחן שבת

שנים מקרא ואחד תרגום

ז) **שמו"ת** (**שנים מקרא ואחד תרגום**) - מצוה בכל יום שישי לקרוא את הפרשה פעמיים מקרא ופעם אחת תרגום ואפשר לקרוא גם בשבת וכל המשלים פרשיותיו שמו"ת מאריכים לו ימיו ושנותיו .
ח) **קריאה ללא הפסקה בדיבור** - חסידים ואנשי מעשה קוראים את כל הפרשה מיד אחר תפילת שחרית של יום שישי ללא הפסקה בדיבור .
ט) **שמו"ת בכל יום** - יש אפשרות לקרוא בכל יום קטעים מהפרשה ועד יום השבת לסיים את כל הפרשה פעמיים מקרא ואחד תרגום ויש הנוהגים לקראה בפעם אחת ללא הפסקה מיד לאחר סעודת שבת .
י) **טבילה אחר שמו"ת** - כתבו המקובלים שלאחר קריאת שמו"ת יכול לטבול מיד אפילו לפני חצות יום .
יא) **כשלא קרא שמו"ת** - מי שלא הספיק לקרוא את הפרשה של אותה שבוע יכול להשלימה בשבוע שלאחריו עד שמחת תורה של אותה השנה .
יב) **קריאה בזמן שמיעת הספר תורה** - אע"פ שיש מתירים מכל מקום יש להמנע מלקרוא שנים מקרא ואחד תרגום בזמן קריאת התורה .
יג) **שבת ויו"ט או שבת חול המועד** - אין צריך לקרוא את הפרשה שניים מקרא ואחד תרגום ביום טוב שחל בשבת או בשבת בחול המועד .
יד) **הפטרה** - המנהג לקרוא את ההפטרה מיד אחר הפרשה מכל מקום אינו חיוב כל כך כמו קריאת הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום .

חשוב מאוד

לשתף את הילדים בהכנות לשבת להרים מוקצה המפוזר בבית ולהכין את שולחן שבת לטאטא ולקפל כביסה כך הילדים לומדים ש... לשבת צריך להתכונן

צריך לעשות חלוקת תפקידים מסודרת לדוגמא...

האיש מקלח את הבנים מסדר נרות ומכין פלאטה

האישה מכינה מטעמים לשבת

הילדים מסדרים את הבית ואחראים על סידור השולחן

וכל אחד בתפקידו רשאי לעזור לשני

כביסה ביום שישי

טו) **כיבוס ביום שישי** - חז"ל קבעו שלא לכבס ביום שישי כדי שיהיו פנויים להכנות לשבת ולכן יש להקפיד לכבס את כל הבגדים כבר ביום חמישי .

טז) **מכונת כביסה** - כתבו פוסקי זמננו שכיום שיש מכונות כביסה מי שלא הספיק לכבס ביום חמישי וצריך את הבגדים לשבת יש לו על מי לסמוך .

יז) **כביסה ביד** - אע"פ שהתירו כביסה במכונה מכל מקום יש להמנע מלכבס כביסה ביד .

יח) **כביסה של תינוקות** - בגדי תינוקות שיש צורך לכבסם ביום שישי אפשר לכבס את הבגדים במכונת כביסה ואפילו ביד .

יט) **תליית כביסה** - מותר לתלות כביסה ביום שישי אפילו שמתיבשת בשבת ואין כאן איסור של מראית עין ואם צריכים את הכביסה היבשה בשבת אפשר להורידה מהחבל בשבת .

כ) **הפעלת מכונה לפני כניסת שבת** - כשלא הספיקו לכבס או ליבש בגדים ויש צורך בבגדים כבר למוצאי שבת, מותר להפעיל את המכונה סמוך לכניסת שבת אפילו שהיא גומרת פעולתה בשבת .

סעודה ביום שישי

כא) **סעודה ביום שישי**- אין לאכול ביום שישי סעודה גדולה שאינו רגיל בה בימי השבוע, כגון מה שמגישים באולמות וכן כדרך מה שאוכלים בסעודה ראשונה או שניה בשבת וכל היום בכלל האיסור אבל מותר לאכול כל היום כל סוגי המזונות ופירות וירקות .

כב) **סעודה קלה** - סעודה שאין בה ריבוי מאכל ומשתה כגון באופן שרגילים לאכול בימי השבוע מותר לאכול עד שעה שלוש אחה"צ בקירוב ומשעה זו ואילך יש להמנע .

כג) **סעודת מילה או פדיון** - מותר לאכול סעודת קבע בסעודת מצוה כגון בסעודת פדיון הבן, או בסעודת מילה, אפילו שנעשית אחר חצות היום ויש להמנע מלאכול הרבה .

חימום מאכלים לשבת

תנור חשמלי

לכתחילה עדיף שלא להשתמש בתנור לחימום המאכלים בשבת אפילו שכתוב עליו מצב שבת .

א) **תנור במצב שבת** - יש לחלק בין תנור חשמלי שיש לו מצב של פלאטה שהוא מצב שבת, לבין תנור שנדלק ונכבה על ידי תרמוסטט ויש להשתמש בתנור שאינו נכבה ונדלק על ידי תרמוסטט אלא חום קבוע במצב שבת .

ב) **שעון שבת לתנור** - תנור שאי אפשר לכוון אותו למצב שבת אפשר להשתמש בו על ידי שמחברים לו שעון שבת ובזמן שהשעון מכבה את התנור מוציאים את המאכלים מתוכו .

ג) **מנורת סימון כשהתנור דולק** - אם אין שעון שבת שמכבה את התנור בשעות קבועות אז בשעת הצורך אפשר לפתוח את התנור כשהמנורה דולקת .

ד) **תנור ללא מצב שבת** - כשאין מצב שבת ואין מקום לחמם את התבשילים אפשר להניח ביום שישי בתנור רגיל שאינו נדלק בפתיחת הדלת ואפשר לפתוח הדלת בשינוי או על ידי ילד קטן וגם הפותחים באופן הרגיל יש להם על מי לסמוך .

ה) **הכנסת מאכלים לחימום לתנור** - בשבת לא מכניסים לתוך התנור אפילו מאכלים מבושלים אלא רק מה שהיה בתנור ועדיין חם ולא הניחו אותו על הרצפה או על השיש אפשר להחזירו לתנור .

ו) **דלת של התנור פתוחה** - בשעת הדחק יש אפשרות להקל ולהכניס לתנור דבר מבושל ויבש כאשר מניחים על רשת נוספת וכן לא סוגרים את דלת התנור עד הסוף .

ז) **פתיחת דלת התנור** - אפילו שמותר לפתוח את התנור להוציא מאכלים, אם יש תבשיל שאינו מבושל אסור לסגור את דלת התנור משום איסור בישול .

פלאטה חשמלית

ח) **הנחה על הפלאטה ביום שישי** - פלאטה שיש בה דרגת חום קבועה ללא אפשרות שינוי מותר להניח עליה ביום שישי לפני כניסת שבת כל מאכל בין מבושל ובין שאינו מבושל וכן כל סוגי הבצק אפילו שאינו אפוי כדי שיאפה במשך השבת .

ט) **כיסוי על הפלאטה** - יש המחמירים שלא להניח על הפלאטה ממש אלא מניחים כיסוי, כגון נייר כסף עבה או מגש מתכת,רשת צליה, ועליהם מניחים את התבשילים .

י) **שעון שבת לפלאטה** - מותר לכוון שעון שבת ביום שישי על הפלאטה שיכבה וידליק בשעה קבועה בתנאי שכל מה שמונח על הפלטה מבושל .

יא) **מיחמית** - ארגז מתקפל העשוי דינו כפלאטה חשמלית ולפני שבת מותר להניח בתוכו כל תבשיל אפילו שאינו מבושל. אבל בשבת מותר להכניס לתוכו מאכלים מבושלים בלבד .

יב) **כשרות המיחמית והפלאטה** - יש להשתדל שלא להניח לחם על פלאטה שיש עליה שאריות של רוטב בשרי כיון שהלחם יהפך להיות בשרי ודינו שאסור באכילה עם חלב.

אש גלויה

רק ביום שישי מותר להניח על אש גלויה מאכל מבושל או מאכל שהוא לא מבושל שמתבשל במשך השבת אבל בשבת אסור להניח על אש גלויה אפילו מאכל מבושל .

יג) **מגש או טס מתכת על אש גלויה** - כשהניחו ביום שישי מתכת על אש גלויה דינה כפלאטה לכל הלכותיה .

יד) **הנחת טס מתכת על האש הגלויה** - מותר להניח בשבת כיסוי של אבן או של טס מתכת על אש גלויה וכן הדין בתא חימום העשוי מפח מותר להניחו בחזרה על האש

טו) **כשהגז כבה בשבת** - אפשר להעביר את המאכלים בתנאי שהכל מבושל ומוצק ואם הוא נוזלי וחם בחום שהיד סולדת כדין העברה מפלאטה לפלאטה .

הדלקת נרות

א) אחת המצוות החשובות ביותר שאשה זכתה בהן היא הדלקת נרות שבת ולכן תקפיד ביותר שלא לזלזל במצווה זו וכן שלא תשכח להדליק נרות שבת וכן שלא תדליק לאחר כניסת השבת .

ב) **שעת רצון** - סגולה המובאת בספרים הקדושים שבשעה שמדליקה נרות שבת תתפלל על ילדיה שיהיו בני תורה תלמידי חכמים וכן להתפלל על בנותיה שיזכו לשידוך הגון ולהקים בית וכן על עצמה שזוהי שעת רצון ולכן תתפלל ככל יכלתה .

ג) **צדקה** - מנהג נכון הוא שלפני הדלקת נרות תיתן כמה מטבעות לצדקה ואחר כך תדליק נרות שבת .

ד) **בגדי שבת** - ראוי שתלבש בגדי שבת לפני הדלקת נרות על מנת שתקבל את השבת כשהיא כבר מוכנה לשבת .

ה) **חשש חילול שבת** - אם הזמן דחוק ואין לה די שהות להתלבש ולהדליק נרות, תדליק נרות בבגדי חול ולאחר הדלקת נרות תחליף לבגדי שבת .

ו) **מספר נרות שצריכה להדליק** - מעיקר הדין די בנר אחד וכבר נהגו כולן להדליק לפחות שתי נרות אחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור .

ז) **שבעה נרות** - יש הנוהגות להדליק שבעה נרות ויש הנוהגות להדליק כמספר הנפשות בבית .

ח) **החסירה נרות** - כשהדליקה פחות נרות משרגילה להדליק בכל שבוע אינה צריכה לקנוס את עצמה .

ט) **שמן זית** - מצוה מן המובחר להדליק בנרות שמן זית ואין הבדל בין שמן זית שנועד למאור לבין שמן זית לבישול ואכילה, אלא כל שמן זית שאינו של ערלה והופרשו ממנו תרומות ומעשרות ואורו צלול ויפה מצווה להדליק בו .

י) **שאר שמנים** - אם אין שמן זית אפשר להדליק בשמן רגיל כגון שמן סויה חמניות וכו' וכן אפשר להשתמש בשמן שנשאר במחבת או בסיר טיגון בתנאי שדולק יפה וצלול .

יא) **שמן שנשאר מהנרות** - בשבת אסור להשתמש בשמן הנשאר מנרות שבת משום מוקצה אבל במוצאי שבת מותר להשתמש בו .

יב) **שתי פתילות בצלוחית** - צלוחית שמן שיש בה שתי פתילות הנפרדות אחת מהשניה נחשבות לשתי נרות שבת .

יג) **בל תשחית** - אין להשתמש בנרות יקרים או בכמות גדולה של שמן משום בל תשחית. אלא תשים כמות שמן או נרות שידלקו למשך זמן הלילה בלבד .

יד) **נרות שעווה** - בימינו שנרות השעווה מאירים יפה אין חיוב להדליק בשמן זית ואפשר להדליק בנרות שעווה אפילו לכתחילה .

טו) **נרות שעווה במקום נרות שמן** - הרוצה לשנות מנהגה ולהדליק נרות שעווה במקום נרות שמן אם חשבה שיש חיוב להדליק בנרות שמן אינה צריכה התרת נדרים אבל אם נהגה כן למנהג חסידות כדאי שתעשה התרת נדרים אצל רב שמבין בהלכות התרת נדרים .

טז) **נרות שעווה ונרות שמן** - כשאין די שמן, שיספיק לכל הנרות אפשר להדליק נר אחד של שמן ונר שני של שעווה .

יז) **התרת נדרים** - אשה שנהגה להדליק שבעה נרות ולאחר זמן רוצה להפחית את מספר הנרות רצוי שתעשה התרת נדרים על כך שלא אמרה בלי נדר .

יח) **תנאי בהדלקת נרות** - רצוי שתתנה פעם אחת בשנה שמספר הנרות שמדליקה הוא בלי נדר ואם תרצה יכולה להדליק פחות נרות מבלי התרת נדרים .

יט) **כשחסר נרות** - כשאין די נרות שרגילה להדליק בכל שבוע, או כשמתארחת והדליקה רק נר אחד אינה צריכה קנס או התרת נדרים כיון שעושה כן באופן חד פעמי .

כ) **כשבעלת הבית מדליקה רק שתי נרות** - המתארחת בבית שמדליקים שם שתי נרות והיא רגילה להדליק יותר נרות אינה חייבת להוסיף נרות .

כא) **שכחה להדליק נרות שבת** - כששכחה להדליק נרות שבת תצטרך להדליק נר נוסף כל ימיה אבל אם השאירה אור חשמל דולק לכבוד שבת (ואפילו המכוון על ידי שעון שבת) אין צריכה להוסיף נר נוסף .

כב) **כשלא הדליקה מחמת אונס** - אם רצתה להדליק נרות שבת ולא יכלה להדליק מסיבות שאינן תלויות בה כגון שהיתה חולה בבית חולים או שהיו אילוצים שמנעו ממנה להדליק נרות שבת וכן כשהבעל הדליק נרות בבית במקומה וכן כשהדליקה אור חשמל לא קנסו אותה חז"ל .

כג) **הגבהת השמן במים** - מותר לשים מים בכוסיות השמן כשבכוונתה במים להגביה הנרות או כשמתכוונת לנוי כגון שהמים מתחת לשמן צבועים בצבע מאכל, אבל אם רצונה כדי שהמים יכבו הנר אסור לשים מים בכוסית השמן ואפילו שעדיין לא נכנסה השבת .

כד) **אור החשמל** - במקום שאי אפשר להשיג נרות שעוה או שמן או שאין אפשרות להדליק כגון בבית חולים אפשר להדליק אור החשמל ולברך להדליק נר של שבת .

כה) **הבהוב הנר** - יש נוהגים שהבעל מכין את הנרות, מדליק את הנר ומכבה על מנת שידלוק יפה וזהו הבהוב הנר ומעיקר הדין אין חיוב בכך ומכל מקום אשה שמכינה יש לה מצוה בכך .

כו) **אופן ההדלקה** - יש להדליק באופן כזה שרוב הפתילה תידלק כדי שהאש תעלה יפה בכל הנר .

כז) **שימוש בנרות** - אם כבה הגפרור, ועדיין לא סיימה להדליק את כל הנרות, אין להדליקו מנר שבת אלא תדליק גפרור אחר,ומותר להדליק נר שבת מנר שבת אחר שכבר הודלק לכבוד שבת .

כח) **שימוש בנרות לפני שהודלקו לכבוד שבת** - לפני שהודלקו הנרות לכבוד שבת מותר להשתמש בנרות לצורך הדבקת הנרות, (לחמם נר בנר) אפילו שהודלקו לשם הבהוב והכנה ורק אם הודלקו לכבוד שבת קודש אסורים בשימוש כנזכר לעיל .

כט) **כיבוי הגפרור** - אם אינה מקבלת שבת בהדלקת נרות יכולה לכבות הגפרור, וכן להחזיר הגפרורים למקומם, אבל אם מקבלת שבת לאחר הדלקת הנרות אין להרים את הגפרורים ואסור לכבות את הגפרור אלא יש להניחו שיכבה מאליו .

ל) **חינוך ילדה להדלקת נרות** - ילדה קטנה אינה צריכה להדליק נרות ולכן אין ללמדה להדליק בברכה ואפילו בלא שם ומלכות ומתכוונת לשם חינוך אסור ויכולה להדליק ללא ברכה ולהקשיב לאם המברכת .

לא) **בנות רווקות** - בנות שגרות אצל הוריהן פטורות מהדלקת נרות שבת שהכלל הוא שכל שיש מי שידליק בעבורן פטורות מהדלקת נרות .

לב) **רווקה שאינה מברכת** - בת רווקה שדרה אצל הוריה ורוצה להדליק נרות שבת אין לה לברך על הדלקת נרות אפילו שמדליקה בחדרה אלא תשמע הברכה מהאם המברכת ותדליק ללא ברכה .

לג) **רווקה שמתארחת** - אם מתארחת במקום שמדליקים נרות ידליקו גם בעבורה אבל במקום שלא מדליקים צריכה להדליק בברכה ותדליק במקום הסעודה ואם אינה יכולה להדליק שם, תדליק בחדר שינה .

לד) **חדר משותף** - אם יש מספר בנות הדרות בחדר אחד תדליק אחת מהבנות בשביל כולן בברכה .

לה) **המתארחים בשבת** - כשמתארחים בשבת ומיחדים להם חדר נפרד יכולים להדליק בברכה בחדר הפרטי שיחדו להם, אבל לא תברך היכן שמדליקה בעלת הבית .

לו) **המתארחים רק לסעודת שבת** - ידליקו בבית נרות או שמן שידלק למשך זמן רב, עד שיחזרו לביתה ויהנו מאור הנרות. ואפשר להדליק אור החשמל בנוסף כדי שלא תחשב הברכה לבטלה אם הנרות יתכבו מוקדם .

לז) **המתארחים בבית מלון** - חייבים בהדלקת נרות שבת ולכתחילה תבקש אישור מהנהלת בית המלון להדליק בחדרה בהתאם להוראות הבטיחות של המלון, ויקפידו לחזור לחדר בעוד הנרות דולקים .

לח) **כשאין אפשרות להדליק בחדר המלון** - אם הנהלת המלון אוסרת בכל אופן להדליק בחדרים תקפיד להדליק הראשונה בחדר אוכל ותברך, (ואם הדליקו לפניה לא תברך) או, שתדליק אור חשמל בחדרה בברכה ויצאה ידי חובה .

לט) **חדר אוכל** - כשמדליקים נרות בחדר אוכל משותף, לפי מנהג עדות המזרח רק אחת מברכת בשביל כולן והשאר מדליקות אחריה ללא ברכה .

מ) **אורחת שיוצאת ידי חובה** - כשמדליקים נרות בשבילה ואינה צריכה להדליק נרות, ראוי שתקשיב לברכה אבל אם לא שמעה יצאה ידי חובה .

מא) **אשה שאינה נשואה** - גרושה או אלמנה או רווקה שגרה לבדה חייבת בהדלקת נרות בערב שבת ובערב יום טוב וכן בערב יום כיפור כשאר כל נשים .

מב) **כשהאמא לא בבית** - שהאמא לא נמצאת עדיף שהאבא ידליק את הנרות בברכה, ולא הבת שנמצאת בבית אפילו שהיא מעל גיל מצוות .

מג) **טלטול הנרות לפני קבלת שבת** - אשה חולה שאינה יכולה לגשת להדליק נרות, בעלה יכול לקרב את הנרות בעבורה ולאחר שתדליק בברכה יניח את הנרות במקום שאפשר להנות מהם .

מד) **מקום הנחתם** - לכתחילה יש להדליק הנרות במקום האכילה ויש להשאירם היכן שהודלקו ואם צריכה להעבירם למקום אחר כגון יולדת שהביאו לה להדליק נרות סמוך למיטתה או כשיש ילדים קטנים שיכולים להינזק מותר להניח הנרות אחר ההדלקה במקום גבוה כשנהנים מאורם .

מה) **טלטול הפמוטים בשבת** - אסור לטלטל את הפמוטים בשבת אפילו לאחר שכבו הנרות משום שהם מוקצה אבל שהפמוטים אינם יקרים, ועשו תנאי לפני הדלקת נרות שיהיה אפשר להרימם, לאחר שיכבו הנרות אפשר להרימם ולהניחם במקום אחר .

נוסח הברכה

מו) **נוסח הברכה של הדלקת נר שבת** - בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלוֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל שַׁבָּת.

מז) **נוסח הברכה להדלקת נר ביום טוב** - בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלוֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל יוֹם טוֹב.

מח) **נוסח הברכה להדלקת נר ביום טוב שחל בשבת** - בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלוֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב.

מט) **זמן אמירת הברכה** - יש לברך לפני הדלקת הנרות כדי שתהיה עוברת לעשייתן ולא תכנס לספק ברכה לבטלה ויש הנוהגות להדליק הנרות ומכסות עיניהן מברכות ואח"כ מורידות את הידיים ונהנות מאור הנרות .

נ) **ברכת שהחיינו** - אשה המדליקה פעם ראשונה בחייה נרות שבת אינה מברכת שהחיינו על הדלקה זו וכדאי שתלבש בגד חדש ותברך עליו שהחיינו ותכוון גם על הדלקת נרות .

נא) **כששכחה לברך** - אם הדליקה את כל הנרות ומיד נזכרה ששכחה לברך אינה מברכת ואפילו אם תכבה את הנרות לא יועיל לה ורק אם נשאר לפחות נר אחד שלא הודלק מותר לה לברך עליו .

נב) **הפסק בדיבור** - אחר הברכה אסור לה לדבר אלא מיד צריכה להדליק את הנרות .

נג) **כשדיברה בין הברכה להדלקת נרות** - אם דברה מענין של הדלקת הנרות כגון "תביאו לי גפרורים" או, "אני צריכה נר" אינה צריכה לחזור ולברך אבל אם דברה מענינים אחרים שאינם קשורים להדלקת נרות צריכה לחזור ולברך .

נד) **כשברכה רק על שבת או רק על יום טוב** - כשהזכירה שבת ללא יום טוב או יום טוב ללא שבת יצאה ידי חובה ואינה צריכה לברך שוב.

נה) **כשכבו הנרות** - אם כבו הנרות ועדיין לא קיבלה שבת יכולה להדליקם שוב כשאר מלאכה המותרת לפני כניסת שבת ואם רק היא קיבלה שבת יכולה לבקש מאדם שעדיין לא קיבל שבת שידליק בעבורה ללא ברכה .

נו) **אמירה לגוי** - זמן הדלקת נרות לפני השקיעה אבל לאחר השקיעה בזמן בין השמשות אסור להדליק נרות שבת ומותר רק לומר לגוי להדליק והיא לא תברך על ההדלקה .

נז) **אמירה ליהודי** - כשקבלה שבת ונזכרה שלא הדליקה אור וכדומה אם עדיין לא נכנסה השבת יכולה לבקש מאחד מבני הבית שעדיין לא קיבל שבת שידליק אור .

נח) **כבוד הנרות** - אסור לעשות מול הנרות כל תשמיש בזוי כהחלפה לתינוק או להושיב קטן שעושה צרכיו בכלי או לשהות ליד הנרות שלא בצניעות .

תפילה לפני הדלקת נרות

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלוֹהַי וֵאלוֹהֵי אֲבוֹתַי. שֶׁתְּחוֹנֵן אוֹתִי (וְאֶת אִישִׁי וְאֶת בָּנַי וְאֶת אָבִי וְאֶת אִמִּי) וְאֶת כָּל קְרוֹבַי. וְתִתֶּן לָנוּ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל חַיִּים טוֹבִים וַאֲרֻכִּים. וְתִזְכְּרֵנוּ בְּזִכָּרוֹן טוֹבָה וּבְרָכָה. וְתִפְקְדֵנוּ בִּפְקֻדַּת יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים וּתְבָרְכֵנוּ בְּרָכוֹת גְּדוֹלוֹת. וְתַשְׁלִים בָּתֵּינוּ. וְתַשְׁכֵּן שְׁכִינָתְךָ בֵּינֵינוּ. וְזַכֵּנִי לְגַדֵּל בָּנִים וּבְנֵי בָנִים חֲכָמִים וּנְבוֹנִים. אוֹהֲבֵי ה'. יִרְאֵי אֱלוֹהִים. אַנְשֵׁי אֱמֶת. זֶרַע קֹדֶשׁ. דְּבֵקִים וּמְאִירִים אֶת הָעוֹלָם בַּתּוֹרָה וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים וּבְכָל מְלֶאכֶת עֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא. אָנָּא ה' אֱלוֹהַי שְׁמַע אֶת תְּחִנָּתִי בָּעֵת הַזֹּאת. בִּזְכוּת שָׂרָה וְרִבְקָה וְרָחֵל וְלֵאָה אִמּוֹתֵינוּ. וְהָאֵר נֵרֵנוּ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה לְעוֹלָם וָעֶד וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה. אָמֵן:

סגולת קבלת שבת מוקדמת

בזמנו של החפץ חיים היו בעל ואשה הנשואים כבר שנים רבות ולא זכו להפקד בבנים ובבנות שניהם הרבו לפנות לבורא עולם בתפילות ובדמעות על מנת שיזכו לפרי בטן ואמנם תפילותיהם נענו ואכן זכו להוושע והאשה הרתה ובשעה טובה נולד להם בן אבל דא עקא שמיד לאחר הלידה אבחנו הרופאים שהילד אינו כשאר הילדים אלא נולד עם מום בלב ובעיה רפואית קשה ללא יכולת החלמה הרופאים בדקו וניסו אבל

לא מצאו תרופה לחולי זה, בני הזוג ניסו לפנות לעוד רופאים ולא התייאשו אבל ללא הועיל.

לאחר זמן נודע להם שיש להם אפשרות להכנס לברכה לחפץ חיים שיברך את הילד שיהיה בריא, כיון שכבר נודע בצידקותו ובברכותיו ואכן החליטו ללכת לחפץ חיים לבקש את ברכתו כשהגיעו אליו אמר החפץ חיים לאשה דעי לך יש סגולה גדולה של קבלת שבת מוקדמת, ולכן אם תקבלי על עצמך לקבל שבת מוקדם, וכל ההכנות לשבת יהיו מוכנות כבר מחצות יום, וגם שולחן שבת יהיה מוכן לשבת ואת בעצמך תקפידי להכניס את השבת יותר מוקדם מהרגיל ומרגע של הדלקת נרות לא תעשי כל מלאכה, תראי ישועה.

היא אכן קיבלה על עצמה את הקבלה הזו וביום שישי הבית היה מוכן לשבת כבר מחצות יום, קבלה את השבת כבר משעה מוקדמת המותרת על פי ההלכה ומהרגע של הדלקת נרות הפסיקה מעשיית מלאכה, ומהשבת הראשונה מצבו של הילד השתפר ולאט לאט הבריא עד שמחלתו נעלמה כליל.

קבלת שבת

א) **זמן הדלקה** - לכתחילה הזמן הראוי להדליק נרות הוא כעשרים דקות לפני השקיעה (כפי שכתוב בלוח שנה) ובדיעבד כשלא הדליקה יכולה להדליק עד כחמש דקות לפני זמן השקיעה שכתובה בלוח שנה .

ב) **ספק שקיעה** - כשיש ספק אם שקעה השמש או לא, אין מדליקים נרות שבת .

ג) **פלג המנחה** - אי אפשר לקבל שבת לפני פלג המנחה (שהוא בימות הקיץ כשעה ורבע לפני השקיעה ובימי החורף כשעה לפני השקיעה) והמדליקה נרות מפלג המנחה כגון שמדליקה כשעה לפני השקיעה צריכה לקבל עליה שבת מיד, ואסורה בעשיית מלאכה כדי שיהיה ניכר שהדליקה הנרות לכבוד שבת .

ד) **תנאי לא לקבל שבת בהדלקת נרות** - לפי שיטת עדות המזרח אינה חייבת לקבל שבת בהדלקת נרות ורצוי שתתנה לפני ההדלקה ותאמר "איני מקבלת שבת בהדלקת נרות", ואז אפילו שהדליקה הנרות בברכה, עדיין לא נכנסה שבת ותקבל שבת מאוחר יותר, לפני השקיעה ודי בתנאי אחד לכל השנה .

ה) **אכילה ושתייה לאחר הדלקת נרות** - מרגע שקיבלה על עצמה שבת אסורה באכילה ושתייה עד הקידוש ואפילו מים אין לה לשתות ואם חייבת לאכול תקדש לעצמה אבל כשהדליקה נרות בלבד ולא קיבלה שבת על עצמה מותרת לשתות עד השקיעה ותמנע מאכילה .

ו) **תפילת מנחה** - ראוי שלפני הדלקת נרות תתפלל תפילת מנחה ואם יודעת שאין לה זמן יכולה להתפלל כבר משעה שתיים בצהריים תפילת מנחה .

ז) **כשהדליקה נרות ולא התפללה תפילת מנחה** - אפילו שקבלה שבת לאחר שהדליקה נרות יכולה להתפלל תפילת מנחה לפני השקיעה .

ח) **תוספת שבת** - אפשר לקבל תוספת שבת בהדלקת נרות או באמירת "מזמור שיר ליום שבת" או באמירת המילים "שבת שלום" ותכוין שבאמירה זו תחול עליה קדושת שבת ומהרגע הזה אסורה במלאכות .

ט) **חובת אשה בתפילה** - בשבת חייבת להתפלל כפי שנוהגת בשאר ימי השבוע ולכן אם נוהגת להתפלל תפילה אחת בכל יום חייבת להתפלל בשבת לפחות תפילה אחת ועדיף שתתפלל בערב שבת תפילת ערבית של שבת ובבוקר תפילת שחרית של שבת .

י) **תפילת ערבית לנשים** - נשים אינן מברכות ברכות קריאת שמע ולכן תאמר את סדר קריאת שמע וברכותיה ללא אמירת שם ומלכות ולאחר מכן תאמר את תפילת העמידה ויצאה ידי חובה של תפילת ערבית .

יא) **אתה חונן** - הטועה בתפילת השבת והתחילה בטעות את ברכת אתה חונן לאדם דעת ואפילו אמרה את המילים "אתה חונן" צריכה לסיים את הברכה כרגיל ולאחר שתברך חונן הדעת תחזור לנוסח של שבת "אתה קדשת" וכולי אבל אם אמרה אתה בלבד יכולה להמשיך אתה קידשת .

יב) **תפילה בבגדי שבת** - לכתחילה ראוי להתפלל בבגדי שבת בין איש ובין אשה אבל בשעת הדחק מותר לאשה להתפלל עם חלוק של שבת .

יג) **שיר השירים** - מנהג לקרוא שיר השירים בכל ערב שבת לפני שמקבלת שבת בהדלקת נרות ואם לא קראה יכולה לקרוא גם לאחר שקבלה שבת ואפילו אם לא אמרה אין צריכה להשלים .

יד) **מזמור שיר ליום השבת או ברכו** - כשבבית הכנסת אמרו "מזמור שיר ליום השבת" או "ברכו את ה' המבורך" כבר חלה קדושת שבת על כל המתפללים בבית הכנסת ועל משפחתם .

טו) **ויכולו השמים** - אין לאשה חיוב לומר "ויכולו השמים" מכל מקום אם רוצה לומר רשאית לאמרו אפילו ביחידות ואפשר לאמרו בין בעמידה בין בישיבה .

טז) **תפילת שחרית** - מעיקר הדין די בכך שתאמר ברכות השחר קריאת שמע ולאחר מכן תפילת העמידה ואם רוצה להחמיר על עצמה ולומר זמירות וכן נשמת כל חי לא תברך בשם ומלכות את ברכת ברוך שאמר וישתבח .

יז) **אכילה לפני תפילת שחרית** - לפני תפילת שחרית אסור לאכול אבל אפשר לשתות תה או קפה, ואחר תפילת שחרית תקדש .

יח) **תפילת מוסף** - נשים פטורות מתפילת מוסף אבל הרוצה להתפלל תפילת מוסף רשאית להתפלל .

נקודה למחשבה

כשביום שישי אין מנוחה ועובדים ללא הפוגה

והילדים מתישים את כוחנו

נשנן ביננו לבין עצמנו תודה רבה ה'

שזכינו להיות השבת בביתנו

יש כאלה שאינם צריכים להתכונן
נמצאים בבתי חולים או שאצלם הבית ריק....

קבלת שבת מוקדמת

בימי הקיץ רבים נוהגים להתפלל תפילת ערבית של שבת מוקדמת ויש לכך הרבה השלכות הלכתיות .

א) **זמן תפילת מנחה** - לכתחילה יש להתפלל תפילת מנחה לפני פלג המנחה. ותפילת ערבית לאחר פלג המנחה .

ב) **הדלקת נרות** - זמן הדלקת נרות צריך להיות לכתחילה מתואם עם זמן קבלת שבת של הבעל ובדיעבד יכולה להדליק נרות שבת אפילו שכבר קיבל את השבת .

ג) **התרת נדרים** - מי שנהג לקבל שבת מוקדמת שלוש פעמים מבלי שאמר מבלי נדר צריך לעשות התרת נדרים .

ד) **יעלה ויבוא בתפילת ערבית** - כשמתפללים ערבית בערב ראש חודש אומרים יעלה ויבוא אע"פ שהתפילה מוקדמת .

ה) **זמן הסעודה** - אע"פ שאפשר לאכול מבעוד יום מכל מקום יש להשתדל לאכול לפחות כזית פת אחר צאת הכוכבים .

ו) **קריאת שמע בזמנה** - ראוי להזכיר לציבור שישתדלו להתחיל את הסעודה בזמן של יותר מחצי שעה לפני צאת הכוכבים וכן יחזרו לקרות קריאת שמע בזמנה ויעשה לעצמו סימן או יבקש מאישתו וילדיו שיזכירו לו לקרוא קריאת שמע בצאת הכוכבים .

ז) **ספירת העומר** - זמן ספירת העומר הוא בצאת הכוכבים ולכן צריך להקפיד מאוד שלא לשכוח לספור ספירת העומר מיד בצאת הכוכבים .

סגולה יחודית לשבת שלום

רבי יוסי בר יהודה אומר... שני מלאכי השרת מלוין לו לאדם בערב שבת מבית הכנסת לביתו, אחד טוב ואחד רע. וכשבא לביתו ומצא נר דלוק ושלחן ערוך ומטתו מוצעת, מלאך טוב אומר: יהי רצון שתהא לשבת אחרת כך. ומלאך רע עונה אמן בעל כרחו. ואם לאו, מלאך רע אומר: יהי רצון שתהא לשבת אחרת כך, ומלאך טוב עונה אמן בעל כרחו. שבת קיט, ב, לכן כדאי ששולחן שבת יהיה ערוך כבר לפני שחוזרים מבית הכנסת כדי שהמלאך הטוב יברך והמלאך הרע יענה אמן בעל כורחו וכך מובטחת לנו שבת הבאה שבת שלום

קידוש של שבת

א) **זריזות בקידוש** - מיד אחרי תפילת ערבית יש להזדרז ולהגיע הביתה לקידוש ולא להתמהמה בשיחות חברים .

ב) **שלום עליכם** - נוהגים לומר שלוש פעמים שלום עליכם ומעיקר הדין אפשר להגיד רק פעם אחת ואפילו אם לא אמרו כלל אינו מעכב .

ג) **צאתכם לשלום** - יש נוהגים לדלג את הנוסח של צאתכם לשלום על מנת לזכות לשלום בית ויש שלא חוששים לזה .

ד) **אשת חיל** - נוהגים לומר אשת חיל ואפשר לאומרו בין בעמידה ובין בישיבה .

ה) **קידוש במקום סעודה** - היכן ששומעים הקידוש צריך לאכול פת או לפחות כזית מזונות או לשתות רביעית יין ורק כך יוצאים ידי חובת קידוש בין בלילה ובין ביום .

ו) **בשעת הדחק** - כשיש אורחים וילדים והכל רעבים או שהשעה מאוחרת אפשר להתחיל מיד קידוש של שבת ללא אמירת הפזמונים הרגילים .

ז) **סגולה מיוחדת** - אדם שצריך ישועה מיוחדת כגון אשה מעוברת או אדם שאינו בקו הבריאות, ימזוג לתוך היין שלוש טיפות של מים (ואין צריך לדקדק בדווקא טיפות) .

ח) **מפה על השולחן** - לפני הקידוש יש להקפיד לכסות את החלות בשתי מפות, אחת מפת השולחן, ואחת מעל החלות .

ט) **קידוש מוקדם לסעודה מאוחרת** - המתארחים בבית מלון או בשבת חתן וכלה וכד' והסעודה בשעה מאוחרת אפשר לקדש ולאכול כזית מזונות או לשתות רביעית יין, ולהתחייב בברכה אחרונה וכך יוצאים ידי חובת קידוש במקום הסעודה, וימתינו עד הסעודה .

י) **כוס קידוש** - נהגו לייחד גביע כסף לקידוש. ומעיקר הדין מותר לקדש בכוס זכוכית או רס ופלסטיק וכשאין כוס אחרת מותר אפילו על כוס חד פעמית .

יא) **קידוש על ידי אשה** - אשה מוציאה את האחרים ידי חובת קידוש בתנאי שמקדשת כהלכה ושותה שיעור מלא לוגמיו (כרביעית יין), ובדיעבד כשאחד מהמתכוונים לצאת ידי חובה שתה או שכולם יחד שתו כל אחד מעט והצטרף לשיעור רביעית יצאו ידי חובה .

יב) **ילד קטן** - אין יוצאים ידי חובת קידוש על ידי קטן מתחת לגיל שלוש עשרה, ואשה שאינה יודעת לקדש תחזור אחריו מילה במילה כל נוסח הקידוש וחייבת לשתות רביעית יין מכוס הקידוש כדין המקדש לעצמו .

יג) **שתייה מהיין** - רק המקדש על היין חייב לשתות מהיין כדי לצאת חובת קידוש, ולכתחילה ישתה רוב רביעית ואפילו ששאר המקשיבים אינם חייבים לשתות מכל מקום מצוה לטעום מהקידוש לחיבוב המצוה .

יד) **קידוש בעמידה** - לכתחילה ראוי לעמוד בשעת הקידוש אבל אדם חלש יכול לשבת בין קידוש בליל שבת או קידוש של יום שבת ואפילו אם שמע הקידוש כשיושב וטעם בעמידה אינו מעכב כלל .

טו) **יין מגולה** - יש להיזהר ולא לקדש על יין שנשאר מגולה בלילה ולכן יין שנשאר מקידוש הלילה חובה לכסותו אבל אם שהה במקרר ללא מכסה אפשר להקל .

טז) **בדיעבד כשיצא מהחדר** - כשבזמן הקידוש יצא לחדר אחר ושמע את הקידוש מהחדר השני, אם המקדש כיוון להוציא ידי חובה והשומע התכוון לצאת ידי חובה אין צריך לקדש שוב .

יז) **יין שנשאר מהקידוש** - לא מחזירים יין שנשאר בכוס לבקבוק אלא רק לאחר שעבר "תיקון" כלומר מוזגים מעט יין או מים מהבקבוק ליין הנשאר בכוס הקידוש ואחר כך מחזירים הכל לבקבוק היין .

יח) **יין מהכוס שהוחזר לבקבוק** - אם החזירו לבקבוק היין את היין הנשאר בכוס, והכמות הקודמת של היין שהיה בבקבוק גדולה יותר מהיין שהוחזר מותר לקדש על יין זה .

יט) **מיץ ענבים** - מותר לקדש על מיץ ענבים וטוב יותר לערבבו עם מעט יין .

כ) **תינוק בידיים** - צריכים להיות קשובים לברכת המקדש ולהתכוון לצאת ידי חובה, ואסור לעשות אפילו מעשה קל ולכן אין להאכיל או להניק תינוק בזמן הקידוש ורק אם הוא מפריע לשמוע את הקידוש אפשר להקל .

כא) **קידוש על בירה לבנה** - אם מטעמי בריאות אינו יכול לשתות יין, יכול לקדש על בירה לבנה בליל שבת או בשחרית בסעודה שניה ויאמר את נוסח הקידוש ויברך שהכל (וכן הדין בהבדלה) .

כב) **קידוש על הפת בליל שבת** - כשאינו יכול לשתות יין מטעמי בריאות מותר לקדש על הפת ולכן נוטל ידיים בברכה ולאחר מכן אוחז את החלות בידיים ואומר את נוסח הקידוש במלואו ובמקום ברכת בורא פרי הגפן יברך ברכת המוציא לחם מן הארץ אבל בסעודת שחרית אינו יכול לקדש על הפת .

כג) **לא קידש בלילה** - כשלא קידש בלילה (אפילו במזיד) יכול לקדש ביום ויאמר את כל סדר הקידוש של הלילה חוץ מ"יכולו" .

קידוש שחרית של שבת ויו"ט

כד) **קידושא רבה** - קידוש שחרית של שבת ויו"ט נקרא קידושא רבה וכל חובת הקידוש היא ברכת בורא פרי הגפן בלבד ולכן אם לא שמע את הפסוקים שלפני הקידוש ושמע רק את ברכת בורא פרי הגפן יצא די חובה .

כה) **קידוש במקום סעודה** - גם בקידוש שחרית יש חיוב לעשותו במקום הסעודה ולכן יש צורך לטעום כזית מזונות או פת על מנת לצאת ידי חובת קידוש .

כו) **חולה** - כשהתירו לחולה לאכול קודם תפלת שחרית, לכתחילה יצא ידי חובת קידוש לפני שאוכל או שותה .

כז) **קידוש פעמיים** - אף על פי שאדם יצא ידי חובת קידוש במקום סעודה כשמגיע למקום אחר יכול לקדש פעם שניה .

כח) **אשה חלשה** - ואינה יכולה להמתין לבעלה שיקדש לה בשבת בבוקר ואין לה יין לקידוש תתפלל תפילת שחרית תשתה ותאכל אכילת עראי עוגה, או פירות .

כט) **כשאינה מתפללת שחרית** - כשאינה נוהגת להתפלל שחרית מיד אחר ברכות השחר חל עליה חובת קידוש ולכן אע"פ שבימי החול יכולה לאכול ולשתות אחר ברכות השחר מכל מקום בשבת צריכה להמתין לקידוש .

סעודות שבת

ל) **חיוב סעודת פת** - בשבת יש חיוב לסעוד סעודה ולברך על לחם משנה כלומר את ברכת המוציא מברכים על שני לחמים שלמים וראוי לחלק לכל אחד מהסועדים פת בשיעור של כביצה על מנת שיאכל ובוודאי יצא ידי חובה .

לא) **לחם משנה** - אפשר לברך על כל סוגי הפת ובתנאי שיהיה שלם וראוי לברך עליו המוציא כגון: לחמניות, חלות מתוקות כשאוכלים בקביעות סעודה, פיתות, ואפילו לחם שחור .

לב) **פת קפואה** (**כגון חלה או פיתה**) - לכתחילה אין לצרף חלה קפואה ללחם משנה אבל בשעת הדחק כשאין אפשרות להשאיל מהשכנים אפשר להקל ולצרף פת קפואה .

לג) **קרקרים** - כשאין לחם אפשר לקחת קרקרים ולברך עליהם המוציא ולאכול כמות של שיעור קביעת סעודה שהוא כמאתים עשרים גרם .

לד) **לחם ובסקויט** - אם יש חלה אחת ואין לחם אחר שלם להשלימה אפשר לקחת קרקר שלם או ביסקויט ולצרף אותו לחלה ולברך המוציא ולבצוע את החלה .

לה) **לחם פרוס** - בשעת הדחק כשאין לחם שלם אפשר לברך על שתי פרוסות לחם על מנת לצאת ידי חובה של לחם משנה .

לו) **כשאין לחם** - בשעת הדחק כשאין לחם אפשר לברך על שני ביסקויטים שהם שלמים בורא מיני מזונות ולכוון עליהם כלחם משנה .

לז) **נטילת ידיים בברכה**- כשאוכלים לחם בשיעור שלושים גרם יש ליטול ידים ללא ברכה ולכן אם ברך על נטילת ידיים צריך לאכול כשיעור כביצה שהוא כשישים גרם .

לח) **אדם חולה** - מי שחולה וקשה לו לאכול כביצה פת יטול ידיים ללא ברכה ויאכל לפחות כזית פת .

לט) **עונג שבת** - אין חיוב לאכול מאכלים ותבשילים שאינם טעימים אלא לאכול רק מה שגורם לעונג שבת .

מ) **דגים בשבת** - אפילו שמצוה לאכול דגים ביום שבת מכל מקום מי שאינו אוהב דגים אינו חייב לאכול דגים .

מא) **סעודה שניה** - יש להכין מאכלים יותר משובחים לסעודת הבוקר של יום השבת שסעודה שניה חשובה יותר מסעודה ראשונה של ליל שבת .

מב) **סעודה שלישית** - לכתחילה עם לחם משנה וכשקשה יכולה להקל ולאכול כזית מיני מזונות או פירות או בשר או לשתות רביעית יין .

מג) **שירי שבת** - נשים ובנות צריכות להזהר ולא לשיר בקול שירי שבת ליד קרובים כיון שההיתר לשיר שירי שבת בקול רם הוא רק ליד בעלה וילדיה או אביה ואפילו ליד אחיה יש שכתבו להחמיר .

מד) **דיאטה** - הנמצאת בפיקוח תזונה, ואכילתה תגרום לה צער ועוגמת נפש תאכל לפחות פת כשיעור לחיוב סעודת שבת ומשאר המאכלים פטורה .

מה) **ברכת המזון** - יש להזכיר רצה בברכת המזון ואם שכחו להזכיר בסעודה ראשונה או שניה צריך לברך שוב ברכת המזון אבל בסעודה שלישית אם שכח לומר רצה אין צריך לחזור .

מו) **ספק אם הזכיר** - בכל אחת מהסעודות אם יש ספק אם הזכיר רצה אינו צריך לחזור שוב על ברכת המזון .

מז) **סעודה שלישית** - אם נמשכה סעודה שלישית עד הלילה אפילו שיצאה שבת אומר גם כן רצה, ובכל מקרה שלא הזכיר בסעודה שלישית רצה אינו צריך לחזור לראש .

מח) **ראש חודש** - במוצאי שבת שחל בו ראש חודש ונמשכה סעודה שלישית עד צאת השבת צריך להזכיר בברכת המזון גם רצה וגם יעלה ויבוא ובדיעבד שלא הזכיר יצא ידי חובה .

מט) **סעודה שלישית** - ראוי להתפלל תפילת מנחה לפני סעודה שלישית מכל מקום אם אשה התפללה אחרי הסעודה שלישית יצאה ידי חובה של סעודה שלישית ותפילת מנחה בתנאי שהתפללה בזמן הראוי לתפילת מנחה .

נ) **תפילת ערבית של מוצאי שבת** - מעיקר הדין אפשר להתפלל תפילת ערבית מיד אחר השקיעה ולומר "אתה חוננתנו", אבל יציאת השבת ממש היא לפחות עשרים דקות אחר השקיעה .

הנסיון מוכיח

שילדים אוהבים חידונים על פרשת השבוע וגם מבוגרים...
ולכן עצה טובה אחר הסעודה לערוך חידון על מה שנילמד בשולחן שבת וכל מי שעונה נכון מקבל ממתק וגם מי שלא...

האורח חיים הקדוש

מסופר על רבינו חיים בן עטר האורח חיים הקדוש שקיבל על עצמו ימים של גלות הרחק מביתו על מנת להזדכך ולהתקדש, יום יום היה גולה ממקום למקום ומחפש היכן לחסות מפני הגשמים ומפני החום.
באחד ימי שישי חיפש אחר מקום שבו יוכל להתארח על מנת לכבד את השבת, בדרכו שמע יהודי שחוטב חצים לכבוד שבת קודש, שאל אותו רבינו חיים בן עטר, האם אני יכול להתארח אצלך בשבת, אמר לו החוטב עצים אשמח מאוד לארח יהודי לסעודות שבת, האורח החיים הקדוש שמח שיש לו יהודי שיכול לשמור אצלו את השבת וסעודותיה .

החוטב הראה לאורחו את חדרו והכין לו את חפציו, ולאחר מכן נכנס לחדר צדדי ושהה שם שעה ארוכה, כשיצא פנה אליו רבינו חיים בן עטר ושאל סליחה שאני שואל אבל מה כבודו עשה בפנים? אמר לו החוטב מה זה עניינך הרי אתה אורח, ואורח לא צריך לשאול שאלות.

האורח חיים לא ויתר והפציר בו עד שהחוטב אמר לו שהוא לומד עם אליהו הנביא את חידושיו של הגאון הקדוש רבינו חיים בן עטר האורח חיים הקדוש.

בזמן הסעודה שאל האורח חיים הקדוש את בעל הבית אמור נא לי מה חידש חכם חיים? החוטב הרים את גבותיו בפליאה הסתכל על האורח הסקרן שיושב לצידו והרים את קולו ואמר: וכי אינך מתבייש לקרוא לרבנו חיים בן עטר הגאון הגדול, "חכם חיים" הרי הוא אחד מגדולי הדור הקדושים ומדוע אתה קורא לו חיים כאילו הוא חבר שלך הישמר לך שלא תיכווה בגחלתן של תלמידי חכמים.

בסעודה שניה רבינו חיים בן עטר פנה למארחו וביקש אנא ממך אמור לנו מה חידש חכם חיים? בעל הבית שוב רגז עליו והוציאו החוצה והוכיח אותו מדוע אתה מכנה את רבינו הקדוש חיים בן עטר כאילו הוא חבר שלך, בסעודה שלישית ששוב שאל האורח החיים הקדוש את החוטב מהם החידושים של רבינו חיים על פרשת השבוע הלה לא יכל להתאפק, תפס את רבינו חיים בן עטר והכניסו לאחד החדרים ונעל אותו שם, ואמר הפעם תיענש על ביזוי תלמיד חכם.

וכל זה מבלי שידע שהאורח הסקרן שאצלו בבית הוא האורח חיים הקדוש רבינו חיים בן עטר בכבודו ובעצמו וכך השאירו שם .

לאחר זמן צאת השבת נשמעו דפיקות חזקות בדלת הבית, החוטב נבהל מעוצמת הדפיקות, מי זה מעז לדפוק כל כך בחוזקה חשב לעצמו. הוא פתח את הדלת וראה מולו מין יצור שלא מעולם הזה, שחור כולו, ולבושו שחור, מפחיד מאוד.

מי אתה שאל אותו החוטב והיצור ענה לו שהוא ממונה על גיהנם וכל שבת מעת כניסת השבת גיהנם שובת למי ששמר שבת, ובצאת השבת מיד לאחר ההבדלה של האורח חיים הקדוש, בשמיים מבעירים שוב את גיהנם, אבל היום האורח חיים הקדוש לא עשה הבדלה ולכן איני יכול להבעיר את גיהנם .

החוטב עצים לא הבין ושאל מה אתה רוצה ממני ? ענה לו היצור מהעולם העליון, האורח חיים הקדוש כלוא אצלך בבית, תשחרר אותו מיד שיעשה הבדלה, וכאשר יבדיל כאן, יבדילו בשמיים ואני אוכל להמשיך לעבוד.

החוטב התבלבל, ותמה אצלי האורח חיים הקדוש רבינו חיים בן עטר?! מיד רץ לחדר פתח את הדלת ונפל לרגלי האורח חיים הקדוש והתחנן לפניו שיסלח לו. הביא יין להבדלה האורח חיים הקדוש הבדיל בירך על הבשמים ועל האש וסלח לחוטב ושניהם שמחו שמחה גדולה .

הבדלה

א) **ברוך המבדיל** - כשיצאה שבת ועדיין לא הבדילו אומר ברוך המבדיל בין קודש לחול ואפילו שמותרים לעשות מלאכה אסור לאכול עד לאחר ההבדלה על היין .

ב) **אכילה ושתייה** - אין לאכול לפני הבדלה ואפילו שממתינים זמן רב, אבל שתיית מים בלבד (ללא טעם) מותרת אפילו ללא הבדלה .

ג) **בעל ואשה** - כשהאיש מחמיר על עצמו ביציאת השבת כדעת רבינו תם מותר לו לומר לאשתו לעשות מלאכות בעבורו, ואשה הרוצה להחמיר על עצמה ביציאת השבת חייבת לקבל הסכמת בעלה לכך .

ד) **יהי רצון שלפני ההבדלה**- יש חשיבות גדולה לאמירת יהי רצון שתפתח לנו בזה השבוע ובכל שבוע שערי אורה שערי ברכה וכו' שכך מתחילים את השבוע בפתיחת שערי שמיים .

ה) **אשה חייבת בהבדלה** - כשם שחייבת בקידוש, כך חייבת בהבדלה ולכן אם אין מי שיבדיל בשבילה תעשה הבדלה לעצמה ויכולה להבדיל ולהוציא ידי חובה את בעלה וילדיה והמבדילה לעצמה חייבת לשתות מהיין .

ו) **המאריכים בסעודה שלישית** - אם יצאה השבת מותר לעשות הבדלה בתוך סעודה שלישית אפילו כשעדיין לא התפלל ערבית .

ז) **נר הבדלה** - לכתחילה הנר צריך להיות מורכב משתי פתילות אבל בדיעבד אפילו פתילה אחת מספיקה .

ח) **ברכת מאורי האש** - כששומעים הברכה יש להיות קרוב לנר בשיעור שאפשר ליהנות מהאור ובדיעבד גם הרחוקים יצאו ידי חובה כשהמברך על הנר נהנה מאור הנר .

ט) **בשמים** - אדם מצונן ואינו מריח, אינו מברך ברכת הבשמים אבל יכול לשמוע הברכה מאשתו והיא תריח וכן יכול לברך בשביל ילדיו הקטנים כדי לחנכם בברכת הבשמים והם יריחו על סמך ברכתו .

י) **אין בשמים** - כשלא מצאו בשמים אפשר לברך על בושם בורא מיני בשמים ובדיעבד אפילו לא מצאו בשמים יצאו ידי חובת הבדלה אפילו שלא ברכו על הבשמים .

יא) **הבדלה על היין או על בירה** - לכתחילה יש להבדיל על היין אבל כשאין אפשרות לשתות מחמת חולי או כשאין להשיג יין אפשר להבדיל על בירה לבנה .
יב) **שיעור שתיה מהיין** - לכתחילה יש לשתות רביעית יין או לפחות לטעום מהיין ואדם אחר ישתה רביעית (או קטן שהגיע לגיל חינוך) כדי שהברכה לא תהיה לבטלה .
יג) **שתייה מהיין** - נהגו נשים שלא לשתות מיין ההבדלה משום טעמים שונים וכן יש לנהוג אבל כשאין מי שיבדיל לה והיא האשה המבדילה וחייבת לשתות כדין קידוש, ולא תחשוש שזכות המצוה שומרת ומגנה ולעולם מצוה לא גורמת לנזק .
יד) **דיבור בין הברכות** - השומע הבדלה והפסיק בדיבור בין הברכות של ההבדלה אינו צריך להבדיל שוב אבל בברכות ההבדלה חייב להאזין היטב ולא להסיח הדעת כדי שלא להיכנס לספק אם יצא ידי חובה .
טו) **נשפך יין** - אין לכעוס או לריב אם נשפך יין במוצאי שבת שכבר אמרו חז"ל שכל בית שנשפך בו יין זה סימן לברכה .
טז) **שיורי מצוה** - יש סגולה להשתמש בשאריות של היין למריחה על מקומות כואבים כסגולה לרפואה ויש אומרים גם פסוקי פרנסה .
יז) **פסוקים בהבדלה** - יש אומרים פסוקים "אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה" וכן "שובי נפשי למנוחייכי" וכולי בין הברכות ולכתחילה אין לומר פסוקים אלא להאזין לברכות בשקט ולכוין לצאת ידי חובה .
יח) **שכח להבדיל במוצאי שבת** - רק אם לא אכל או שתה רשאי להבדיל ביום ראשון אבל אם אכל או שתה אינו יכול להבדיל .

סעודה רביעית

יט) **סעודה רביעית** - כולם חייבים בסעודה רביעית ולכתחילה טוב שיבצעו על פת או לפחות לברך על מזונות או פירות ואפשר גם לשתות רביעית יין או מיץ ענבים כדי שיעור ברכה אחרונה כדין סעודה שלישית .
כ) **התרת נדרים** - מי שנהג לאכול סעודה רביעית בפת ועתה רוצה להפסיק מנהגו ולאכול סעודה רביעית במזונות או בפירות רק אם חשב שחובה לאכול פת ולכן החמיר אינו צריך התרה .
כא) **פעם אחת** - כשרוצה להפסיק לאכול פת בסעודה רביעית רק בשבת אחת אין צריך התרת נדרים .

כב) **זמן סעודה רביעית** - לכתחילה טוב להקדים את סעודה רביעית כדי שתהיה סמוכה ליציאת השבת ובבגדי שבת ואם אין אפשרות ישתדלו עד חצות לילה ובדיעבד יוצאים ידי חובה של סעודה רביעית עד עלות השחר .

כג) **נרות** - יש הנוהגים להדליק נרות לכבוד דוד המלך בסעודה רביעית וטוב שיאמרו על מנהגם בלי נדר .

כשמישהו... חילל שבת בטעות

לא לצעוק אתה גוי ולא לסקול באבנים

להבין שהוא טועה לא לגרום לו לפחד מהשבת

אלא להאהיב את השבת

בפרט כשהוא מצטער שהוא טעה

שבת בבית מלון

עדיף שלא להתארח בבתי מלון בשבת כיון שהדבר כרוך בהרבה חששות וקשה מאוד לשמור שבת כהלכה בבית מלון ואלו מעט מהבעיות ההלכתיות הנמצאות בבית מלון:

בחדרים מותקנים "מתקנים נגד אש" וכל כניסה לחדר מפעילה אותם.

יש בנוסף מנגנונים המפעילים מערכות חשמל ותאורה.

פתיחת דלת החדר נעשה על ידי קוד או כרטיס.

דלתות חשמליות הנפתחות על ידי עינית.

שירותים המופעלים על ידי חשמל.

מצלמות נסתרות פזורות בכל רחבי בית המלון.

ובנוסף במטבח בית המלון יש חשש של בישול ושל פועלים שאינם פועלים בהתאם להוראות הכשרות.

א) **נרות שבת בבית מלון** - לכתחילה יש להדליק נרות במקום שאוכלים ותשתדל להיות הראשונה שמדליקה נרות שבת כדי שתוכל לברך ואם כבר הדליקו נרות שבת בחדר אוכל אפשר להדליק ללא ברכה או לשמוע מאשה אחרת הנוהגת לברך ולצאת ידי חובת הברכה .

ב) **כשאין אפשרות להדליק נרות** - כשאין אפשרות להדליק נרות אפשר להדליק מנורת חשמל וכך יוצאים ידי חובה של הדלקת נרות שבת .

ג) **כשלא הדליקה נרות** - בדיעבד כשלא הדליקה נרות בבית מלון אבל שאר נשים הדליקו נרות בחדר אוכל אינה צריכה לקנוס את עצמה .

ד) **רביעית יין או כזית מזונות** - כשמתארחים בבית מלון וקשה לחכות לשעת הסעודה אפשר לצאת ידי חובת קידוש ולאכול כזית מזונות, או לשתות רביעית יין, ולהתחייב בברכה אחרונה כדי לצאת חובת קידוש במקום הסעודה .

ה) **סעודה שניה** - כל שקידשו בשבת בבוקר כהלכה ואכלו כזית מזונות או רביעית יין אין צורך לקדש שוב במשך היום בשעת הסעודה אלא מיד שמגיעים לחדר האוכל אפשר ליטול ידים ולבצוע על לחם משנה .

ו) **כיבוי חשמל על ידי גוי** - כשיש אור בחדר ורוצים לכבותו או כשחם מאוד מותר לרמוז לגוי שיכבה את החשמל כגון לומר לו איני יכול להרדם באור או חם לי מאוד והגוי מכבה או מדליק את המזגן .

ז) **גוי של שבת** - לא כל דבר מותר לומר לגוי בשבת יש הלכות רבות בענין אמירה לגוי בשבת וחייבים לדעת אותם לפני שפונים אל הגוי .

ח) **כניסה לחדר אוכל** - מצוי שבכניסה לחדר האוכל שבמלון עומד אדם לוודא שאכן רשומים במלון וצריך להקפיד שיהיה גוי וכן שלא יאמרו לו תרשום אלא ירשום מעצמו .

ט) **הזמנת שירות חדרים** - אין היתר להזמין שירות חדרים בשבת ע"י יהודי אשר רושם את כל ההזמנות בשבת אבל אם נרשם על ידי גוי אפשר להקל בתנאי שלא ישאל על מחיר ההזמנה .

י) **רחצה בבריכה או בים** - אין לרחוץ בבריכת המלון בשבת או בים וכל שכן שאין להכנס לג'אקוזי אפילו שפועל על ידי גויים .

יא) **מים חמים** - אין לפתוח ברז של מים חמים בשבת מפני שיש סבירות גבוהה לכך שבבית מלון משאירים את המערכת חימום החשמלית פועלת וכשפותחים את הברז עוברים על איסור בישול .

יב) **דלת אלקטרונית**- אין להכנס לחדר שנדלקת שם המנורה באופן אוטומטי וכן דלת שנפתחת באופן אוטומטי .

יג) **מעלית שבת** - יש מקילים לחולים וזקנים לעלות במעלית שבת ויש המחמירים בזה .

יד) **כרטיס מגנטי כמפתח** - אין להשתמש בכרטיס מגנטי לפתיחת דלת ואפשר לפני שבת להדביק בלשונית הדלת פלסטיק על מנת שהדלת לא תינעל .

טו) **מצלמת אבטחה** - מצוי בבתי מלון מצלמות אבטחה כשאין אפשרות אחרת המצולם אינו עובר איסור אבל כשיש בה חיישן הפועל בזמן כשאדם עובר אסור לעבור לפניה .

טז) **סעודת מלוה מלכה** - אין היתר לקחת מבית המלון מאכלים אפילו שיש כאן צורך מצווה של סעודת מלווה מלכה אלא אם קיבלו אישור מאדם הממונה לכך .

יז) **הכנה משבת לחול** - כשנוסעים במוצאי שבת אין להכין את התיקים בשבת כדי שיהיו מוכנים לחזרה הביתה שזהו הכנה מקודש לחול .

בגדים

א) כיבוס בגדים הוא אחד מאיסורי שבת והגדרת כיבוס הוא ניקוי בגד מכתם כל ניקוי אסור בין על ידי מים סבון או פיזור אבקת טאלק או מלח ואפילו ניקוי ברוק גם כן אסור משום כיבוס בשבת .

ב) **שרייית בגד במים** - אסור להשרות בגד מלוכלך במים וזוהי מלאכת הכיבוס האסורה אפילו שאין הכוונה לנקות את הבגד אלא רק לרכך את הכתם או למנוע ריח רע .

ג) **ניקוי במעט מים** - אפילו אם מנקים את הכתם במעט מים כגון טפטוף טיפות בודדות של מים או ביד לחה יש בכך איסור כיבוס .

ד) **נקוי ללא מים** - גם נקוי על ידי שפשוף במטלית יבשה אסור משום כבוס אבל מותר להניח את הבגד כנגד השמש על מנת שהכתם ידהה .

ה) **שפשוף הבגד מבפנים** - מותר לשפשף שני חלקי הבגד זה בזה כלומר לוקח חלקי הבגד מבפנים ומשפשפם זה בזה אבל לא מבחוץ .

ו) **ניעור בגד** - אפשר להקל ולנער בגד מאבק או נוצות או משלג ויש המחמירים בכך .

ז) **כתם בבגד** - תבשיל שנפל על בגד מותר להסירו בנייר טישו או במטלית יבשה או בציפורן ללא שפשוף וללא מים או סבון , בתנאי שנשאר רושם של הלכלוך בבגד .

ח) **נקוי במגבון** - אין לנקות בגד או כל דבר במטלית לחה או במגבון משום איסור כיבוס .

ט) **נקוי שטיח** - כשיש חול ואבק על השטיח שפוגם בכבוד השבת מותר לטאטא במטאטא ביתי או במברשת אבל לא במכונה ידנית לניקוי שטיחים .

י) **נגוב ידיים** - מותר לנגב ידיים במגבת קטנה או גדולה או בנייר מגבת התלוש מלפני שבת ויש המחמירים לנער טיפות המים מהידיים לפני הניגוב .

יא) **בגד ספוג במים** - כל בגד או מפה שספוגים במים אסורים בהרמה ובטלטול משום חשש של שמא יסחוט אבל שניים שמחזיקים את הבגד ונזהרים שלא לסחוט מותר .

יב) **נרטבו הגרביים בדרך** - כשנרטבו הגרביים מהגשמים אפשר להמשיך ללכת הביתה, ומיד כשמגיעים יש חיוב להוריד את הגרבים ולא לדרוך עליהן כשהן רטובות .

יג) **בגד שנפל למים**- כיפה שנפלה למים ונרטבה מותר להרימה בעדינות ולהניחה על הראש כשהיא רטובה .

יד) **סחבה שבכיור** - מטלית הנמצאת בכיור ואינו מקפיד על כך שיש בה מים והדרך שיש בה מים כל הזמן מותר להרימה ולהניחה על השיש כשאינו סוחט את המים שבתוכה .

טו) **כובע או כפפת ניילון** - מותר להשתמש בכובע נילון כדי שהשיער לא ירטב וכן מותר להשתמש בכפפת ניילון אפילו שנשפכים עליו מים רבים .

טז) **ממחטות לחות** (**מגבונים**) - יש במגבונים חשש סחיטה ולכן יש להוציאם מהאריזה לפני כניסת שבת ולהשאירם להתייבש מעט, או לסוחטם לפני שבת על מנת שלא להכשל באיסור סחיטה .

יז) **צחצוח נעליים** - אין לצחצח או להבריק נעליים אפילו בלי משחה אבל מותר לנגב את האבק במטלית יבשה .

יח) **בישום בגדים ואריגים** - אסור בשבת לבשם בגדים או אריגים בין על ידי בושם נוזלי או תרסיסי ריח .

כביסה בשבת

יט) **תליית כביסה** - אסור לתלות בגדים בשבת אפילו במקלחת כשאין מי שרואה, אבל מותר לתלות ביום שישי לפני כניסת שבת אפילו שמתייבשים בשבת .

כ) **בגדים יבשים על הרדיאטור** - בימי החורף מותר להניח בגדים יבשים על רדיאטור חם על מנת שיתחממו ויש להניחם ללא פריסה ושטיחה .

כא) **תליית בגדים יבשים** - בשבת אין לתלות בגדים יבשים לאוורור וכדומה אבל אפשר להניחם על החבל ללא פריסה ושטיחה .

כב) **בגדים רטובים** - אסור להניח בגדים רטובים ליד תנור או רדיאטור על מנת שיתייבשו .

כג) **פריסת בגד רטוב** - בגד שיש עליו מים או זיעה אפילו מועטים, אין לתלותו על חבל, או לשטחו על כסא, או שולחן כדי לייבשו או לאוררו .

כד) **תליית בגדים בשוגג** - אם תלו בגדים בשבת או פרסו בגדים ליבוש יש לברר אם תלו את הבגד בשוגג אז בשעת הדחק אפשר ללבשו אבל אם תלו במזיד בשבת בגד רטוב אסור ללובשו באותה השבת .

כה) **הורדת כביסה מהחבל** - שצריכים את הבגדים ללבישתם בשבת או כשיש חשש שהבגדים ינזקו מהשמש, אבק או מהגשמים מותר להוריד כביסה מהחבל אפילו שהכביסה היתה רטובה בין השמשות .

כו) **קיפול בגדים** - משום כבוד השבת עדיף שלא לקפל בגדים אלא להניחם במקום שאינם מפריעים לקדושת השבת ומותר להוציא בגד מהערימת בגדים על מנת ללבשו בשבת .

כז) **אוורור מצעים** - אפשר להניח מצעים על אדן החלון לאוורור באופן שברור שלא נראו שכבסום בשבת והמיקלים להניח על חבלי כביסה יקפידו שלא לפרוס את המצעים .

כח) **הכנסת בגדים למכונת כביסה** - הכנסת בגדים למכונת הכביסה מותרת לכבוד השבת כגון שבגדי התינוקות מדיפים ריח רע או שכך נוהגים אצלם בימי השבוע להניחם במכונת כביסה ואין פעולה חשמלית בפתיחת המכונה ובסגירתה .

כט) **הוצאת בגדים מהמייבש כביסה** - כשפתיחת המכונת הייבוש אינה מפעילה או מכבה נורה חשמלית (כגון שהחשמל מנותק על ידי שעון שבת) מותר להוציא את הבגדים היבשים על מנת להשתמש בהם בשבת .

ל) **הוצאת בגדים ממכונת כביסה** - בגדים שעברו סחיטה יסודית במכונת כביסה עד שאין בהם מים אלא רק לחות אם המכונה מנותקת מהחשמל ואין פעולה חשמלית בפתיחת דלת המכונה, מותר להוציאם מהמכונה ולהניחם בערימה בגיגית על מנת שלא יתעפשו במשך השבת .

לא) **הורדת כביסה יבשה** - כשיש גשם או אבק אפשר להוריד בשבת אפילו שהבגדים היו רטובים בין השמשות ומותר להורידם ולקפלם בשינוי ולהכניסם לארון כדי לשמור על הסדר וכבוד השבת .

שבת השדכנית

קובי חייל לקראת סוף השירות הצבאי, בדרך כלל לא שמר שבת, אבל בשבת הוא החליט שיותר הוא לא נוסע ויהי מה אמנם הוא לא חוזר בתשובה ולא נהיה שחור אבל הוא לא נוסע בשבת.

באחד מימי השישי שלפני ראש השנה כשפעילותו המבצעית היתה שמירה על אחד הישובים בשומרון הוא היה אמור להתחלף בשעות הצהריים, לנסוע הביתה לשבת ולכן המתין בסבלנות לצוות החיילים שאמורים להגיע.

הזמן חלף והצוות הגיע רק כעשרים דקות לפני כניסת השבת, עקב מטען חשוד באיזור שגרם לעומס תנועה.

קובי לאחר שבועיים מפרכים הסתפק הרי זוהי שבת ולאחריה מיד ראש השנה אם ישאר כאן הרי יפסיד את חופשתו, אבל אם יסע, בוודאי יחלל שבת והוא קיבל על

עצמו שלא לנסוע בשבת. לאחר מחשבה, החליט שהוא לא יוצא ולא מחלל שבת אלא ישאר בישוב עם הצוות שהגיע מבלי שיעשה פעילות מבצעית ואפילו שאחד החיילים ביקש ממנו לצאת ושישמור בשבילו קובי לא הסכים כדי שהוא לא יחלל שבת "אני לא לוקח על עצמי אחריות של חילול שבת של אדם אחר" והוא נשאר בשבת וראש השנה בישוב, שם הוא הוזמן לאחד התושבים לסעודות השבת והחג, ושמח שזכה להשאר במחיצת אנשים שומרי תורה ומצוות במשפחה שהתארח שאל שאלות, התעניין במצוות, ונהנה לשמוע דברי חוכמה מתורת ה' בצאת השבת והחג חזר למשמרתו.

באחד מימי השבוע ניגש אליו בעל הבית המארח שאירח אותו בראש השנה ואמר לו שבאותה שבת הבחינו בו שיש בו תכונות טובות והוא מעוניין להציע לו את אחותו לשידוך, אבל זה בתנאי שהוא יצטרך להתחזק יותר בתורה ובמצוות. הוא הסכים, והחליטו להפגש ומיד לאחר שהשתחרר מהצבא התחתנו לאחר שחזר בתשובה שלימה.

וכל זה בזכות שמירת שבת שהצליח לעמוד בה זכה לשאת אשה טובה ובנים צדיקים הרויח גם עולם הזה וגם עולם הבא...

נקיון הבית

כשיש צורך לנקות את הבית לכבוד שבת כגון שנשפך משקה או שיש חול בבית יש לדעת איך מותר על פי ההלכה לנקות את הבית בשבת ויש להזהר מאיסור סחיטה כיבוס כפי שיבואר להלן.

א) **ספוג לנקוי** - אין לנקות השולחן או השיש בספוג או סקוצ' אפילו העשוי מחומר סנטטי .

ב) **ניגוב במגב** - מותר לנגב במגב משקים שנשפכו על השולחן או על הרצפה בין במגב גדול או מגב קטן .

ג) **מגב עם ספוג** - לכתחילה אין להשתמש עם מגב שיש לו ספוג ומכל מקום כיון שיש המתירים בכך המקילים להשתמש במגב עם ספוג, יש להם על מי לסמוך .

ד) **כתם דביק בכסא פלסטיק** - כשאין אפשרות אחרת, מותר לשפוך מעט מים על הכסא או רהיט אחר שאינו עשוי מבד ולנגב בטישו ואח"כ להעביר סחבה יבשה כדי להסיר את הלכלוך הדבוק מהרהיט כשיש צורך בזה בשבת .

ה) **מברשת ניקוי לשירותים** - מותר להשתמש בה כדי לנקות את הטינוף וכן לשטוף המברשת במים ואפילו להוסיף חומר חיטוי .

ו) **סבון אסלה בשירותים** - סבון בשירותים המפריש צבע שצובע ומחטא את המים אפשר להשאירו בתוך האסלה או בניאגרה .
ז) **שטיפת הרצפה במים** - אסור בשבת לשטוף את הבית במים והאיסור גם במגב ואפילו ללא סבון .
ח) **ניקוי הרצפה** - כשיש כתמים על הרצפה ממשקה או מאכל דביק מותר לשפוך מעט מים כדי להעביר הדביקות או ריח רע שדבק ברצפה ולנגבם במגב, ואח"כ לספוג הטיפות שנשארו במטלית או במגבת יבשה .
ט) **טאטוא במטאטא** - רק במקום מרוצף מותר לטאטא במטאטא כשיש צורך לשמור על הנקיון לכבוד שבת .
י) **החלפת מצעים** - כשיש צורך מותר להציע מצעים נקיים ואת המצעים המלוכלכים להניח בסל הכביסה .
יא) **ניגוב בנייר מגבת** - מותר להשתמש בנייר טישו החתוך מלפני שבת כדי לנגב משקים שנשפכו או ידיים רטובות ומותר גם להרימו ולהשליכו לאשפה .
יב) **ניקוי רהיטים מאבק** - מותר לנגב בעדינות אבק מרהיטים או תמונות במטלית יבשה כשיש בזה צורך השבת אבל ללא הברקה ורק במטלית יבשה משום חשש סחיטה .
יג) **נגוב מפת ניילון או פלסטיק** - אסור לשפשף מפת ניילון במים על מנת לנקותה מכתמים אבל מותר לנגב במטלית יבשה ללא חומרי ניקוי .

שירי שבת

כדאי ללמד את הילדים שירי שבת בימי השבוע על מנת שידעו לשיר גם בשבת ואפשר ללמוד בכל שבת רק שיר אחד ואותו שרים בכל סעודה אחרי הכל השירים נשארים לאורך שנים ואיתם הזכרונות המתוקים... של שולחן שבת

נקיון כלים

א) **הדחת כלים** - בשבת מותר להדיח כלים שצריכים להשתמש בהם בשבת כגון מסעודה שניה לסעודה שלישית אבל הדחת כלים שאין בהם צורך בשבת אסורה .
ב) **כשיש סט נוסף** - אין לשטוף כלים שלא לצורך השבת אבל מותר לשטוף כלים כשיש צורך להשתמש בכלים אלו בשבת, אפילו שיש סט כלים נוסף או כלי חד פעמי .
ג) **שטיפת כוסות** - מותר לשטוף כוסות לשתיה כשיש סבירות שישתמשו בהן בשבת אפילו שישתמשו בכוס אחת בלבד .

ד) **כבוד השבת** - כשהמטבח קטן (כגון שיש כיור אחד ואין מקום להשאיר כלים מלוכלכים) אפשר לשטוף הכלים באופן המותר כפי שיבואר להלן על מנת לשמור על כבוד השבת ללא כוונה להכין משבת ליום חול .

ה) **מברשת לנקוי כלים או בקבוקי תינוקות** - מותר לנקות כלים וכן בקבוקי התינוקות במברשת לנקוי כלים העשויה מסיבים סינטטים ששערותיה אינן צפופות .

ו) **משחת כלים** - לכתחילה אין להשתמש בשבת במשחת כלים כדי לשטוף כלים אלא עדיף בסבון כלים נוזלי .

ז) **כפפות גומי** - כשמדיחים כלים לצורך השבת באופן המותר, אפשר ללבוש כפפות גומי ולשטוף כלים בעזרתן .

ח) **הדחת כלים במים חמים** - כשהמים התחממו מהשמש אפשר להשתמש בהם להדחת כלים אבל כשהדליקו ביום שישי את הבויילר החשמלי לחימום המים אין להשתמש בהם להדחת כלים רק לאחר שיעור זמן שהמים שבדוד התקררו מחום של יד סולדת .

ט) **ניגוב כלים או בקבוקי תינוקות** - כשיש צורך לכלים בשבת ויש כמות מועטת מאוד של מים מבלי חשש לסחיטה מותר לנגבם במגבת מהטיפות מים שעליהם .

י) **מדיח כלים** - אין לשטוף כלים על ידי מדיח כלים המופעל על ידי שעון שבת אבל כשאין מקום במטבח והמדיח מנותק מהחשמל אפשר להניח כלים מלוכלכים בתוך המדיח .

יא) **מטלית בכיור** - מטלית או סקוצ' המונחים בכיור אפילו ספוגים בהרבה מים, מותר להוציאם מהכיור על מנת שלא ישפכו עליהם מים או משקים .

יב) **מיון סכו"ם** - יש מתירים למיין את הסכו"ם למקומו לאחר שהדיחו אותו בהיתר ויש בזה צורך השבת כגון לסעודה הסמוכה .

יג) **ספוג לשטיפת כלים** - או לניקוי השולחן אין להשתמש בו בשבת כלל, שהרי סופג וסוחט המים אבל המשתמש במגב עם ספוג יש לו על מי לסמוך .

יד) **סקוצ' לכלים** - צמר פלדה או ליפה סינטטית לניקוי כלים אין להשתמש בהם בשבת, משום איסור סחיטה, לכן ישתמש בליפה סינטטית קשה שאינה צפופה .

טו) **סקוצ' פלסטיק לכלים** (**ללא ספוג**)- העשוי סלילי מתכת או פלסטיק כרשת, רק אם הוא קשה ויש בו רווחים, מותר להשתמש בו אבל אם הם צפופים או רכים אין להשתמש בהם בשבת משום איסור סחיטה אפילו שעשויים ממתכת או ניילון ועדיף להדיח כלים ביד עם סבון נוזלי .

טז) **סקוצ' בשקית** - מותר להכניס בערב שבת סקוצ' יבש לתוך שקית ניילון אטומה ללא אפשרות שיחדרו מים לתוכה ולהשתמש בה לניקיון כלים .
יז) **פטמת בקבוק תינוק או מוצץ** - אין לשפשפם במים ביד או במברשת אלא שופכת עליו מים בלבד וכשיש לכלוך עיקש תגרד בקיסם יבש או במברשת יבשה ואחר כך תשטוף במים מבלי לשפשף .
יח) **נוזל לפתיחת סתימות** - אם המים עוד זורמים ואין סתימה מוחלטת אפשר להשתמש בנוזל לפתיחת סתימות שכל פעולתו נעשית על ידי שפיכתו לתוך הכיור .
יט) **משאבת גומי** ("**פומפה**") - רק אם הסתימה אינה מוחלטת ועדיין המים עוברים מותר להשתמש במשאבת גומי .
כ) **מתקן יבוש כלים** - כאשר הדיחו כלים באופן המותר ולצורך השבת מותר להניחם אחר השטיפה במייבש וכן להניחם בארון אחר שהתייבשו .
כא) **הנחת כלים בכיור** - כשהרגילות בימי השבוע להניח את הכלים בתוך הכיור במטבח גם בשבת יהיה מותר להניחם בכיור אפילו שרוחצים שם ידיים ויתמלאו במים .

הכנה משבת לחול

א) מפני כבוד השבת אין להכין בשבת לצורך מוצ"ש או לימי השבוע ואפילו טרחה מועטת אסורה אבל טרחה שהיא לצורך השבת כגון ניקיון מפני ריח רע וכן לסדר הבית לכבוד שבת, מותר .
ב) **הכנה לצורך שבת** - כשמכינים דבר לצורך שבת מותר להרבות אפילו שישאר למוצאי שבת ולכן שיש צורך בצלחת מותר לשטוף את כל הצלחות אפילו שיצטרכו רק צלחת אחת .
ג) **פינוי השולחן** - אחר סעודה שלישית אין לפנות השולחן משיורי מאכל וכלי אכילה אלא יש להניח הכל עד לאחר ההבדלה ואם צריכים לשולחן בשבת ולכבוד השבת מותר לפנות הכלים .
ד) **הכנסת מאכלים ושתיה למקרר** - מאכלים שהרגילות להכניסם למקרר בשבת מותר להחזירם למקרר אפילו שאין בהם צורך ויש אומרים שרק כשיש חשש שהם יתקלקלו מותר להכניסם למקרר .
ה) **איסוף צעצועים** - מותר לאסוף צעצועים המפוזרים בבית ללא מיון וזאת כדי שהבית יהיה מסודר לכבוד שבת .
ו) **אריזת מזוודות** - המתארחים אצל קרוביהם או בבית מלון אין להם לארוז חפצים לפני צאת השבת ואפילו תיק קטן אין להכין לצורך מוצאי השבת .

ז) **החזרת ספרים למקום** - אחר הלימוד או הקריאה בספרים מותר להחזירם למקום אפילו שאין בהם צורך שבת .
ח) **הכנות שונות** - כשיש צורך להתכונן לנסיעה או כל יציאה במוצאי שבת אין להתחיל בהכנות לפני יציאת השבת ואפילו ללבוש בגדים לאירוע אסור .
ט) **הכנת הבית למוצאי שבת** - אין לסדר את הבית למוצאי שבת אפילו שיש ארוע משפחתי סמוך לצאת השבת .
י) **הפשרת אוכל קפוא לצורך מוצ"ש** - אין להוציא מתא ההקפאה בשבת מאכלים כדי להכינם למוצ"ש ואם צריכים מהמאכל בשבת מותר להוציא בכמות גדולה אפילו שישאר למוצאי שבת .
יא) **טיטולים** - כלי פלסטיק המיועד להכיל בתוכו מלאי של טיטולים ומותקן בדרך כלל ליד מיטת התינוק שהתרוקן מותר למלאתו בשבת אם צריכים טיטולים במשך השבת ואפילו שיש צורך לטיטול אחד מותר למלא כל תכולתו .
יב) **חלוקת הזמנות** - אין לחלק הזמנות בשבת גם מטעם של מכין משבת לחול וגם מטעמים נוספים .
יג) **ילקוט בית הספר** - הכנת מערכת שעות (ספרים ומחברות הנחוצים למשך השבוע) אסורה משום מכין משבת לחול .
יד) **כשיוצאים בשבת** - היוצאים מהבית בשבת כגון לסעודה אצל קרובי משפחה וחוזרים רק במוצאי שבת כיון שאינם צריכים לנקיון הבית בשבת אסור להם להרים הכלים ולנקות השולחן ורק אם חוזרים הביתה לפני צאת השבת מותר לסדר שולחן לכבוד השבת .
טו) **לבישת בגדים לאירוע** - כשעדיין לא יצאה שבת אין ללבוש בגדים לאירוע במוצאי שבת ורק אם ניכר שלובשים הבגדים לכבוד שבת כגון לפני סעודה שלישית מותר להשאר עם הלבוש עד מוצאי שבת .
טז) **חג במוצ"ש** - כשיש יו"ט מיד במוצאי שבת כגון ליל הסדר אסור בשבת לסדר את השולחן או לחמם מאכלים לצורך מוצאי שבת .
יז) **לימוד למבחן עם הילדים** - מקצועי קודש מותר ללמוד עם הילד אפילו שנבחן ביום ראשון אבל מקצועות חול יש להחמיר ולא ללמוד בשבת .
יח) **לקחת מאכלים לימי השבוע** - כשמתארחים אצל קרובים לסעודת שבת וחוזרים הביתה בשבת אין לקחת בגדים או מזון לצורך מוצאי שבת או לימי השבוע .

יט) **סידור מצעים ומיטות** - כשיש מצעים וסדינים מפוזרים בחדר ויש חשש לבזיון השבת מותר לקפל בשינוי וכן לסדר המצעים .
כ) **לרוקן פח אשפה** - במקום שיש עירוב מותר לרוקן פח אשפה שיש בו ריח רע הפוגם בכבוד השבת ואפילו לאחר סעודה שלישית כל שעושה זאת לצורך כבוד השבת .
כא) **הלבשת ילדים** - מותר להלביש את הקטנים בבגדי שינה כשישנים אחר ההבדלה כשזוהי דרכם להתלבש בשעה זו בימי השבוע ואין כוונה להקל טורח הלבשתם במוצ"ש .
כב) **רחיצת הילדים** - אין לקלח את הילדים בשבת בשביל להכינם לשינה במוצ"ש אבל בימי הקיץ הארוכים והילדים ישנים כבר לפני צאת השבת מותר לקלחם אפילו לפני יציאת השבת .
כג) **שינה בשבת** - כשיש צורך מותר לישון בשבת כדי להיות ערניים במוצ"ש ובלבד שלא אומרים זאת בפירוש שעושים כן לשם מוצ"ש .

עונג שבת

חשוב מאוד לקבוע זמן קבוע בשבת שבזמן זה יושבים ההורים עם הילדים עם הרבה ממתקים ושירי שבת וסיפורים והכל בשמחה

דיבור המותר

אסור לדבר בשבת דברים בטלים או דברי חולין משום כבוד השבת, כגון מחר אסע או מחר אבשל אבל דברים שאין בהם איסור לעשותם בשבת מותר לומר ולכן מותר לומר מחר אלך או אנוח .
א) **תכנון מצוה לימי החול** - בכל מקרה אם הכוונה לשם מצוה אפשר להקל ובפרט כשרוצה לזרז עצמו לעשות כן .
ב) **דברים בטלים** - כל דבר שאין לו חשיבות בשבת כגון עניני מדינה או עסקים ומסחר אין להרבות בהם כי דיבורים אלו פוגמים בקדושת השבת .
ג) **דברי צער** - אין לספר בשבת דברים העלולים לגרום צער אפילו שהשומע סקרן ורוצה לשמוע .
ד) **שבת שלום** - בשבת יש מצוה לומר שבת שלום ולא לומר שלום כבימי החול .
ה) **הרהורים בעסקים** - מותר להרהר בעסקים אבל ראוי שלא לחשוב או לתכנן אפילו במחשבה כיון שאין ברכה שורה בתיכנונים אלו .

ו) **דברי תכנונים** - אין לדבר דברי חולין בשבת ולא יתכננו פעולותיהם לימי השבוע אבל פעולות שנעשו כבר בשבוע החולף מותר לאמרם אבל משום שיחה בטלה בשבת יש להמנע .

ז) **אלך לקניות** - אסור בשבת לומר מחר אלך לקניות אבל אפשר לומר באופן שאין בזה איסור כגון מחר אלך לראות בגדים או מחר אחפש משקפיים .

ח) **לימוד למבחן** - מותר לאב לשנן עם בנו בשבת מקצועות קודש ואפילו להתכונן לקראת מבחן שיערך בימי השבוע בתנאי שאין קורא מהמחברות של הילדים .

ט) **מחר הולכים לטייל** - מותר לומר לילדים שמחר הולכים לטייל או שמחר הולכים לגן חיות בתנאי שלא מזכירים נסיעה ברכב או מלאכות האסורות בשבת .

י) **השוואת מחירים** - אין לשאול ולברר מחיר עלות בגד וכד' כשמתכוונים לקנותו בימי החול, ורק אם נקנה והמחיר שולם ואין כוונת השואל לקנותו מותר לומר מחיר הבגד .

יא) **דירה למכירה** - אסור לחפש דירה בשבת וכן אם ראה דירה העומדת למכירה אין ראוי להכנס לראותה בשבת על מנת להתרשם כדי לקנותה ביום חול או כדי לברר פרטים ובפרט שכבר כתבו המקובלים שאין בזה ברכה .

יב) **הבונה בית** - בעל הבית יש לו להמנע מלהכנס למקום הבנין אבל אחרים המעונינים להסתכל לשם הנאה ולא לשם קנין או בנין מותר להם להכנס .

יג) **לימוד מתכון אפיה וכד'** - רק אם המתכון מותר להכנה בשבת מותר ללמוד את אופן הכנתו אבל מתכון שאסור להכנה בשבת אין ללמד כיצד להכינו אפילו בעל פה בלבד .

יד) **מלמד לבנו** - אב הפוגש בשבת מלמד של בנו, מותר לו לדבר איתו בעניין הלימוד ואפילו לבקש מס' טלפון מהמלמד ובלבד שלא יזכירו סכום כסף וכד' .

טו) **מקום לימודים** - דיבורים על התלמוד תורה על טיבו יתרונותיו וחסרונותיו מותרים בשבת כיון שהם לצורך לימודו של הילד .

טז) **מידע שלילי** - כשפוגשים מלמד או מורה של ילד ואם המלמד יודע שמצבו של הילד בלימודים יכול להכעיס או לצער את האב, לא ימסור פרטים אלו כדי שלא יבואו לידי צער וכעס בשבת אלא במוצ"ש .

יז) **מקצוע** - כשפוגש בעל מקצוע שביכולתו ללמד את בנו אומנות המפרנסת מותר לו לברר פרטים כדי ללמד את בנו ובלא שיזכירו סכום כסף וכד' .

יח) **דברי חולין בבית** - כשמישהו מהמשפחה מדבר דברי חולין יש להעיר לו בצורה עדינה שיפסיק ולהזכיר לו שהיום שבת אבל אם ההערה תגרום למחלוקת עדיף שלא להעיר .

יט) **מציאה בשבת** - כשמצא מציאה בשבת או בימי השבוע מותר להכריז על האבידה בשבת .

כ) **פרסים והבטחות** - כשרוצים לזרז ילד ללמוד תורה מותר להבטיח הבטחות חולין אע"פ שאסור לעשותן בשבת לכן מותר לומר לילד אם תלמד תקבל פרס .

כא) **יום הולדת** - אין להזמין או להודיע בשבת לילדים, על מסיבת יום הולדת וכד' הנערכת בימי החול .

כב) **סיפורי חולין** - ילד המבקש מהוריו סיפור והאב נהנה בכך מותר לספר לילדיו סיפורי חולין וישתדל להראות להם דרכי מוסר ועבודת ה' דרך הסיפורים אע"פ שהם סיפורי חולין .

עד כמה צריך שלא לגרום צער לאדם אחר בשבת

מעשה היה עם ר' מאיר שהיה יושב ודורש בבית המדרש בשבת במנחה, ומתו שני בניו, מה עשתה ברוריה אשתו כשראתה ששני בניה מתים הניחה שניהם על המטה ופרשה סדין עליהם, במוצאי שבת בא ר' מאיר מבית המדרש לביתו, אמר לה היכן שני בני, אמרה לבית המדרש הלכו, אמר לה חיפשתי בבית המדרש ולא ראיתי אותם, נתנה לו כוס של הבדלה והבדיל, חזר ואמר היכן שני בני, אמרה לו הלכו למקום אחר ועכשיו הם באים, הקריבה לפניו המאכל ואכל ובירך, לאחר שבירך אמרה לו רבי שאלה אחת יש לי לשאול אותך, אמר לה מהי שאלתך, אמרה לו רבי קודם בא אדם אחד והפקיד אצלי פקדון, ועכשיו הוא בא ומבקש אותו בחזרה, נחזיר לו או לא, אמר לה בוודאי שכל מי שיש פקדון אצלו הוא צריך להחזירו לבעליו, מה עשתה תפשתו בידה, והעלתה אותו לאותו חדר, ששם שניהם שכבו והקריבה אותו למטה, ונטלה סדין מעליהם, וראה שניהם מתים ומונחים על המטה, התחיל בוכה ואומר בני בני רבי רבי, בני בדרך ארץ, ורבי שהיו מאירין פני בתורתן, באותה שעה אמרה לו לר' מאיר רבי לא כך אמרת לי שצריך להחזיר הפקדון לבעלים, אמר, ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מבורך. ע"פ מדרש משלי פרשה לא

קריאה המותרת

א) חז"ל אסרו בשבת לקרוא או לעיין בשטרי הדיוטות מכתבים ואגרות שאין בהם דברי תורה ובפרט קריאה שיש בה חשש של תיקון ומחיקה לכן אין לקרוא דברי חולין או שטרי חובות תשלומים וכד' ורק במקום מצוה יש שהתירו קריאה בשבת .

ב) **חשבונות**, **תשלומים**, **קבלות** - אין לקרוא חשבונות כגון תשלומי חשמל טלפון תלושי משכורת קבלות ועוד כיון שהם שטרי הדיוטות האסורים בקריאה בשבת .
ג) **גן חיות** - כשיש עירוב מותר להכנס לגן חיות כשמחיר הכרטיס שולם לפני שבת ואין כתוב מחיר ושלא ינקבו או יקרעו הכרטיס .
ד) **אלבום תמונות** - מותר להסתכל בתמונות שבאלבום וכד' כשמקפידים לא לקרוא את הכתוב עליהן או מתחתיהן .
ה) **דף קשר** - הורים המקבלים מגננת או מהמחנכים דפים של פעילות בגן או הודעות שונות אסורים בקריאה בשבת ורק אם יש בו דברי קדושה כגון פרשת שבוע אפשר לקרוא .
ו) **הגרלות** - אין לערוך כל סוגי ההגרלות לילדים או למבוגרים הן במשחקים והן בכדי להעניק פרסים וכד' .
ז) **הוראות הכנה** - כשרוצה להכין המאכלים המותרים בהכנה בשבת מותר לקרוא הוראות הכנה שעל גבי האריזות, אבל מאכלים שאסור להכינם בשבת אסור לקרוא את הוראות להכנתם .
ח) **הוראות הפעלה** - אין לקרוא בשבת הוראות הפעלה של משחקים או שאר חפצים אפילו שמותרים בשבת .
ט) **הוראות מתן תרופות** - כשיש היתר להשתמש בתרופה בשבת מותר לקרוא הוראות השימוש והמינון הראוי תופעות לוואי ואזהרות וכד' .
י) **הזמנות** - לחתונה, בר מצווה, וכו' אפילו שיש מתירים לקרוא הזמנות אלו בשבת יש להחמיר ולא לחלקם או לקוראם בשבת .
יא) **חוברות סריגה**, **בישול** - אין לקרוא בהם בשבת משום שטרי הדיוטות ודינם כמוקצה בשבת אפילו אם כוונתה לשם עונג שבת .
יב) **חלונות ראווה** - אין לקרוא מחירים שבלוח מודעות או בחלונות הראווה אך מותר להרהר ולתכנן במחשבה קניה או נסיעה בימות החול .
יג) **מחברות וספרי לימוד** - מחברות בית הספר וכן ספרי לימוד שהתלמידים ממלאים בהם תשובות אין להורים או לילדים לקרוא בהן בשבת .
יד) **לוח ציונים** - לוח התלוי על קיר או על המקרר ומדביקים עליו ציונים של הילדים ע"י מגנט או סקוצ' מותר בקריאה בשבת .
טו) **ספרוני ילדים** - שיש בהם סיפורי צדיקים או מוסר וחינוך לעבודת ה' מותר לקרוא בהם בשבת .

טז) **עיתונים** - אין לקרוא עיתונים חילוניים בשבת ואפילו בימי השבוע חובה להיתרחק מהם, ובעיתונים חרדים ללא מודעות מסחר המיקל יש לו על מי לסמוך כשנזהר לא לקרוא את שאר דברים האסורים בשבת .

יז) **עיתוני ילדים** - לכתחילה אין להרגיל הילדים שיקראו עיתונים בשבת אפילו שיש בהם סיפורים ודברי מוסר ובדיעבד כשהילד רוצה לקרוא בהם דברי תורה או שאר סיפורים כדי להתענג בשבת אפשר להקל .

יח) **מבצעים ופרסומות** - אסור לקרוא בשבת את הפרסומות והמבצעים למיניהם הנמצאים על גבי בקבוקי שתיה או באריזות מאכל וכן אין לקרוא הפרסומות בשלטי חוצות או על החנויות .

יט) **ספרי קריאה עצובים** - אף על פי שאפשר להקל לנשים לקרוא בספרי קריאה בשבת אבל אין לקרוא בספרים שגורמים לעצבות .

כ) **שיעורי בית** - אין לבדוק בשבת ספרים ומחברות של הילדים משום חשש שמא ימחק ויכתוב אבל לקרוא על מנת ללמוד מהם מותר .

כא) **תמונות** - וכן אלבום תמונות שיש בהם תאריך או שכתובים בהם הערות וכד' מותר להסתכל בתמונות שבאלבום אבל אין לקרוא את הכתב או התאריך שבו צולמו .

כב) **תמונות** - שמוטבע עליהן שמות של רבנים מותר להסתכל בהן בשבת ולקרוא שמות הרבנים .

כג) **תעודת ציונים** - של סוף שנה וכן שאר תעודות הערכה והוקרה אין לקרוא בהן בשבת כיון שנחשבים לשטרי הדיוטות .

אשה חכמה

יודעת להבהיר לכל יושבי הבית

כשאבא אומר דברי תורה

כולם בדממה שקט ודומיה

זה לא הזמן לסדר צלחות ולא לאסוף כוסות

ואפילו אם כל הילדים בורחים

אשה שומעת את בעלה

שלא ירגיש שאותו לא שומעים

מקח וממכר

כד) **מכולת** - כשחסר מצרכים לשבת אפשר לבקש מחנוני ששומר שבת, בקבוק יין או חלב ושאר מזון ולשלם במוצ"ש ובתנאי שלא שואל את מידת משקל וכד' ולא מחיר התשלום .

כה) **מתנות** - יש מתירים ליתן או לקבל מתנות בשבת כאשר יש מצווה כגון לשמח חתן וכלה בשבע ברכות או ספרי קודש לחתן בר מצוה וכד' וראוי להחמיר שלא לתת מתנות בשבת. ואם קיבל מתנה בשבת שלא במקום מצוה יכוון בליבו שהמתנה תעבור לרשותו רק במוצאי שבת .

כו) **שמרטף** - השומרת על ילדים בשבת אין לשלם לה שכר על שמירתה בשבת אלא תשמור גם במוצאי שבת או ביום חול אפילו זמן מועט כרבע שעה וישולם לה על השמירה בשבת וביום חול יחד .

מוקצה

חכמים אסרו לטלטל חפצים מסוימים בשבת שמא יעשו בהם מלאכת חול. ובתנאים מסוימים התירו לטלטל מוקצה בגוף כגון ברגליים או במרפקים ויש פעמים שמותר לטלטל מוקצה לצורך גופו או מקומו וכן מותרת הנגיעה ללא הזזתו וכאן הבאנו את עיקרי המוקצה הנפוצים בבית .

א) **כלי שמלאכתו לאיסור** - כלי שדרך ההשתמשות בו בימי החול מביאה לידי עשיית מעשה איסור בשבת כגון מברג או גפרורים וכד' מותר לטלטלו רק לצורך גופו או מקומו .

ב) **טלטול לצורך גופו** - כשיש צורך להשתמש במוקצה שהוא כלי שמלאכתו לאיסור כגון במספריים שדינם ככלי שמלאכתו לאיסור (אסור לגזור בשבת ניירות וכד') מותר להשתמש בהם כדי לגזור אריזת מאכל כשאין אפשרות לפתוח בידים, או בסכין .

ג) **טלטול לצורך מקומו** - מותר להרים כלי שמלאכתו לאיסור לצורך מקומו כדי שהבית יהיה מסודר או שיש צורך במקום שמונח עליו המוקצה כגון: אם יש על השולחן כלי כתיבה מותר להרימו כדי שיהיה אפשר לאכול על השולחן וכד' .

ד) **מוקצה מחמת חסרון כיס** - כשהחפץ גם כלי שמלאכתו לאיסור ובנוסף הוא כלי יקר ערך ומקפידים שלא להשתמש בו בתשמיש אחר מלבד מה שהוא כגון: מצלמה, או דיסק של נגינה וכד' .

ה) **טלטולו** - מוקצה מחמת חסרון כיס אסור לטלטלו כלל ואפילו שיש חשש שינזק או יגנב ואפילו אם נשכח בחצר חפץ יקר כגון טלפון נייד ויש חשש שיירטב במים אין להרימו ולהכניסו למקומו בשבת .

סייג לחכמה שתיקה

בשולחן שבת כולם נפגשים לכן צריך לשמור יותר שלא להוציא מילים שעלולות לפגוע, להכעיס, לגרום מריבה. לחשוב לפני שמדברים ואם יש חשש שיגרום לפגיעה שותקים!!!

ו) **מוקצה מחמת גופו** - כאשר החפץ אין בו שימוש וגם אינו ראוי למאכל אדם או בהמה, ולא חשבו עליו ככלי לפני שבת. אין לטלטלו כלל כגון: גפרור שרוף שאינו כלי ואינו ראוי למאכל, ולא חשבו להשתמש בו לפני שבת נחשב כמוקצה מחמת גופו .

ז) **נייר עטיפה של ממתקים** - שאין בו שיירי מאכל הרי הוא כמוקצה מחמת גופו כיון שאינו כלי, אינו ראוי לאכילה ולא חשבו להשתמש בו ככלי ואם חשבו להשתמש בו לכלי (כגון: נייר עטיפה של קרמבו למשחק) אינו מוקצה .

ח) **קטן שאוחז מוקצה** - אין להרים ילד קטן שיש בידו מוקצה שמא יפול המוקצה ויבואו להרימו, וילד הבוכה מאוד ויש סכנה לבריאותו מותר להרימו כשיש בידו חפץ חסר ערך, אבל כשיש בידו חפץ חשוב כגון שלט של מזגן, או מצלמה יקרה וכד' אין להרימו אפילו שבוכה מאוד, ומותר לומר לו להניחן במקום המשתמר .

ט) **נגיעה במוקצה** - כל מוקצה שאינו זז ומתנדנד כשנוגעים בו וכן לא משמיע קול בנגיעה, מותר לגעת בו ולהשען עליו ולכן מותר לשבת על מכונית כשאין חשש של אזעקה וכן מותר להניח בגדים על מייבש או מכונת כביסה וכד' .

הנהגה נכונה

בשבת צריך לחלק את הזמן שכל ילד יקבל לפחות חצי שעה עם אבא או אמא או עם שניהם.

זמן איכות ושמחה של למידה רעננה משחקים וקשר במשפחה וחשוב שיהיה באוירה חמה ונעימה ואם הוא מלווה בכעס והערה פספסנו את המטרה

בסיס לדבר האסור

אחד מסוגי המוקצה הקיימים הוא בסיס לדבר האסור שפירושו כלי ריק שיש בו מוקצה ובגלל המוקצה שבתוכו אי אפשר להרים את הכלי בשבת

י) **לפני כניסת שבת** - אם הונח בכוונה מוקצה בכלי כגון שלט בתוך קערה ריקה אסור להרים את הקערה כל השבת אפילו אם יניחו שם דבר שמותר בטלטול .

יא) **כשהונח ללא כוונה** - אם הונח שלא במתכוון או על ידי אדם אחר יהיה מותר לנער את הצלחת מהמוקצה שבתוכה כדי להרימה כגון: ילד שהניח מוקצה בתוך צלחת מותר לנער ולהרים את הצלחת כשהיא ריקה .

יב) **ביטול כלי מהיכנו** - יש איסור להניח בשבת מוקצה בתוך כלי ריק כיון שלא יהיה אפשר להרימו עם המוקצה שבתוכו זהו ביטול כלי מהיכנו .

יג) **קערה עם חפצים** - אם הונחו לפני השבת גם חפצים המותרים בטלטול בנוסף לכלים שאינם מוקצה, ויותר חשובים מהמוקצה כגון סידור או סכו"ם או דבר שראוי למאכל, מותר להרים את הכלי יחד עם המוקצה שבתוכו .

יד) **מוקצה על שולחן שבת** - צלחת שיש בה קליפות של ביצים לכתחילה יש להניח בתוכה כפית כדי שיהיה מותר להרים את הצלחת יחד עם הקליפות והכפית, והמקילים להרים את הצלחת אפילו עם קליפות בלבד כשהצלחת אינה חד פעמית יש להם על מי לסמוך .

טו) **מוקצה במגירה** - מגירה שיש בה מוקצה אסור לפותחה אלא רק כשיש בה חפץ שמותר בטלטול וחשוב יותר מהמוקצה אבל לאחר שהוציאוהו, חזרה להיות בסיס לדבר האסור ואסור לפתחה ולסגרה כהרגלו אלא רק בשינוי .

טז) **ניעור המוקצה** - כשנשכח מוקצה בצלחת או על כרית כגון: מפתחות שנשכחו על הכרית אפשר לנער את הכרית על מנת שהמוקצה יפול ולכתחילה יש לנער את הכרית בשינוי ולא בידו ממש .

יז) **חול בנעליים** - מותר לנער נעליים מהחול שבתוכם אע"פ שהחול מוקצה מחמת גופו אין כאן דין בסיס לדבר האסור .

יח) **סלסלה עם חול** - מותר להרים סלסלה שיש בה מעט גרגירי חול ואין הסלסלה נהפכת להיות בסיס לדבר האסור .

יט) **מגש עם פמוטים** - כשהדליקו נרות שבת על מגש אסור להרים את המגש לאחר שהנרות כבו, אבל אם לפני כניסת שבת הניחו במגש כלי שהוא חשוב יותר מהנרות והפמוטים כגון תכשיט זהב אפשר להרים את המגש .

נזכור ולא נשכח

מיום שישי עד מוצאי שבת יש הרבה נסיונות

נסיונות בין האישה לבין הילדים

בין הבעל לבין האישה

וכולם לבין כולם

לכן צריך פשוט לדעת להתאפק לא להעיר

ולא להגרר לויכוח

חבל לבזבז את השבת על הבל ורעות רוח

חפצים המצויים בבית

א) **אבזם חגורה שהתפרק** - אם דרכו של האבזם להתפרק בכל ימי השבוע ויש חשיבות לחלקיו ככלים מותר לטלטלו למקום המשתמר אבל אין להחזירו לחגורה .

ב) **אבנים שבאגרטל** - אבנים המיוחדות לנוי המונחות באגרטל אינן נחשבות מוקצה וכשנפלו או הוצאו מהאגרטל בשבת מותר להחזירן למקומן .

ג) **אבקות וחומרים להכנת תבשילים** - כל דבר שאינו ראוי למאכל אדם או בהמה כגון אבקת אפיה, קמח, אורז, אטריות דינו כמוקצה מחמת גופו .

ד) **אגרטל עם פרחי נוי או פלסטיק** - מותר להרים מהשולחן אגרטל פרחי פלסטיק או פרחים אמיתיים .

ה) **אוכל מקולקל** - מאכלים מאוסים שאינם ראויים לאכילת אדם או בע"ח אסורים בטלטול כדין מוקצה מחמת גופו .

ו) **אטבי כביסה** - אין לטלטל אטבי כביסה ונחשבים כלי שמלאכתו לאיסור אבל מותר להשתמש בהם לצורך דבר המותר כגון לסגור שקית אוכל .

ז) **ארנק שבתוכו מפתח** - הארנק נחשב ככלי שמלאכתו לאיסור ומכל מקום מותר להוציא מתוכו מפתח .

ח) **אקווריום דגים** - צנצנת זכוכית שיש בה דגים לנוי אין לטלטלם אלא רק כאשר יש צער בעלי חיים כגון שנמצאים מול השמש ויש חשש נזק לדגים .

ט) **בגד עם מעות בכיס** - כשהכיס בבגד עם בטנה פנימית התפורה בבגד מותר להשאר עם הבגד, אפילו שיש בו מוקצה אבל בגד עם כיס ללא בטנה פנימית כמצוי בחולצות הכפתורים, אסור בלבישה כל זמן שהמוקצה בכיס .

י) **בושם לגוף** - בקבוק בושם או דאודורנט אינו מוקצה ומותר להשתמש בו בשבת וכן מותר לבשם הגוף והשיער אבל אין לבשם את הבגדים וכן אין לפזר ריח טוב על אריגים שטיחים וכד' .

יא) "**בלנדר**","**צ'יפסר**","**טוסטר**"- וכן שאר כלי חשמל או המופעלים על ידי סוללות כגון "מצלמה" או "נגני מוזיקה" שהשימוש בהם אסור בשבת דינם כמוקצה מחמת חסרון כיס .

יב) **בעלי חיים** - כל סוגי הבעלי חיים נחשבים למוקצה מחמת גופו אפילו המיועדים לשעשוע ומשחק ויש מי שכתב שבעלי החיים המיוחדים למשחק לילדים מותר לשחק בהם ואפשר לסמוך עליו בשעת הדחק .

יג) **בעלי חיים שצריכים טיול** - בעל חיים שיש צורך להוציאו לטיול ואם לאו הוא יהיה בצער מותר להוציאו במקום שיש עירוב כשהוא קשור ברצועה אבל ללא טלטולו כלומר ללא הרמתו .

יד) **בצק** - אסור לטלטל כל סוגי הבצק מכיון שאינו ראוי למאכל וכן אם נפל מהמקרר בצק אסור להרימו למקומו שדינו כמוקצה מחמת גופו .

טו) **בשר קפוא** - כיון שאינו ראוי לאכילה דינו כמוקצה מחמת גופו ואין לטלטלו, אבל בתוך המקרר מותר להזיזו כלאחר יד. ובכל אופן כשיש די שהות בשבת שיפשיר ויהיה ראוי לאכילת בעלי חיים מותר לטלטלו אפילו שעדיין קפוא .

טז) **בשר קפוא שנפל** - כשנפל בשר קפוא מהמקרר אין להרימו כיון שדינו כמוקצה מחמת גופו אבל אם יש אפשרות שיפשיר בתוך השבת אינו מוקצה ומותר להחזירו .

יז) **גוזז ציפורניים** - כלי שמלאכתו לאיסור ואין לטלטלו אלא לצורך גופו או מקומו .

יח) **גיגית כביסה** -כשמשתמשים בגיגית לדברים המותרים בשבת מותר לטלטלה רק לצורך כגון שמניחים בה בגדים נקיים ויבשים וכד' או להרימה כשצריכים את מקומה .

יט) **ג'ל מריחה לשיער או לגוף** - כל סוגי הקרמים שנועדו לעצב שיער וכן שאר משחות שאסורות במריחה דינן כמוקצה מחמת גופו שאין לטלטלו .

כ) **גלילי נייר**,**אלומיניום**, **ניילון** - גלילים וכן פיסות נייר ארוך שצריך לחותכם לשימוש בשבת אסורים בטלטול כמוקצה מחמת חסרון כיס ופשוט שאסור לחתכם .

כא) **דלי לשטיפת רצפות** - דינו ככלי שמלאכתו לאיסור ומותר להשתמש בו למילוי מים ולשאר מלאכות המותרות בשבת .
כב) **הליכון עם תאורה או מנגינה** - לפני כניסת השבת יש לנתק את פעולת הניגון והתאורה כדי שלא יבוא לידי הדלקה בשבת ומותר להשתמש בזה לצורך התינוק .
כג) **ויטמינים או גלולות** (**שאינן לרפואה**) - אינן מוקצה ומותר לטלטלם ואפילו שלא משתמשים בהם בשבת וכל שכן שמותר לחולה להשתמש בהם .
כד) **זכוכיות שבורות** - וכן שאר שברים בבית שיכולים להזיק ולגרום חבלה מותר לטאטא ולהרימם ולהניחם באשפה או במקום שלא תהיה בו סכנה .
כה) **חומרי ניקוי** - כשיש צורך להעביר ריח רע מותר לנקות ולחטא לצורך ניקוי כיור או שירותים .
כו) **טיטול מלוכלך או טישו משומש** - וכל דבר שיש בו ריח רע, ומפריע לכבוד השבת נחשב כמוקצה מחמת מיאוס ומותר להרימו ולזרקו לפח מפני כבוד הבריות .
כז) **טלפון נייד יקר** - כל טלפון יקר נחשב למוקצה מחמת חסרון כיס ואין לטלטלו ואפילו אם נשכח במקום שיכול להינזק כגון בחצר ובימי הגשמים אסור להכניסו .
כח) **טלפון נייד פשוט** - כשהנייד אינו יוקרתי ולא מקפידים עליו (כגון שמניחים לילדים לשחק בו) דינו ככלי שמלאכתו לאיסור ומותר לטלטלו לצורך גופו או מקומו .
כט) **כביסה במייבש כביסה** - כשלא נגרמת שום פעולה חשמלית והבגדים יבשים מותר להוציאם כדי ללבשם בשבת או כשחוששת שמא יינזקו בתוך המייבש .
ל) **כביסה יבשה** - כשיש חשש שהכביסה תינזק מגשם או מאבק או שזקוקים לבגדים בשבת מותר להוריד הבגדים הנצרכים מהחבל כביסה .
לא) **כותש שום** - הגדרתו ככלי שמלאכתו לאיסור, ומותר לטלטלו רק לצורך גופו או מקומו .
לב) **כוסיות של נרות שבת** - נרות שבת שכבו ונשארו הכוסיות או הפתיליות דינם כמוקצה מחמת גופו ואין לטלטלם אבל כשדינם כגרף של רעי מותר לטלטלם ולהניחם באשפה .
לג) **כיסוי של בור ניקוז במקלחת** - אין להרים ולטלטל המכסה של בור הניקוז אלא אם כן יש לו ידית אחיזה או שעשוי באופן כזה שאפשר בקלות להוציאו והרגילות בימי השבוע להוציאו ולהחזירו .
לד) **כלי תפירה** - וכן חוברת ללימוד תפירה אין לטלטלם ודינם ככלי שמלאכתו לאיסור .
לה) **כלי איפור** - כלי איפור אסורים בשבת וכשמקפידים עליהם שלא ינזקו ולא משתמשים בהם שום שימוש אחר דינם כמוקצה מחמת חסרון כיס .

לו) **כלי בישול** - סירים ומחבתות והמיכסים הם מוקצה ככלי שמלאכתו לאיסור שמותר לטלטלו רק לצורך גופו או לצורך מקומו ולכן אם הכלי ריק אין לטלטלו אלא אם כן יש צורך לפנות את השולחן או להניח דבר בתוך הכלי .

לז) **כלי כתיבה** - נחשבים לכלי שמלאכתו לאיסור שמותר לטלטלו לצורך גופו או מקומו כגון להרים מהשולחן כשיש צורך בשולחן לסעודה .

לח) **כלי מחשב** - מקדלת, עכבר, תקליטורים, זכרון נייד, ושאר עזרי מחשב נחשבים כמוקצה מחמת חסרון כיס ואסור לטלטלם כלל .

לט) **כלי שהתעקם** - כלי שהתעקם (כגון מזלג או כף) אסור ליישרו ואם אינו ראוי לשימוש דינו כמוקצה מחמת גופו .

מ) **כלי שהתפרק מלול או עגלה וכד'** - אסור להחזיר כלי שהתפרק בשבת וכן אסור לטלטלו שמא יתקן .

מא) **כלי שיש עליו מוקצה וגם ודבר המותר** - מותר להרים כלי שיש בתוכו מוקצה וגם דבר המותר בתנאי כשהדבר המותר חשוב יותר מהדבר האסור .

מב) **כרטיסי אשראי** - אין לטלטל כרטיסי אשראי וכן פנקסי צ'יקים שדינם כמוקצה מחמת חסרון כיס .

מג) **כלים חד פעמים משומשים** - אם הדרך לזורקם לאשפה לאחר שימושם אסורים בטלטול ומותר לטלטלם כשמאוסים ופוגמים בכבוד השבת ואם נוהג להשתמש בהם שוב כגון לאיסוף פסולת וכד' מותרים בטלטול .

מד) **כסף** - כל סוגי הכסף מוקצה בשבת מחמת גופו ואסור לטלטלו אפילו לא לצורך גופו או מקומו .

מה) **כפתור גז שבתנור גז** - אם התפרק בשבת ודרכו להיתפרק בימי השבוע מותר לטלטלו ולהחזירו, וכן אם כבתה האש והגז דולף מותר לסגור את ברז הגז .

מו) **כפתור חשמל** - כשהשעון שבת הפסיק פעולת החשמל או כשיש קצר חשמלי והאור כבוי בשעת הצורך אפשר להזיזו בשינוי כדי כשהאור ימשיך להיות מכובה ולא ידלק בשעת התחדשות הזרם .

מז) **כפתור שנפל מהבגד** - אפילו שנפל בשבת אין לו דין מוקצה ומותר לטלטלו .

מח) **מאוורר** - כשחם מאוד מותר לטלטל מאוורר אפילו כשפועל כדין כלי שמלאכתו לאיסור .

מט) **מברשת שיער, מסרק** - שאסורים בשימוש בשבת כגון מברשת שאינה רכה נחשבים ככלי שמלאכתו לאיסור שמותר לטלטלו לצורך גופו או מקומו .

נ) **מגירה שיש בתוכה דברים האסורים בטלטול** - אם יש בה חפצים חשובים המותרים בטלטול בשבת מותר לפותחה ואם המוקצה הונח שם מבלי ידיעתו המגירה מותרת בטלטול .

נא) **מגב** - כלי שמלאכתו לאיסור, לכן אם נשפכו מים מותר להשתמש בו כדי לגרוף המים .

נב) **מד חום**, **מד סוכר**, **מד לחץ דם** - מוקצה מחמת חסרון כיס ואם אינו פועל על חשמל או סוללות מותר למדוד מצבו של חולה שאין בו סכנה .

נג) **מוקצה בעגלה** - כששכחו בעגלה מוקצה ויש בעגלה חפצים המותרים בטלטול שערכם רב יותר מן המוקצה מותר לטלטל העגלה ואפשר גם לנער המוקצה מהעגלה .

נד) **מיטה שיש עליה מעות או מוקצה** - אם נשכח על המיטה כלי מוקצה כגון טלפון סלולרי או מצלמה מותר לנער המוקצה ולהפילו .

נה) **מחט** - מותר לטלטל מחט כדי להוציא קוץ כשאין חשש שירד דם אבל מחט שבורה אסור לטלטלה .

נו) **מטאטא שלם** - מותר בטלטול וכן מותר לטאטא הבית אבל כשהתפרק אין לטלטל המקל כלל שנחשב כמוקצה מחמת גופו ובפרט כשיש חשש שמא יתקן .

נז) **מכשיר אדים קר** - הפועל ע"י מאוורר פנימי המייבש את המים ללא חימום לצורך חולה מותר לטלטלו גם בשעה שפועל .

נח) **מכשיר אניהלציה** - לצורך טיפול רפואי בחולה מותר לטלטלו ואפילו בזמן שפועל (ע"י שעון שבת) .

נט) **מכשירי כושר וספורט** - (כגון: קפיץ, וולווקר, משקולות וכד') דינם ככלי שמלאכתו לאיסור שמותר לטלטלו לצורך גופו ומקומו .

ס) **מספריים** - כלי שמלאכתו לאיסור שמותר לטלטלו לצורך גופו ומקומו. כגון כשאין סכין או כלי חד אחר שמותר בטלטול אפשר להשתמש במספריים .

סא) **מסרגה** - ושאר כלי סריגה כגון: כפתורים, מחטים, חוטים, מספריים חרוזים להשחלה, סרטים, אצבעונים, רקמות לגיהוץ,אם מיועדים לשימוש של סריגה בלבד נחשבים כמוקצה מחמת חסרון כיס .

סב) **מתקן כביסה** - כלי הנועד לתליית כביסה נחשב לכלי שמלאכתו לאיסור. ואם תלויה בו כביסה יבשה וחוששים שתינזק מהגשמים או מהחמה וכד' מותר לטלטלו ממקום למקום עם הבגדים .

סג) **נייר עטיפה צבעוני** - נייר צלופן יקר ושאר ניירות אריזה שמקפידים עליו לשמרו כדי שלא יפגם או יתקמט ואין משתמשים בו בשימוש אחר אין לטלטלו בשבת ודינו כמוקצה מחמת חסרון כיס .

סד) **נרות של עוגת יום הולדת** - אין לטלטלן בשבת מהעוגה אלא יש להוציאם לפני שבת כדין מוקצה מחמת גופו וכן חשש בורר שמוציא הפסולת מהאוכל. אך אם שכחו להוציאם לפני שבת יש לחתוך העוגה סביב .

סה) **סחבות לניקוי** - מטליות הספוגות במים נחשבות ככלי שמלאכתו לאיסור ואין לטלטלם כלל. אבל מטליות יבשות מותר לטלטלם לצורך ניקוי ללא מים .

סו) **סיכת ביטחון סיכת נוי** - סיכות שתוקעים על הבגד או בשיער מותרים בשבת ואינם מוקצה בשבת .

סז) **ספוג רחצה** - דינו ככלי שמלאכתו לאיסור שמא יסחט המים שבתוכו אבל יבש מותר לטלטלו לצורך הסרת אבק .

סח) **פמוטים שדלקו בשבת** - פמוטים, אפילו אחר שכבו אסורים בטלטול. אבל יש אפשרות לטלטלם כאשר הפמוטים ללא חריצים,אינם יקרים, ועשו תנאי מלפני שבת .

סט) **פצירה** - נחשבת לכלי שמלאכתו לאיסור שמותר לטלטלו רק לצורך גופו או מקומו. כגון שמונחת על שולחן אפשר להרימה כשצריכים למקום זה .

ע) **פרחים תלושים או פרחי פלסטיק** - מותר להרים אגרטל של פרחים מהשולחן והפרחים מותרים בטלטול, ככלים שמלאכתם להיתר אבל עציץ עם חול ופרחים אסור בטלטול .

עא) **צעצועי ילדים** - משחקי ילדים שאינם פועלים על סוללות או חשמל מותרים בטלטול אפילו לאדם גדול ואלו שדינם כמוקצה מחמת חסרון כיס כגון צעצוע חשמלי יקר אסורים בטלטול .

עב) **קולפן** - כיון שאפשר לקלף בשבת פירות וירקות לכן אינו נחשב כמוקצה ואפילו לשיטת האוסרים לקלף עם קולפן דינו ככלי שמלאכתו לאיסור מותר לטלטלו לצורך גופו או מקומו .

עג) **קופת צדקה** - כשיש בתוכה מעות אסור לטלטלה כדין בסיס לדבר האסור ואם אין בה מעות מותר לטלטלה לצורך גופו או מקומו ככל כלי שמלאכתו לאיסור .

עד) **קלטות טייפ/דיסקים** - דינם כמוקצה מחמת חסרון כיס שאסור בטלטול כלל בשבת ואם נמצאים במקום שיכולים להנזק מותר לטלטלם ברגל .

עה) **קליפות שאינן לאכילה** - כגון קליפות של ביצים או גרעינים שאינם ראויים לאכילת אדם או בעלי חיים נחשבים כמוקצה מחמת גופו ומותר לטלטלם רק בשינוי .
עו) **רדיאטור/תנור חימום** - לצורך קטן שצריך לחממו מותר לטלטלו אבל כשאינו עובד אם מקפיד עליו דינו כמוקצה מחמת חסרון כיס שאסור בטלטול אבל אם אינו מקפיד עליו דינו ככלי שמלאכתו לאיסור .
עז) **שברי זכוכית** - כשיש שברי זכוכית או חרס המפוזרים בבית ויש חשש פציעה של ילדים קטנים הזוחלים וכד' מותר להרימם ביד ולזרקם לאשפה .
עח) **שלט רחוק** - כל סוגי ה"שלטים" שמקפידים עליהם שלא להשתמש בהם בשימושים אחרים דינם כמוקצה מחמת חסרון כיס ואסור לטלטלם כלל .
עט) **צרור מפתחות עם שלט** - אם בצרור יש מפתח של בית או כלי שמותר לפתיחה בשבת, מותר להרים את המפתח המותר בטלטול ויחד איתו להרים את כל הצרור .
פ) **קליפות וגרעינים** - אין לטלטל קליפות וגרעינים שאינם ראויים לאכילה אלא אם נשאר עליהם מעט מהפרי אבל מותר להרימם מהשולחן .
פא) **שמיכה חשמלית** - המחוברת לחשמל מערב שבת מותרת להתכסות בה בשבת אפילו בזמן שהיא פועלת .
פב) **תבניות אפיה** - תבנית ריקה נחשבת למוקצה ככלי שמלאכתו לאיסור ומותר לטלטלה לצורך שימוש בה או כשצריך את מקומה אבל כל זמן שיש בה שאריות מאכל מותר לטלטלה .
פג) **תיק נשיאה** - תיק המיועד לנשיאה של חפצים שנחשבים למוקצה אין להרים או לטלטל אותו בשבת אבל מותר להוציא ממנו חפץ המותר בטלטול כגון סידור תפילה .
פד) **תנור**, **מכונת כביסה**, **מקרר** - מוקצה מחמת חסרון כיס ולכן אם נפל חפץ מתחת לתנור אין להזיז התנור כדי להוציאו .
פה) **תכשיטים** - מותר לטלטלם בשבת אפילו אם הם יקרים מאוד אבל אם הם תכשיטים המיועדים למכירה אין לטלטלם כדין מוקצה מחמת חסרון כיס .
פו) **תמונת קיר** - וכן ציורי קיר שתלויים לקישוט אינם מוקצה ואפילו אם נפלו בשבת מותר להחזירן למקומן אבל אסור להחזיר מסמר שנ]ל מהקיר משום בונה .
פז) **תלושי קניה** - כל סוגי תלושי קניה נחשבים למוקצה מחמת חסרון כיס אבל אם פג תוקף הקניה הרי הן כמוקצה מחמת גופו ואסורים בטלטול אלא אם כן הילדים משתמשים בו לשם משחק .

מילה רכה תשבר גרם

רבי אריה לוין היה מלווה את האסירים בבית הכלא ומלמדם אורחות חיים ודרך מוסר רבם של האסירים קראו לו .

באחת מהשבתות שהצדיק רבי אריה לוין זצ"ל היה בבית הכלא עם האסירים ניגש אליו אחד האסירים ואמר לו, רבי תדע לך שבזכותך אני לא מעשן בשבת.

שאל אותו רבי אריה לוין כיצד בזכותי?

אמר לו האסיר בשבת שעברה שהגעת לבקר אותנו ראיתי אותך מתקרב ובאותה עת עישנתי סיגריה, אבל כשהבחנת בי הסתרתי את הסיגריה מאחרי גבי, בירכת אותי בשבת שלום ולחצת את ידי מבלי שתדע שידי השנייה שמאחורי גבי יש סגריה בוערת, וככל שלחצת את ידי בחמימות ובאהבה הרגשתי איך הסיגריה צורבת לי את כל האצבעות ומצפוני לא הניחני, כיצד אני לוחץ יד לרב, אומר שבת שלום ובידי השניה מעשן בשבת.

לכן מיד לאחר שהרב הלך חשבתי לעצמי ונשבעתי שאני לא אעשן בשבת לעולם !!! וכל זה בזכותך כבוד הרב שלחצת לי את היד ואמרת לי שבת שלום בנעימות...

צעצועים

כל הצעצועים והמשחקים המוזכרים כאן דינם נזכר לגבי היתר טלטול משחקים לגבי ילדים קטנים שלא הגיעו לחינוך, אך כשהגיעו לגיל חינוך יש להמנע ממשחק משום חשש ביטול תורה וכ"ש לגדולים יותר שצריכים להזהר אפילו שאינם מוקצה .

א) **צעצועים משמיעים קול** - אין ליתן ביד הקטנים צעצועים האסורים במשחק בשבת כגון: משחקים שיש בהם אורות או המשמעים קול נגינה .

ב) **צעצועים** - שדינם כמוקצה מחמת חסרון כיס המפוזרים בבית, ורוצים שהבית יהיה מסודר לכבוד שבת מותר לטלטלם ברגלו או ע"י מטאטא, למקום אחר .

ג) **אופניים** - הקטנים מגיל חינוך כלומר פחות מ במקומות שיש עירוב אפשר להקל להם לרכב על אופניים של ילדים קטנים כגון שקבועים בהם גלגלי עזר .

ד) **אופני כושר** - וכן שאר מכשירי כושר ואימון הגוף אין להשתמש בהם בשבת כדי להזיע אבל מותר להשתמש בהם לשם התרעננות קלה או הרפיה קלה של השרירים .

ה) **אקדח המרעיש ומוציא ניצוצות אש** - דינו ככלי שמלאכתו לאיסור, שמותר לטלטלו לצורך גופו או מקומו .

ו) **אקדח מים** - אע"פ שמותר לשחק באקדח מים בשבת, יש להמנע מלשחק באקדח מים כיוון שבדרך כלל הוא מביא לידי איסורים אחרים בשבת כגון: שריית בגד במים, או השקאה וכד' .

ז) **אקורדיון משחק** - אין לנגן באקורדיון אפילו שנועד למשחק כיון שמשמיע קול .

ח) **ארגז חול** - אע"פ שחול יבש המוכן מלפני שבת למשחק מותר בטלטול מכל מקום אסור לחפור בארגז חול וכן לא לשפוך מים לתוכו .

ט) **בובות ללא סוללות** - שאינן פועלות על סוללות ואינן משמיעות קול, אינן מוקצה ומותרות בטלטול כדין שאר צעצועי ילדים.

י) **בובות עם סוללות** - יש לנתק הסוללות לפני שבת ואז יהיה מותר לשחק בהם שאם לא כן דינם ככלי שמלאכתו לאיסור שמותר לטלטלו רק לצורך גופו או מקומו .

יא) **בלון** (**ניפוח**) - יש האוסרים לנפח בלון בשבת, ויש המתירים לנפחו, כאשר ניפחו את הבלון כבר פעם אחת, אבל בכל מקרה יש להקפיד שלא לקושרו .

יב) **בלון גומי בצורות בעל חיים** - מותר לשחק בהם ויש מתירים לנפחם בשבת לקטנים .

יג) **בלון שהתפוצץ** - מוקצה מחמת גופו ואין לטלטלו כלל ואם יש חשש שהתינוקות ינזקו בשיירי הבלון אפשר להרימו ולזורקו לאשפה .

יד) **בלוני סבון** - ילדים המשחקים במים וסבון ומנפחים בלוני סבון עם מים בשבת יש להם על מי לסמוך .

טו) **בלונים הקשורים בשרשרת** - אין לקשור בשרשרת בלונים למשחק או ליופי אבל כשיש בלונים שקשורים בשרשרת מותרים בטלטול ובמשחק אפילו אם אחד הבלונים התפוצץ .

טז) **בנין מתנפח** - אסור לנפח בשבת אוהל או בית המתנפח ואפילו אלו שמתנפחים על ידי משיכת חוט יש בכך איסור הקמת אוהל ועוד אבל כשהיה מנופח לפני שבת מותר לשחק בתוכו .

יז) **בקבוק תינוק חדש** - וכן פטמת תינוק או מוצץ חדש שעדיין לא עברו הרתחה ואינם ראויים לתינוקות דינם כמוקצה מחמת גופו ואין לטלטלם כלל .

יח) **בר**-בצק ("פלסטלינה") - אסור לשחק בפלסטלינה או בר בצק וכן לא בחימר או גבס ככלי שמלאכתו לאיסור .

יט) **בריכת גומי בית** - מותר לטלטלה בשבת כשמנופחת ולכתחילה אין להניח לילדים הלבושים בבגד ים להכנס בה בשבת אפילו כשנמצאת בבית ואין חשש השקאה .

כ) **גולות משחק וכן גלעיני משמש** ("**גוגואים**") - מותר לשחק בהם ע"ג שטיח, או בקרקע מרוצפת וכד' אך לא בעפר .

כא) **גומי נדבק** - משחק גומי דביק מותר לשחק בו בשבת .
כב) **גומי/חבל קפיצה וכד'** - מותר לילדים לקפץ ולשחק בחבל קפיצה וכד' שהרי בשבילם זהו תענוג .
כג) **גלגליות** - מותר לילדים לשחק בשבת בגלגליות וכן בשאר סוגי משחקים על גלגלים במקומות שיש עירוב .
כד) **גלגל**-ים - מותר לשחק בגלגל ים מנופח וראוי להחמיר ולא לנפחו בשבת בפעם הראשונה .
כה) **גלשן** - מוקצה ככלי שמלאכתו לאיסור שהרי אסור לשחות בים ומותר לטלטלו לצורך גופו או מקומו .
כו) **דבק נוזלי**- אסור בטלטול כדין מוקצה מחמת גופו כיון שאינו ראוי לשום מלאכה בשבת .
כז) **דומינו** - מותר במשחק בדומינו ככלי שמלאכתו להיתר .
כח) **דוקים** - מותר לשחק במשחק הדוקים .
כט) **דמקה**,**שחמט**, **שש**-בש - מעיקר הדין מותר לקטנים לשחק משחק הדמקה או שחמט אך מטעם חינוך יש להרגילם שלא ישחקו במשחקים כאלו בשבת .
ל) **הגה עם סוללות** - משחק "הגה" שמופעל על ידי סוללות אין לשחק בו בשבת .
לא) **הגה עם צפצפה** - כשאין בו סוללות אבל משמיע קול על ידי הצפצפה אסור להשתמש בו בשבת אבל תינוק שבוכה מותר להביא לו את ההגה כדי להשתיקו .
לב) **הליכון עם מנורות וכד'** - יש לפרק מלפני שבת את חלקי המוקצה שנמצאים עליו או לפחות לבטל את פעולת הסוללות ואז מותר לילד להשתמש בו בשבת .
לג) **הליקופטר מכאני ולא חשמלי** - שע"י מתיחת חוט הכרוך סביבו מתעופף מותר לשחק בו בבית ובמקומות שיש עירוב .
לד) **הרכבת מטוסים/מכוניות ע"י חיבורם בחוזקה** - אסור להרכיב מטוסי פלסטיק או מכוניות ואוניות וכדומה משום בונה כיון שרגילים לבנותם לימים רבים והם תקועים בחוזקה וכשנבנו לפני שבת מותר לשחק בהם כשאין בהם סוללות .
לה) **הרכבת סברס** - מותר לשחק ולהרכיב ב"סברס" בשבת, כדין לגו .
לו) **הרכבת קלפים** - משחקי קלפים שיש להתאים חצי קלף לחצי אחר וכד' מותר לשחק בהם בשבת .
לז) **זכוכית מגדלת** - איננה מוקצה ומותר להשתמש בה בשבת כדי לראות חפצים שונים בהגדלה .

לח) **חול שבחצר** - אין להניח לילדים לשחק בחול בשבת וכן לא לחפור גומות ולא להרים חול בידיים משום שנחשב למוקצה מחמת גופו .
לט) **חותמת ילדים** - אין לשחק בה שבת ככלי שמלאכתו לאיסור ומותר לטלטלה לצורך גופו או מקומו כגון שצריך לסדר החדר וכד' .
מ) **חלקי בובה שהתפרקו** - חלקי בובה שהתפרקו אסור לטלטלם ולהחזירם למקומם אבל אם במשך ימי השבוע משחקים בה בפירוק והרכבה אפשר להקל ולהחזירם .
מא) **חמש אבנים** - מותר לשחק במשחק חמש אבנים בשבת אם האבנים היו מוכנות מבעוד יום אבל אם אבדה אבן, אין להשלימה באבן אחרת שאינה מוכנה לכך .
מב) **חשבונית חרוזים** - אינה מוקצה ומותר לשחק בה בשבת וכשהתפרקה מותר לאסוף החרוזים ואין כאן חשש משום מעמר .
מג) **טיסן ידני** - שאין בו מנוע ואינו פועל על ידי סוללות אלא רק באופן ידני מותר לשחק בו במקומות שיש עירוב .
מד) **טלסקופ** - שאינו פועל על חשמל או סוללות דינו כזכוכית מגדלת ומותר בשבת .
מה) **טריויה** - מותר לשחק במשחק הטריויה אבל יש להזהר שלא לרשום או לסמן נקודות .
מו) **טרמפולינה או מזרון קפיץ** - מותר לקפץ עליו בשבת כדין חבל קפיצה כנזכר לעיל .
מז) **יו - יו** - כשאינו חשמלי מותר במשחק בשבת, ויש להזהר שלא להתיר הקשרים שנקשרו בשעת משחק .
מח) **ילקוט בית ספר** - הנועד לספרים שמותרים בקריאה בשבת ובדרך כלל הספרים חשובים יותר מכלי הכתיבה מותר לטלטלו בשבת כשיש בו ספרי לימוד ומחברות לימוד כתובות, אבל אם הוא מכיל מחשבון או צבעים יקרים וכן מחברות ריקות וכד', אין לטלטלו .
מט) **כדורים גדולים/קטנים** - אין לשחק בהם בשבת דינם כמוקצה מחמת גופו, ויש שכתבו להקל לקטנים שלא הגיעו לחינוך ויש להזהירם שלא ישחקו על הדשא .
נ) **כדור שיצא ממנו אויר** - אסור במשחק ודינו כמוקצה מחמת גופו שאין לטלטלו כלל .
נא) **כדורי שלג** - וכן בובות שלג אין לבנותם בשבת ויש להם דין של מוקצה .
נב) **כלי חפירה** - כלים הנועדו למשחק חפירה של הילדים בחול אסורים בטלטול כמוקצה ככלי שמלאכתו לאיסור ומותר לשחק בהם בבית באופן המותר ללא חול .
נג) **כלי משחק בחול** - מסננת כף ודלי של חול אסורים במשחק בשבת בחול ודינם ככלי שמלאכתו לאיסור .

נד) **כלי נגינה** - העשויים למשחק כגון מצילתיים או תוף אקורדיון, חצוצרה, קסילופון, ושאר צעצועים המשמיעים קול אינם מותרים במשחק בשבת .

נה) **כפית שהתעקמה** - וכן כל כלי שהיתעקם אסור לישרו ולתקנו ואם אינו ראוי לשימוש יש לו דין מוקצה מחמת גופו שאסור בטלטול .

נו) **כפית/כוסות/קשים המחליפים צבעים ע"י חום המים** - מותר להשתמש בהם בשבת, אבל אין למדוד בהם חום של מים חמים .

נז) **כרטיס תלמיד\מנוי** - הנותן הטבות קניה במקומות מסוימים הרי הוא ככלי שמלאכתו לאיסור ואין לטלטלו .

נח) **כרטיסית אוטובוס**- כשיש בה עדיין ניקובים דינה כמוקצה מחמת חסרון כיס, וכשאין בה שימוש דינה כמוקצה מחמת גופו וכן הדין בשאר כרטיסי כניסה לאוטובוסים וכד' .

נט) **לגו** - מותר לשחק במשחקי הרכבה כגון לגו ואין כאן בנין וסתירה וכן מותר לאספו בשבת למקומו הקבוע .

ס) **לוח**, **גיר**, **ספוג למחיקה** - דינם ככלי שמלאכתו לאיסור ומותר להרימם רק לצורך גופם או מקומם .

סא) **לוח מגנט** - אינו מוקצה ומותר להדביק עליו פיסות מגנט רכות וכן מותר להסירן מעליו .

סב) **לוח סקוצ'** - מותר להדביק בלוח סקוצ' אפילו אותיות וכן בשאר משחקי התאמה .

סג) **לוח ציור** - כל סוגי לוחות הציור בין על ידי חוט או מקל סימון אין לשחק בהם בשבת .

סד) **מדבקות** - כל סוגי המדבקות בין קטנות או גדולות אסורות בטלטול ודינן ככלי שמלאכתו לאיסור ומותר להתבונן בהם כשיש בהם תמונות וכד' .

סה) **מונפול** (**על כל סוגיו ושמותיו**) - יש אומרים שמותר לקטנים לשחק במשחקים כעין מונפול ויש אוסרים וכדאי להימנע מלשחק משחקים אלו בשבת .

סו) **מחרוזת שהתפרקה** - מותר לאסוף החרוזים שהתפרקו כדי להניחם בכלי אבל לא לשזרם מחדש בשרשרת .

סז) **מחזירי אור** - כל סוגי המחזירי אור שאינם פועלים על חשמל מותרים בטלטול ובמשחק ואם התפרקו מאופניים אין להחזירם בשבת .

סח) **מטוס נייר** - מותר להעיף מטוסי נייר ברשות היחיד בביתו אך בחצר יש להימנע משום שמא יצא לרשות הרבים ונמצא שהוציא מרשות לרשות ובמקומות שיש עירוב מותר.

סט) **מכונית בימבה**, **טרקטור** - ושאר כלי רכב לקטנים שלא פועלים על מנוע אלא מכניים ויש בהם ארבע גלגלים וכד' מותרים בשבת לקטנים במקומות שיש עירוב ולכתחילה יש להוציא הפעמון שלא יבואו לצלצל ולהשמיע קול .

ע) **מכונית קפיץ** - מותר לילדים לשחק בשבת במכונית הפועלת ע"י קפיץ ואין בזה איסור משום מתקן מנא וכשמשמיעה קול נגינה אסור להפעילה בשבת .

עא) **מכונית/טיסן עם שלט** - דינם כמוקצה מחמת חסרון כיס, לכן יש להיזהר לא לטלטלם כלל ובמקום הצורך יכול לטלטלה בשינוי .

עב) **מכשיר לחירור דפים** - אם מקפידים עליו לא להשתמש בו לדברים אחרים נחשב למוקצה מחמת חסרון כיס אבל כשאין הקפדה עליו נחשב ככלי שמלאכתו לאיסור שמותר לטלטלו לצורך גופו או מקומו .

עג) **מכתביות לנוי** - מותר לשחק במכתביות שנאספות לשם נוי ומשחק אבל מכתביות שנועדו למשלוח אסורות .

עד) **מסיכת פורים**- מותרת במשחק בשבת אך יש להיזהר שלא להתקינה בפעם הראשונה .

עה) **מספריים** - כלי שמלאכתו לאיסור ומותר לטלטלו רק לצורך גופו או מקומו.

עו) **מסרק** - כלי שמלאכתו לאיסור ואין לטלטלו כלל רק לצורך גופו ומקומו .

עז) **מברשת בובות** - מותר לילדה קטנה להבריש שיער בובה לשם משחק באופן כזה שמשתדלת שלא יתלשו שערות .

עח) **מצופי שחייה** - אין לטלטלם בשבת כיון שמיועדות לשחיה נחשבות ככלי שמלאכתו לאיסור .

עט) **מצלמת תמונות מצויירות** (**צעצוע**) - מותר לצפות בה בשבת כשאינה מופעלת ע"י חשמל או סוללות אלא רק להחליף תמונות ע"י קפיץ או גלגל .

פ) **מקל קפיץ** - שילדים עומדים עליו ומקפצים מותר לקפץ עליו בשבת .

פא) **מקלות ארטיק** - כאשר ילדים משחקים איתם אינם מוקצה והנזרקים לפח דינם כמוקצה מחמת גופו ואין להרימם מהשולחן, או מהרצפה .

פב) **מקלות וענפים תלושים** - אין להרימם בשבת ודינם כמוקצה מחמת גופו ואין לטלטלם כלל .

פג) **משאבת אויר מכאנית** - ולא חשמלית מותר לטלטלה לצורך גופה ומקומה ויש המתירים להישתמש בה לדבר המותר .

פד) **משחקי פאזל והרכבה** - כל המשחקים שנועדו להרכבה ופירוק ואינם נשארים לנוי אלא מיד אחר המשחק מפרקים מותרים במשחק בשבת .

פה) **משחק מטקות/טניס שולחן** - יש אומרים שמותר לילדים לשחק בטניס שולחן ויש שכתבו לאסור .
פו) **משחקי אותיות** - משחקי מילים ואותיות שנועדו להרכבה וללמידה של אותיות מותרים במשחק בשבת .
פז) **משחקי מחשבה או התאמה** - כגון לוטו חיות צוללות" ו"טאקטיקו" וכד' מותרים במשחק בשבת גם לגדולים.
פח) **משחקי נקודות** - יש להימנע מלשחק בשבת במשחקי נקודות וקליעה שנוהגים לרשום התוצאות משום חשש שמא יכתוב התוצאות .
פט) **משקפת דמויות** - מותר להסתכל במשקפת מכאנית ללא סוללות שיש בה תמונות שזזות בלחיצה .
צ) **משקפת ים, ושאר מכשירי שחיה או צלילה** - אסורים בשבת משום מוקצה כלי שמלאכתו לאיסור ומותר לטלטלו לצורך גופו ומקומו .
צא) **משקפת/טלסקופ** -כשאינם פועלים על סוללות מותר להסתכל בהם בשבת ואינם נחשבים למוקצה .
צב) **משרוקית/צפצפה** - כל סוגי המשרוקיות והצפצפות אסורים בשבת וכן אין לשרוק במשרוקית בשבת ולא לצפצף בצפצפה ונחשבים ככלי שמלאכתו לאיסור שמותר לטלטלו רק לצורך גופו ומקומו .
צג) **נדנדה המחוברת לעץ** - אסור להתנדנד על נדנדה המחוברת לעץ על ידי חבלים אבל אם יש ווי תליה התקועים בעץ והחבלים קשורים לווי תליה מותר להתנדנד עליה .
צד) **נדנדת קפיץ** - מותר למתוח קפיץ של נדנדה מכאנית המחוברת לקורות הבית .
צה) **נייר מעטפה צבעוני** - ניירות עטיפה יוקרתיים שנועדו לעטוף מתנות ואריזות, נחשבים כמוקצה מחמת חסרון כיס .
צו) **נייר עטיפה של ממתקים** - שאין בו שיירי מאכל הרי הוא כמוקצה מחמת גופו שאינו כלי, ואינו ראוי לאכילה ולא חשבו עליהם לכלי ואם חשבו עליו לכלי (כגון: נייר עטיפה של קרמבו שמיוחד למשחק) אינו מוקצה .
צז) **נרות של עוגת יום הולדת**- נרות התקועים בעוגה יש להוציאם מהעוגה לפני שבת ואם שכח להוציאם לפני שבת יחתוך העוגה מסביב .
צח) **סביבון** - הכרוך בחוט מותר לסובב עליו החוט ולמשכו, וכן סביבון המסתובב ע"י קפיץ או גומי, מותר לשחק בו בשבת אבל כשיש בו מנורות הנדלקות ע"י שמסתובב במהירות (אפילו כשאינו עובד על סוללות) אין לשחק בו בשבת .

צט) **סוללות מלאות** - כלי שמלאכתו לאיסור מפני שנועדו לעשיית זרם ולהפעלה שאסורה בשבת ומותר לטלטלם כשצריך למקומם או גופם .
ק) **סוללות ריקות** - אין לטלטלם כלל שהם מוקצה מחמת גופו ואם הם נטענות דינם ככלי שמלאכתו לאיסור שמותר לטלטלו לצורך גופו או מקומו .
קא) **ספרי ציורים וחוברות**, **צביעה** - אינן נחשבים למוקצה משום שאפשר להסתכל בתמונות מבלי לצייר .
קב) **ספר מנגן** - נחשב ככלי שמלאכתו לאיסור וכל שכן שאסור לילדים קטנים שישחקו בו אבל אם הוא מקולקל ללא פעולה חשמלית ואינו משמיע קול מותר לעיין בו .
קג) **סירת גומי מתנפחת** - אין לשחק או לשוט בשבת בסירת גומי אפילו שמנופחת כבר לפני שבת ודינה כמוקצה .
קד) **סרגל** - כלי שמלאכתו לאיסור שמותר לטלטלו רק לצורך גופו או מקומו .
קה) **עפיפון** - במקומות שאין עירוב אין להעיף עפיפונים אבל כשיש עירוב מותר .
קו) "**פילם**" **של מצלמה**- דינו כמוקצה ואם יש רצון לפתח התמונות שוב נחשב כמוקצה מחמת חסרון כיס .
קז) **צבעים** - נחשבים ככלי שמלאכתו לאיסור שמותר לטלטלו לצורך גופו או מקומו וצבעים יקרים נחשבים למוקצה מחמת חסרון כיס .
קח) **צירוף אותיות** - משחקי אותיות על כל סוגיהם כגון שבץ נא בלנקו וכו' מותרים במשחק בשבת .
קט) **צלחת מעופפת** - ללא סוללות מותר לשחק בה בחצר או בבית ובמקומות שיש עירוב בתנאי שאין עליה מנורות שדולקים .
קי) **צעצוע שנשבר בשבת** - כשאין בו שימוש הוי מוקצה מחמת גופו, ואין לטלטלו כלל .
קיא) **צעצועי קפיץ** - הפועלים ע"י מתיחת קפיץ הבנוי בתוכם וכשמשחררים אז הם מסתובבים או קופצים וכד' מותרים בשבת בתנאי שאינם משמיעים קול ניגון או תיפוף .
קיב) **צעצועים המשמעים קול** - כגון תוף, פעמון אופניים, צפצפה, כלי נגינה מפלסטיק וכד', כל צעצוע שמשמיע קול אין לשחק בו בשבת, ורק התינוקות מותרים בהם .
קיג) **קוביות משחק** - אינן מוקצה ומותר לשחק בשבת ודינם ככלי שמלאכתו להיתר .
קיד) **קוביית פלא** (**קוביה הונגרית**) - מותר לשחק בה בשבת ואין בה משום צובע או כותב .
קטו) **קיפולי נייר** - מטוס, כובע, וכד' יש אומרים שאין לעשות קיפולי נייר בשבת ויש מתירים רק בניירות רכים ואם עושים זאת למשחק חד פעמי אפשר להקל .
קטז) **קלטות טייפ/דיסקים** - דינם כמוקצה מחמת חסרון כיס ואין לטלטלם כלל בשבת .

קיז) **קליעה למטרה** - חץ שעושה נקב במטרה דינו כלי שמלאכתו לאיסור ורק לצורך גופו ומקומו מותר לטלטלו, אבל חץ שנדבק ע"י סקוצ', גומי דביק וכד', מותר לשחק בו בשבת ויש להיזהר שלא לכתוב נקודות .

קיח) **קליקס\קלייק** - שנועדו לפירוק והרכבה מותרים במשחק בשבת כדין לגו.

קיט) **קלפי משחק עם תמונות של קדושה** - כגון צדיקים או מצוות וכד' מותרים במשחק בשבת .

קכ) **קלמר** - הרי הוא כלי שמלאכתו לאיסור שנועד להיות בסיס לדבר האסור (כלי כתיבה) ודינו כדין ארנק כסף .

קכא) **רכבת** - משחק רכבת שפועל על ידי סוללות או חשמל אסור במשחק בשבת ואם מקפידים עליו לשמרו כגון שהוא יקר דינו ככלי שמלאכתו לאיסור .

קכב) **רעשן** - אין לשחק בו בשבת ודינו ככלי שמלאכתו לאיסור .

קכג) **שריקה במשרוקית** - אסור לשרוק במשרוקית והיא נחשבת ככלי שמלאכתו לאיסור אבל מותר לשרוק ללא משרוקית או כלי אחר .

קכד) **תלת אופן**, **קורקינט**, **אופניים עם גלגלי עזר** - הפועלים באופן מכאני מותר לילדים לרכב עליהם בשבת בחצר וברשות היחיד או במקומות שיש עירוב, ולכתחילה יש להוציא את הפעמון מהאופניים, לפני כניסת השבת .

קכה) **תיקיית ציורים** - מותר להוציא ציורים מתיקיית הציורים ולהסתכל בציורים בשבת וכשיש בתיקיה צבעים וכד' אין לטלטלה משום בסיס לדבר האסור .

כלי חשמל

א) הפעלת מכשירי חשמל לפעמים אסורה משום הבערה ויש אומרים משום בנין וסתירה ולכן אין שום היתר להפעיל בשבת מכונה חשמלית או להדליק מנורת חשמל אפילו הפועלת על ידי סוללות .

ב) **כיבוי נורת חשמל** - אסור לכבות מנורת חשמל בשבת ואם יש ילד קטן או חולה שצריך לישון והאור מפריע לו אפשר לומר לגוי שיכבה את החשמל בשבילו .

ג) **הפעלת כלי תקשורת מלפני שבת** - אסור לשמוע בשבת כל מכשירי תקשורת למיניהם ואפילו הפועלים על ידי שעון שבת או שדלוקים כבר מלפני שבת ואפילו שמיעת חדשות בלבד אסורה .

ד) **סדין חשמלי** - מותר להשתמש בסדין חשמלי בשבת ואפילו בזמן שפועל ומחובר לחשמל .

ה) **מתג חשמל** - כשהחשמל אינו דולק יש מתירים להוריד מתג חשמל על מנת שלא ידלק האור שוב בהתחדשות הזרם .
ו) **פלאטת בישול** - פלאטה חשמלית המורכבת מכיריים חשמליות ויש לה ווסת של חום אין להשתמש בה בשבת לחימום מאכלים .
ז) **כבל מאריך** - אין לטלטל בשבת כבל מאריך אבל כשיש צורך להרימו ממקום למקום מותר להרימו ככלי שמלאכתו לאיסור .
ח) **מנורה הנדלקת מאליה** - אסור להחשיך חדר שיש בו מנורה הנדלקת בזמן שחשוך בו ואפילו אם עשו כן בשוגג אסור להינות מהאור בשבת .
ט) **הפסקת חשמל** - כשעובדי חברת חשמל יהודים סידרו את התקלה בשבת אם יש באיזור הזה חולים שיש בהם סכנה הזקוקים לחשמל אפשר להקל להשתמש בחשמל אבל אם אין באיזור חולים שצריכים את החשמל אין להינות .
י) **קצר חשמלי** - כשאירע קצר חשמלי בבית ויהודי הרים את המתג, אם עשה בשוגג המיקל להינות יש לו על מי לסמוך .
יא) **דלת חשמלית** - אסור להכנס בדלת חשמלית הנפתחת מאליה כשאדם מתקרב .
יב) **אור בחדר מדרגות** - אסור להדליק את האור בחדר המדרגות אפילו אם האור כבה מאיליו, ואם אדם שאינו שומר תורה ומצוות הדליק האור בשבת, ראוי להמתין עד שהאור יתכבה, אבל המיקלים יש להם על מי לסמוך .
יג) **הוצאת תקע מהשקע** - אין להוציא תקע מהשקע בשבת ויש שכתבו שאפשר להקל כאשר הזרם מנותק ומוציאים את התקע בשינוי .
יד) **מדיח כלים** - אין להשתמש במדיח כלים ואפילו שהוא פועל על ידי שעון שבת אבל אפשר להכניס לתוכו כלים שאינם נקיים אם זה הדרך הרגילה להניח שם בימי השבוע .
טו) **מכשיר שמיעה לאוזן** - מותר להשתמש במכשיר שמיעה לאוזן ויש להפעילו ולהכינו מלפני שבת .
טז) **מכשיר אינטרקום לחדר ילדים** - כשיש צורך אפשר להשאיר מלפני כניסת השבת מכשיר אינטרקום בחדר הילדים על מנת לשמוע תינוק אם הוא בוכה .
יז) **מערכת סטריאו** - כשמוזיקה נדלקת בשבת בקול גדול המפריע לקדושת השבת אפשר לרמוז לגוי לכבות. והמיקל להוריד את הוליום בשינוי יש לו על מי לסמוך .
יח) **פעמון חשמלי** - אסור להשתמש בפעמון חשמלי בשבת משום שמחבר מעגל חשמלי ומוליד זרם בחוטי החשמל שבפעמון .
יט) **מכשיר הקלטה** - אין לדבר מול מכשיר הקלטה או מול רמקול או כל כלי אחר המעביר גלי קול אפילו שמופעל על ידי שעון שבת .

כ) **כשתינוק הדליק בשבת** - כשתינוק הדליק מעצמו כלי חשמלי מותר להינות ממלאכתו (כגון כשהדליק מזגן או אור) ובשעת הצורך אפשר להשאירו ליד הכלי חשמל על מנת שיכבה שוב מבלי לומר לו לכבות .

כא) **הורדת תוכנות** - אין להשאיר מחשב דולק מערב שבת על מנת להוריד תוכנות וקבצים או לקבל "מייל" שנשלח בשבת .

טלפון / פקס

כב) **מכשיר פקס** - ראוי לכבות את מכשיר הפקס לפני שבת על מנת שלא יקבל פקסים בשבת ואפילו מגוי או מחוץ לארץ .

כג) **קריאת פקסים** - אסור לקרוא מכתבים או פקסים אפילו שהגיעו מערב שבת וכל שכן המגיעים בשבת ודינם כשטרי הדיוטות .

כד) **שליחת פקס לחו"ל** - אע"פ שמותר לשלוח במוצאי שבת פקס לחו"ל אפילו שעדיין שם שבת וכן ביו"ט שני של גלויות (שבארץ ישראל הוא אסרו חג) מכל מקום יש להחמיר בכך משום לפני עיור לא תיתן מכשול .

כה) **הנחת טלפון במטען בשבת** - אסור להניח טלפון נייד במטען ביום שבת אבל לפני שנכנסה שבת מותר להניחו אפילו שמוטען כל השבת .

כו) **טלפון** - אסור לדבר בטלפון בשבת ויש להחמיר ולנתקו מהשקע בפרט אם יש לו מכשיר הקלטה .

כז) **ניתוק טלפון מהתקע בשבת** - אם שכחו לנתק את הטלפון מלפני שבת אין לנתקו בשבת .

כח) **מזכירה טלפונית** - יש לנתק את המזכירה אלקטרונית על מנת שלא להכשיל את מי שמתקשר שיבוא ויקליט את קולו .

כט) **הקלטות שהוקלטו בשבת** - כשהטלפון היה מחובר והוקלטו הודעות בשבת מותר לשמוע אותן במוצאי שבת .

ל) **שיחת טלפון מחו"ל** - יהודי שגר בחו"ל ואצלו עדיין שבת אסור להרים את הטלפון כאן בארץ ישראל שיודעים שהוא מתקשר בשבת .

לא) **שיחת טלפון לחו"ל** - כשבארץ ישראל יצאה השבת מותר לדבר עם גוי שנמצא בחול אבל לא עם יהודי מחלל שבת משום לפני עיור לא תיתן מכשול .

מקרר

לב) **כפתור ויסות הטרמוסטט** - אין בשבת לווסת את הטרמוסטט של המקרר אפילו אם הוא מכאני ואינו גורם לפעולה מיידית של כיבוי או הדלקה .

לג) **נורת חשמל** - אסור לפתוח מקרר שיש בו מנורת חשמל שנדלקת בכל פתיחה של המקרר ונסגרת עם סגירת הדלת אלא יש לכבות את המנורה לפני שבת .
לד) **נשכח אור במקרר** - כשנשכח האור במקרר דולק, מותר לומר לגוי שיפתח את המקרר וכן שיסגור, או להמתין עד שהמקרר יפסיק לפעול ולהוציא את התקע בשינוי .
לה) **ניתוק האור ע"י גוי** - מותר לסמן לגוי או לומר לו איני צריך את המנורה במקרר כדי שהגוי יפרק את המגעים וכל זה שאינו אומר בפירוש לגוי אלא הגוי מבין בעצמו .

סוד האושר בשבת

להמנע מעונשים ופגיעות

מהעלבות והטחות

לא להעיר כלל !!!

לפזר מחמאות בין הילדים וההורים

וכך כולם מאושרים

להרגיל כבר מקטנות ש

ממתקים שומרים לשבת

משקאות קלים ותוססים רק בשבת

ספרי קריאה המיוחדים רק לשבת

והבגדים היפים והמיוחדים רק בשבת

וכך כל השבוע אבא אמא והילדים

רק לשבת מצפים

מזגן

לו) **מזגן** - מותר להפעיל מזגן או מאוורר מלפני כניסת שבת על ידי שעון שבת מכאני או דיגיטאלי שמכבה ומדליק בשעות קבועות .
לז) **הארכת זמן כיבוי** - כשהשעון שבת כיבה את המזגן החשמלי אם השעון מכאני מותר להאריך את משך הכיבוי של המכשיר כשלוחצים לחיצות על הלחצנים של השעון .
לח) **אמירה לגוי** - כשחם מאוד או קר מאוד ויש ילדים קטנים מותר לומר לגוי חם לי או קר לי והוא מבין מאליו ומפעיל את המזגן לקירור או לחימום .
לט) **קיצור זמן** - אין לקצר את הזמן של הדלקת המזגן אלא אם כן יש חולה שהמזגן מפריע לו ויש להזהר שלא לגרום לכיבוי בידיים .

מ) **מים שנטפו מהמזגן** - מים הנוטפים מהמזגן דינם כמוקצה ולכן כשיש צורך אפשר להניח דלי שיש בתוכו כלי נוסף כגון כפית או מאכל וכך יהיה מותר להרים את הדלי על מנת לרוקן את המים .

מא) **צינור שנסתם** - אין לפתוח צינור סתום על יד נפיחה בפה או על ידי הכנסת כלי אבל אם הצינור לא נסתם לגמרי אלא המים עדיין מטפטפים ורוצה להגביר את זרימתם אפשר להקל על ידי נפיחה בפה .

מב) **ניקוי רשת המזגן** - אין לפרק מהמזגן את רשתות סינון האויר על מנת שיפעל יותר טוב וכן אם נפלו אסור להחזירם בשבת .

מג) **צינור מים של המזגן** - אין לטלטל את צינור המים שלא לצורך אבל כשיש צורך לכוונו לדלי על מנת שלא יטפטף בבית מותר .

מד) **טפטוף מים לגינה** - בשבת אסור לכוון את הצינור שיטפטף לעבר גינה או עציץ אבל מותר להשאיר מזגן דולק במשך השבת או על ידי שעון שבת אפילו שהצינור מטפטף לעבר הגינה .

מה) **מזגן מטפטף** - אסור בשבת לתקן צינור שניסתם על מנת שהמים לא יטפטפו בבית אבל מותר לעטוף אותו בניילון ללא קשר של קיימא כדי למעט את כמות המים שנוטפים .

מו) **תריסי מזגן** - מותר להזיז תריסי מזגן העובדים באופן מכאני אבל תריסים חשמליים אסורים בנגיעה .

שעון שבת

א) **שעון שבת חשמלי** - מותר לכוון ביום שישי שעון שבת על מנת שיפעיל כלי חשמל כגון: מזגן, אור החשמל, מכשיר אנילציה, מאוורר, תנור חימום .

ב) **כיוונו בשבת** - בשבת אסור לכוון שעון שבת על מנת שידליק או יכבה את המכשירים ואפילו שפועל באופן מכאני .

ג) **כיוונו ביום טוב** - מותר לכוון שעון שבת ביו"ט שחל ביום שישי על מנת שידלק בשבת .

ד) **הארכת זמן דליקה** - בשעת הצורך אפשר להאריך זמן הדלקה של שעון שבת ויש לעשות תנאי פעם בשנה שאני מתנה שיכול להזיז את השעון שבת אבל הקדמת הדלקה או קיצור הדלקה אסור לעשות בשבת .

ה) **פלאטה של שבת** - שעון שבת שכיבה פלאטה חשמלית מותר להניח על הפלאטה בשבת מאכל מבושל אפילו לח כגון מרק או רוטב כדי שהפלאטה תידלק בעוד זמן ותחמם את התבשילים .

ו) **אמירה לגוי** - כשיש צורך לחולה או לצורך מצוה כגון סעודת שבת או לימוד תורה מותר לומר לגוי להפעיל שעון שבת ולכוונו כדי שידלק בזמן מאוחר יותר .

ז) **הקדמת כיבוי או הקדמת הדלקה** - יש מתירים להקדים כיבוי או הדלקה שיש בכך צורך מצוה או חולי .

לא מחכים לצאת השבת!!!

ילדים שומעים ומבינים

ילד שומע את אמא אומרת "נו מתי תצא שבת"

אבא שאומר "עוד שעה יוצאת שבת ברוך ה'"

משפטים אלו משדרים טורח

כך הילד מבין שבשבת

מחכים להבדלה

השבת שומרת תמיד

בספר "הכל מאדון הכל", מסופר על הצדיק להיימן שבהפלגתו לארץ ישראל עקב הטרדות בדרך ואימת המלחמה הגיע לנמל ביום שישי כשעה לפני כניסת השבת, כל הנוסעים ירדו מהספינה וגם הצדיק ירד עם כל רכושו.

הוא ידע שהוא לא יכול להרים את כל הרכוש שלו כי עוד מעט תכנס שבת לקח בידיו את הספר תורה את הטלית והתפילין שלו וחיפש את הקצין האחראי על הרציף כדי לבקש ממנו להשאיר את המטען בנמל עד מוצאי שבת כדי לא להתעכב ולחלל שבת. הקצין אמר לו שזה בלתי אפשרי הרציף חייב להיות מפונה, ואם תשאיר כאן את הציוד שלך אין אחריות כי כשהערבים יראו את כל הרכוש שלך נשאר ללא שמירה יבזזו את הכל ולא ישאר לך כלום עד מוצאי שבת. אמר לו הצדיק אני אצטרך להשאיר כאן את כל הציוד מפני שאינני רוצה לחלל שבת פשוט אין לי ברירה אחרת. ראה הקצין שלפניו יהודי שמתעקש לשמור על דתו, הסכים לחתום על כל המסמכים ושיחרר את הצדיק להיימן לדרכו עם התפילין וטלית. במשך השבת הסיר דאגה מליבו ואפילו

המתין עד זמן רבינו תם ורק שיצאה השבת חזר לרציף לראות אם נשאר משהו מכל הרכוש.

וכשהוא מגיע לשם הוא רואה את כל ערימת הציוד שלו מונחת ולידה עומד חייל גוי, החייל ראה אותו ושמח בוא הנה זה הציוד שלך אמר לו סבא כן סוף סוף הגעת אמרו לי שאחרי השקיעה תבוא וכעת כבר שעתיים אחרי השקיעה

מי אתה שאל אותו הצדיק ענה לו החייל אני הייתי ממונה ע"י קצין הנמל לשמור לך על הציוד במשך כל השבת, מדוע לקח לך כל כך הרבה זמן? אמרו לי שאחרי השקיעה תגיע... הצדיק לקח את כל רכושו ושמח על כך ששמר את השבת. כך היא דרכה של השבת כששומרים על השבת היא שומרת על החפצים.

שעון מעורר

ח) **שעון מעורר חשמלי** - מותר לכוון מערב שבת שעון מעורר ואם נדלק בשבת ומפריע למנוחת אנשי הבית אסור לכבותו אבל מותר להרימו ולהוציאו מהבית או להכניסו למקום שאינו מפריע כגון לארון .

ט) **כיוון שעון מעורר מכאני** - מותר לכוון שעון מעורר מכאני אפילו בשבת כדי שיעורר בשבת .

י) **כיבוי שעון מעורר מכאני** - מותר ללחוץ על הכפתור שמפסיק את פעולת הצלצול של שעון מעורר מכאני שאינו עובד על סוללות .

יא) **שעון מעורר בניגון** - לכתחילה ראוי להמנע מלהפעיל שעון מעורר על ידי שירים או ניגונים .

יב) **טלפון סלולרי** - מותר להשתמש בטלפון סלולרי כשעון מעורר בתנאי שאינו משמיע ניגונים ומנגינות אלא רק צלצול פשוט ואסור להפסיק את פעולת הצלצול .

יג) **שרותי יקיצה של טלפון** - מותר להשתמש בשירותי יקיצה ולהכין ביום שישי את הטלפון על מנת שיצלצל בשבת .

לפני ההבדלה

כדאי להמתין להשתהות מעט

לבקש בקשות ולשורר לאליהו הנביא

שהילדים ירגישו שקשה לנו להפרד מהשבת
כך הם לומדים שלא מחפשים להוציא...

אלא רוצים להשאיר את השבת לעוד כמה רגעים

מתקני חימום מים

יד) **מתקן מים חשמלי** - מתקן מים קרים הפועל על ידי חשמל באופן אלקטרוני וגם הוצאת המים נעשית על ידי לחצן אסור להשתמש בו בשבת כלל .

טו) **מתקן מים מכאני לשתית מים קרים** - יש המיקלים להוציא מים קרים בשבת כשהמתקן מכאני ופועל על ידי ידית משיכה כלומר הוצאת המים אינה נעשית על ידי כח חשמלי ולכן אפילו כשאינו מחובר לחשמל עדיין אפשר להוציא ממנו מים .

טז) **מיחם קומקום חשמלי** - כשנגמרו המים במיחם אין להוסיף לו מים אפילו שהם חמים ומבושלים ובדיעבד אם הוסיפו מים שכבר רתחו והתבשלו, אפשר ליהנות מהמים בשבת .

יז) **גוי שמחמם מים** - גוי שהדליק בויילר חשמלי לצורך עצמו מותר להינות מהמים במוצאי שבת אבל לא בשבת .

יח) **דוד חשמלי** - אסור להשתמש בשבת במים שהחומו על ידי בויילר חשמלי ואפילו שחוממו מלפני שבת כל עוד שהמים בדוד חמים בחום של יותר מארבעים מעלות .

יט) **דוד שמש** - המקילים להשתמש לרחיצת ידיים או כוסות במים חמים שחוממו בדוד שמש יש להם על מי לסמוך אבל אסור להתקלח בשבת במים חמים אפילו מדוד שמש ואפשר להקל לרחוץ ילדים קטנים במים חמים לצורך בריאותם .

כ) **חימום מים למוצאי שבת** - מותר לכוון שעון שבת על מנת שידליק את הבויילר בשבת בצהריים כדי שיהיו מים חמים במוצאי שבת (כגון בימי החורף הקצרים) .

מעלית

כא) **מעלית** - אסור לעלות במעלית בשבת אפילו שיש גוי הלוחץ על הלחצנים או שמצטרף עמהם וכל שכן שיהודי עושה זאת אבל כשגוי מפעיל את המעלית לצורך עצמו מותר ליהודי להצטרף עימו לאותה קומה שהגוי צריך .

כב) **מעלית שבת** - לכתחילה עדיף שלא להכנס למעלית שבת המתוכנתת לעצור בכל קומה אלא אם כן אדם זקן או חולה .

כג) **מדרגות נעות** - אין לעלות במדרגות נעות אפילו שפועלות באופן אוטומאטי ויש מי שכתב להקל לעלות לאדם חולה שאינו יכול לעלות במדרגות רגילות וכל זה בתנאי שאין מהירות המדרגות משתנה כשעולים עליהן .

מערכות מיגון

כד) **מערכת מיגון** - כשלא ניתקו את המערכת מיגון מלוח הבקרה ויש נורות "לֵד" מהבהבות בלוח הבקרה המיקל להכנס ולצאת כשאין לו אפשרות אחרת יש לו על מי לסמוך .

כה) **מצלמה אלקטרונית** - כשאין אפשרות מעבר אחרת אפשר לעבור במקום שמופעלת שם מצלמות וידאו שמצלמות את כל העוברים בתנאי שאינו רוצה בכך ולא נוח לו בזה .

כו) **פנס הנדלק על ידי חיישן** - אין להפעיל מערב שבת מנורה נדלקת על ידי חיישן וכן אין לעבור שם בשבת .

כז) **לחצן מצוקה** - כשיש סכנה ואפילו ספק סכנה או חשש של פיקוח נפש מותר ללחוץ על לחצן המצוקה .

מלאכות שנעשו בשוגג

כח) **הנאה מחילול שבת** - כל מלאכה האסורה מדאורייתא שנעשתה ע"י יהודי, אפילו לצורך אחרים אסור להינות ממלאכה זו בשבת כגון אור שהודלק בשבת אוכל שהתבשל או נטחן בשבת וכולי .

כט) **מלאכה בשוגג** - כל מלאכה האסורה מדרבנן שנעשתה בשוגג מותר ליהנות ממנה בשבת, אבל במזיד אין ליהנות ממנה בשבת, ובמוצ"ש מותר לכל מיד .

ל) **כשיש מתירים** - במקום שיש מחלוקת בפוסקים אם דבר זה מותר או אסור, אפשר להינות ממלאכה זו בשבת. כגון: אדם שעבר וחימם מרק קר מותר ליהנות מהמרק החם בשבת .

לא) **אור שהודלק בשבת** - אסור ליהנות מאור שהודלק בשבת אבל כשהיתה אפשרות ליהנות מאור קלוש, כגון: כשיש אור מנרות שבת, מותר להישאר בחדר ולעשות כל מה שיכולנו לעשות עם נרות שבת. אבל כשנרות השבת כבו אין ליהנות מאור המנורה שהודלקה בשבת .

לב) **התעסקות** - אם הדליקו אור ע"י התעסקות בדבר אחר כגון אדם שנשען עם הכתף על הקיר ומבלי כוונה נידלק האור. וכן כשדרך בלי כוונה על השלט של המזגן ונדלק מותר ליהנות ממלאכה זו בשבת ואפילו שאסורה מדאורייתא .

גוי בשבת

בשבת יש איסור אמירה לגוי כלומר כל דבר שאסור ליהודי לעשותו אסור לומר לגוי לעשות יש שלושה מצבים: אמירה, רמז, סיפור דברים, כפי שיבואר להלן.

לג) **רמז לגוי בלשון ציווי** - כל מה שאסור לומר לגוי אסור גם כן לרמוז לו בלשון ציווי שיעשה כגון לומר לו תרים יד ימין והוא מבין שהוא צריך להדליק את האור .
לד) **רמז בלשון של סיפור דברים לגוי** - מותר לספר לגוי סיפור או לומר לו משפט שממנו יבין מה הוא צריך לעשות כגון ביום קר אפשר לומר לו קר לי מאוד והוא מבין מעצמו ומדליק את המזגן או התנור .

שעת סיפור

כולנו אוהבים להקשיב לסיפורים לכן חובה !!! על ראש המשפחה להכין סיפורים שיש בהם תוכן מוסרי לשולחן שבת

גוי שחילל שבת

לה) **הנאה ממלאכה של גוי** - גוי שחילל שבת לצורך יהודי אסור ליהודי להינות ממלאכתו שעשה בשבילו ולכן אם במקום חשוך הדליק הגוי את החשמל ליהודי אסור להינות מהאור .
לו) **שמיעת רדיו** - גוי שגר אצל ישראל ושומע מוזיקה בקול רם ממכשיר רדיו וכד' אין לומר לו בפירוש לכבות או להנמיך את הווליום אבל אפשר לרמוז לו להוריד את הווליום כגון לומר לו אנחנו רוצים לנוח .
לז) **קצר חשמלי** - אסור לומר לגוי להדליק או לתקן קצר חשמלי אבל כשיש ילדים קטנים הזקוקים למים חמים לשתיה כגון לדיסת חלב מותר לומר סיפור דברים שמתוכם יבין שהוא צריך להדליק את החשמל כגון לומר לו הילדים רעבים או אין לי מים חמים והוא מבין מעצמו ומחבר את המיחם .
לח) **גוי שמכין לצרכו** - גוי שיושב בחדרו ומדליק את האור בשבילו מותר ליהודי שנכנס לחדר ליהנות מהאור .
לט) **להדליק מזגן** - בימי הקיץ החמים אפשר לומר לגוי חם לי כדי שידליק מזגן לקירור ומותר ליהנות מהקירור וכן בימי החורף הקרים שיש ילדים קטנים שעלולים להתקרר אפשר לומר לגוי קר מאוד והוא מבין מעצמו ומדליק מזגן לחימום .
מ) **לכבות מזגן** - כאשר יש צורך לכבות מזגן אפשר לומר לגוי קר לנו (או חם לנו) והוא מבין מעצמו ומכבה את המזגן .
מא) **נקיון הבית** - גויה שתפקידה לסעד ולנקות את הבית ומשתמשת במדיח כלים או מנקה בסחבה את הבית ואפילו מכבסת כביסה אם זוהי עבודתה אין למחות בידה .

מב) **אחר השקיעה** - בין השמשות מותר לומר לגוי לעשות דבר שיש לו חשיבות לצורך השבת כגון לחבר פלאטה חשמלית או לתקן קצר אפילו שקבלו עליהם את השבת באמירת בואי כלה .
מג) **אמירה לגוי להדליק נרות שבת** - זמן הדלקת נרות שבת הוא כחצי שעה לפני אבל בדיעבד כשלא הדליקו ונזכרו אחר השקיעה בבין השמשות מותר לומר לגוי להדליק והיא לא תברך על ההדלקה .
מד) **מקרר חשמלי** - מותר לומר לגוי לפתוח מקרר חשמלי אפילו שנורת החשמל נדלקת .
מה) **ניתוק מנורת החשמל במקרר** - אין לומר לגוי לנתק את החשמל אבל אפשר לומר איני צריך שם אור ואם הוא מנתק או מפרק את הנורה אין צריך לומר לו להפסיק .
מו) **מתקן מים** - מותר לומר לגוי להוציא מים חמים ממתקן חשמלי אפילו שהמתקן ידלק באופן אוטומטי .
מז) **אזעקה** - כשמופעלת אזעקה ברכב בקול רם שגורם צער לשכנים מותר לומר לגוי שרוצים כאן שקט והוא מבין מעצמו לנטרל את האזעקה .
מח) **אור בשירותים** - כששכחו להשאיר אור בשירותים ואין אפשרות להתפנות שם ולא במקום אחר יש אפשרות לומר לגוי שחשוך שם והוא ידליק .
מט) **צידה** - כשיש בעל חיים המבהיל את בני הבית מותר לספר לגוי יש עכבר בבית וכד' כדי שיניח מלכודת או שילכוד אותו על מנת שיסלקו מהבית .

מצוות לא על חשבון אחרים

מסופר על רבי ישראל סלנטר שהוזמן לכבד את שולחן שבת של תלמידו האמיד, התלמיד הרחיב ותיאר את מערכת הכשרות שיש בביתו וכמה הם מקפידים על קלה כבחמורה, שולחן שבת ערוך בכל מיני מטעמים לכבוד שבת עם חידושי תורה וזמירות כיאה לשבת הקדושה, ובפרט שהם מקפידים שבין מנה למנה יש שיעור קבוע על מנת ששולחן שבת יהיה בו הרבה דברי תורה ורוחניות. רבי ישראל הסכים להתארח בתנאי שיקצר את הסעודה בשעתיים! התלמיד לא הבין את התנאי המוזר של רבו, אבל בכל זאת הסכים וקיבל את התנאי התמוה.
רבי ישראל הגיע לסעודת ליל שבת, עשה את הקידוש ומיד לאחר מכן נטל ידיים ובירך ברכת המוציא, בתוך הסעודה אמר דברי תורה קצרים, וביקש שיגישו את המנות בזריזות, ותוך שעה קלה אמר מים אחרונים חובה, ובירך את ברכת המזון. התלמיד

האמיד חש שלא בנוח, ושאל מדוע כבוד הרב מקצר כל כך בסעודת השבת שבביתי האם יש איזהו פגם בסעודה שערכתי לכבודך? רבי ישראל שתק וביקש ממנו לראות את האשה המבשלת שאחראית על התבשילים וההגשה, העשיר לא הבין את רבו ובכל זאת קרא לה מהמטבח שתבוא אל הרב. ה"יא אלמנה שמועסקת אצלנו זמן רב ונאמנת" המליץ עליה התלמיד המסור, לאחר רגעים מספר היא הגיעה עם סינר של מבשלת ונעמדה לפני הרב.

פנה אליה הרב ואמר "אני מבקש ממך סליחה שבגללי נגרם לך טורח כל כך בהגשת המנות בסדר מהיר יותר מכפי שאת רגילה".

היא ענתה "אדרבה כבוד הרב ברכות יחולו על ראש הרב הלוואי ותתארח אצלנו כל שבת כיון שבכל ליל שבת הסעודה אורכת שעות ארוכות ואני נאלצת לעבוד עד שעה מאוחרת מאוד, ואילו עכשיו כבר סיימתי את הכל מוקדם ואני יכולה לחזור לביתי ולנוח" פנה רבי ישראל לתלמידו ואמר קיבלת תשובה לשאלתך... שולחן שבת שלך נפלא ומהודר אבל כל זה בתנאי שאינו פוגע באחרים.. זה לא חכמה להדר במצוות ולגרום לאנשים צער בגלל שאתה רוצה להיות צדיק...

הטמנה

כשיש צורך לכסות מאכלים שנמצאים על הגז או על הפלאטה, יש להקפיד על: אופן הכיסוי, במה מכסים, ומתי מכסים, לכן לפני שמכסים את התבשילים יש לבדוק היטב אם הכל נעשה כהלכה כפי שיבואר להלן.

א) **פירוש הטמנה** - עטיפת כל המאכל או את כל הכלי שיש בו מאכל, בכל דבר שנועד לחמם או לשמור על חומו של התבשיל כגון : מגבת, נייר מגבת, ניילון, שמיכה וכד' .

ב) **אופן הטמנה האסורה** - הטמנה של כל הסיר כולו נחשבת להטמנה האסורה לשיטת כל הפוסקים אבל יש מקילים לכסות רק חלק מהסיר ללא שיורד הכיסוי על כל הדפנות .

ג) **הגדרה של מוסיף הבל** - הטמנה בבגד שהוא פולט חום ומחמם את הכלי עם התבשיל כגון שמיכה חשמלית וזוהי הטמנה האסורה אפילו כבר מיום שישי .

ד) **רק לפני כניסת שבת** - מותר להטמין בדבר ששומר על החום ואינו מוסיף חום כגון שמיכות וסדינים. וכל זה לפני כניסת שבת אבל בשבת אסור להטמין אפילו בדבר שאינו מוסיף חום .

ה) **כיסוי שאינו יורד על הדפנות** - כשצריך לשמור על חום התבשילים אפשר לכסות באופן כזה שהכיסוי אינו יורד לדפנות הכלים אלא רק על החלק העליון של הכלים .

ו) **סיר בתוך סיר** - מותר לכסות סיר קטן בסיר גדול כלומר להכניס סיר קטן לתוך סיר גדול כדי שהסיר הגדול ישמור את החום של הסיר הקטן וכן יש להקפיד שהסירים לא יהיו צמודים ממש זה לזה אלא יהיה מרווח אויר ביניהם (אפילו מעט ביותר) שלא יחשב כהטמנה .

ז) **פח חימום תבשילים** - כיסוי פח כגון תנור העשוי נירוסטה המונח על הגז מותר לכסותו כולו בשמיכות וכן מותר להכניס לתוך התא חימום המונח על הפלאטה ואין בזה איסור הטמנה אפילו בשבת .

ח) **כיסוי שאינו נוגע בכלים** - כל כיסוי מגבת או שמיכה שאינו נוגע בכלי ממש אינו נחשב להטמנה וכל מה שאינו נחשב להטמנה מותר להניחו אפילו בשבת .

ט) **סיר חם** - יש הטמנה בסיר חם המונח על השולחן, ולכן אסור לעטפו במגבת כדי לשמור את החום .

י) **הוספה או החלפת כיסוי** - כשהתבשילים מבושלים מותר להוסיף כיסויים על התנור וכן מותר להחליף את כיסויי הפלאטה בכיסויים אחרים אפילו בשבת .

יא) **נפל הכיסוי** - אם בשבת נפל הכיסוי מעל הסירים מותר להחזירו אפילו על הסירים ממש .

יב) **שהוציאו את התבשיל והניחו בסיר אחר** - איסור הטמנה הוא דווקא בכלי שהתבשל בו, אבל בכלי שני מותר לעטפו כלומר אם העבירו את התבשיל לכלי אחר שאינו חם מותר לעטפו .

יג) **עטיפת מאכל קר** - כל תבשיל קר מותר לעטפו ואין בו משום הטמנה .

יד) **הכנסת ביצים לחמין** - אין הטמנה באוכל, ולכן מותר להכניס אוכל לתוך אוכל, כגון ביצים קשות לתוך סיר שעל הפלאטה או לתוך כוס מים חמים על מנת שיתחממו וכן מותר להכניס בשר מבושל קר לתוך מרק חם .

טו) **עטיפת סיר בבגד כדי שלא יתקרר** - אין לעטוף סיר במגבת מכל הצדדים על מנת להביאו לשולחן ולשמור על חומו שזוהי ההטמנה האסורה בשבת, אבל מותר לעטפו במגבת על מנת שיהיה נוח להחזיק בו .

טז) **פירות וירקות** - ושאר מאכלים קרים אסור לעטפם בשבת במגבת ולהניחם במקום חם כדי שיתחממו, אבל אם מניחים במקום שאינו מחמם מותר .

יז) **נייר כסף בשבת** - תבשיל שאינו נמצא בכלי ורוצים לחממו בשבת כגון תפוח אדמה אפוי ומוכן לאכילה מותר לעטפו בנייר כסף (שחתוך כבר מלפני שבת) כדי לשמור על

נקיונו או על נקיון הפלאטה אבל אם עוטפים את התבשיל כדי שישמור על החום יש בכך איסור הטמנה .

יח) **הנחת מכסה עליון בשבת** - ביום שישי מותר להניח על הפלאטה תבנית חד פעמית שיש עליה כיסוי של נייר כסף ויש מקילים אפילו בשבת לכסות סיר שעל הפלאטה בכיסוי עליון נוסף על מנת שיתחמם היטב במשך הלילה .

יט) **נייר כסף מתחת התבשיל** - מותר להניח בתוך הסיר ניר כסף או שאר ניירות המיוחדים מתחת לתבשיל כדי שלא ידבק לסיר ולשמור על נקיונו .

כ) **ניילון או נייר פרגמנט** - כשמניחים על המאכל ניילון או נייר אפיה על מנת שלא יפלו נוזלים על התבשיל או למנוע הדבקות אין כאן משום הטמנה .

כא) **שקית ניילון** - כשמכניסים מאכל או לחם לתוך שקית ניילון אם הכוונה שהשקית תחמם את הלחם אז יש איסור הטמנה אבל אם מתכוונים שהשקית תשמור על נקיון הלחם והפלאטה אז מותר מכל מקום אם השקית אינה נוגעת בלחם כגון שקית מנופחת אז אין כאן חשש הטמנה כלל .

כב) **מגש רחב על הסיר** - אם הניחו על הסיר מגש רחב מותר לכסות את המגש הרחב במגבת באופן כזה שהמגבת אינה נוגעת בסיר אין בזה הטמנה .

כג) **סיר בישול איטי** - סיר חשמלי שנועד לבשל במשך השבת בבישול איטי אין להשתמש בו לצורך השבת .

כד) **תבשיל שהצטמק** - על מנת שהתבשיל לא יתייבש או ישרף אפשר לפני כניסת שבת להטמין בתוך התבשיל שקית עם מים ובשבת לנקב את השקית כדי שהמים יתערבבו בתבשיל כדי שלא ישרף או יצטמק .

כה) **בקבוק תינוק** - מותר לעטוף בקבוק של תינוק, בתוך מגבת על מנת לשמור חומו, אך אין לעטפו במגבת וכד' ולהניחו שיתחמם על פלאטה חשמלית וכדומה .

כו) **חימום חלה על הפלאטה** - אין לכסות חלה במגבת או בניילון על מנת שתתחמם היטב שיש בזה איסור הטמנה אבל אם חוששים מזבובים וכד' אפשר לכסות .

כז) **שינוי מקום** - מותר להזיז ממקום חם מאוד לפחות חם כשנמצאים על פלאטה אחת וכן להיפך בתנאי שהאוכל מבושל לחלוטין ואם הזיזו בשבת כאשר היה חצי מבושל בדיעבד אפשר ליהנות מהתבשיל .

כח) **העברה לפלאטה אחרת** - כשהמאכלים מבושלים והתבשילים הלחים עדיין חמים מותר להעביר לפלאטה אחרת (כגון בהפסקת חשמל) .

כט) **שעון שבת בפלאטה** - מותר להניח תבשיל מבושל על הפלאטה כשתדלק בשבת ואפשר להניח מרק מבושל קר על פלאטה כבויה על מנת שתדלק בשבת ויתחמם המרק .

ל) **כבתה האש** - מותר לסגור את הברז, של הגז כשכבתה האש ועדיף לסגור בשינוי .

לא) **בשר וחלב** -כשנשפכו על הפלאטה חמה טיפות מרק או רוטב בשרי, הפלאטה הופכת להיות בשרית ולכן כשמחממים חלה או פיתה וכד' על הפלאטה ללא צלחת או נייר כסף הם הופכים להיות בשריים אבל אם הניחו על צלחת או נייר יבש דינם כפרווה .

אומנם

שינה בשבת תענוג

אבל צריך להזהר לא לבזבז זמן יקר בשינה

בשבת הזמן יקר מאוד

לקבוע שעה עם הילדים

ללמוד דברים שאנו לא לומדים

להכיר את נפשם של הילדים
מה שבשבוע כמעט ולא עושים...

חימום מאכלים לשבת

הראוי ביותר להכין את כל המאכלים שיהיו מבושלים לפני שבת וכל שנותר הוא רק לחממם על מנת לא להכנס לשאלות הלכתיות.

חימום בתנור אפיה

א) **תנור אפיה** - לכתחילה עדיף שלא להשתמש בתנור לחימום המאכלים בשבת כיון שיש בזה הרבה שאלות הלכתיות כגון פתיחה וסגירה של דלת התנור וכן הכנסת מאכלים לחימום ועוד .

ב) **מצב שבת** - יש לחלק בין תנור חשמלי שיש לו מצב של פלאטה שהיא מצב שבת לבין תנור שנדלק ונכבה על ידי תרמוסטט ולכתחילה יש להשתמש בתנור שאינו נכבה ונדלק על ידי תרמוסטט אלא חום קבוע במצב שבת .

ג) **מנורת סימון כשהתנור דולק** - תנור שיש לו מנורת סימון שדולקת כאשר התנור עובד, אפשר לפתוח את התנור כשהמנורה דולקת ואין חשש שעל ידי פתיחת דלת התנור יכנס אויר קר שיגרום להדלקתו כיון שהוא כבר דולק .

ד) **תנור ללא מצב שבת** - תנור שאי אפשר לכוון אותו למצב שבת ואין אפשרות אחרת לחימום מאכלים לשבת יש אפשרות להשתמש בו לשבת כשפותחים את הדלת בשינוי או על ידי ילד קטן והפותח באופן הרגיל יש לו על מי לסמוך .

ה) **הכנסת מאכלים ביום שישי** - כדאי להכניס לתוך תנור חשמלי רק סוגי מאכל מבושלים אפילו לפני שבת .

ו) **מאכל לא מבושל בתנור** - אם מכניסים לפני שבת מאכל שאינו מבושל אפילו שמותר לפתוח את התנור להוציא מאכלים, אסור לסגור את דלת התנור .

ז) **תנור אוטומאטי** - תנור שבפתיחת הדלת מיד נדלק בו החימום אין היתר להשתמש בתנור זה בשבת .

ח) **הכנסת מאכלים לחימום לתנור** - בשבת לא מוציאים מהמקרר מאכלים ומכניסים לחימום בתוך התנור אלא רק מה שכבר היה בתנור ועדיין חם ולא הונח על הרצפה או על השיש (אלא על מגבת) מותר להחזירו לתנור .

ט) **חימום בתנור** - בשעת הצורך אפשר להקל ולהכניס את המאכלים לתוך התנור כשמניחים סיר על סיר וכן לא סוגרים את דלת התנור .

פלאטה חשמלית

פלאטה חשמלית נפוצה בקרב ציבור שומרי השבת ואכן זו הדרך הפשוטה והקלה לחמם מאכלים ללא בעיות הלכתיות. ומותר להניח על הפלאטה לפני כניסת שבת כל מאכל בין מבושל ובין שאינו מבושל וכן כל סוגי הבצק אפילו שאינו אפוי כדי שיאפה במשך השבת .

י) **כיסוי על הפלאטה** - יש המחמירים שלא לחמם על הפלאטה ממש אלא מניחים כיסוי כגון מגש מתכת או רשת צליה ועליהם מניחים את התבשילים .

יא) **חימום תבשילים בשבת** - מותר לחמם על הפלאטה בשבת כל תבשיל מבושל יבש ואפילו אם יש בו מעט רוטב שנספג בו אבל אם יש בו הרבה רוטב יש לאסור לחממו .

יב) **כשחיממו תבשיל נוזלי** - אפילו שאסור לחמם מרק קר מכל מקום בדיעבד אם חיממו מרק או רוטב מבושל על פלאטה מותר לאכול ממנו בשבת .

יג) **שעון שבת לפלאטה** - מותר לכוון שעון שבת ביום שישי על הפלאטה שיכבה וידליק בשבת ויחמם מאכלים ואפשר להניח בשבת אפילו מרק קר או מים רתוחים קרים כדי שיתחממו וכל זה בתנאי שהכל כבר מבושל .

יד) **קצר חשמלי** - כשהמאכלים אינם מבושלים ויש קצר חשמלי יש להוריד את המאכל מהפלטה כדי שלא יתבשל בשבת על ידי חיבור החשמל ואם לא הורידו את המאכלים מהפלטה וחזר החשמל יש אומרים שאפשר להקל ולהנות מהם בשבת .

טו) **פתיחת סיר לבדוק אם הוא מבושל** - יש איסור לפתוח את הכיסוי של הסיר עד שהתבשיל מבושל ואם פתחו והתבשיל עדיין לא התבשל אסור להחזיר את המכסה בשבת .

טז) **העברה מפלאטה לפלאטה** - כשיש הפסקת חשמל או קצר ויש צורך להעביר מאכלים לשכנים אפשר להעביר בתנאי שכל המאכלים היבשים מבושלים ואפילו שכבר קרים, ואם הם נוזליים אפשר להעביר כשעדיין חמים בחום של יד סולדת .

בישול

מלאכת הבישול היא אחת מהמלאכות שאפשר להכשל בקלות כיון שמצוי בשבת שמחממים מאכלים לצורך סעודות שבת לכן תמיד לפני חימום תבשיל יש לבדוק: מה מחממים והיכן מניחים לחמם.

א) **מה מחממים** - על מנת שיהיה מותר לחמם תבשיל יש צורך לוודא שהתבשיל כבר יבש ומבושל ואינו מתכוון לחמם את המעט רוטב שבתוכו .

ב) **היכן מניחים לחמם** - לאחר שודאי לנו שהתבשיל מבושל ויבש אין להכניסו לתוך תנור אפילו שמכוון על פלאטה אלא להניחו על פלאטה חשמלית או על כיסוי פח שמכסה את להבת האש .

ג) **נוזל קרוש על אורז** - מותר להניח רוטב קרוש על אורז כשהנוזל מתחמם ונבלע בתוך האורז .

ד) **כשחיממו תבשיל נוזלי** - אע"פ שאין לחמם תבשיל מבושל שהוא נוזלי כגון רוטב או מרק מכל מקום בדיעבד כשחיממו תבשיל מבושל נוזלי אפשר לאכול ממנו .

הגדרות ומושגים בבישול

ה) **יד סולדת** - זוהי דרגת חום שמבשלת ולכן כל תבשיל או מרק או מים חמים שהחום שלהם הוא רותח עד כדי כך שאין אפשרות להכניס אצבע לתוך הכוס או שאין אפשרות לשתותו בקלות יש בו חשש של בישול וזהו חום של יד סולדת .

ו) **בישול** - כל דבר שאינו מבושל אסור לחמם בשבת על פלאטה או על כל דבר שמחמם אפילו בחום נמוך ואפילו שמפקחים על התבשיל שלא יתחמם מפני שאם יגיע לחום של יד סולדת הרי יש כאן בישול מהתורה .

ז) **כלי ראשון** - הוא הכלי שמונח על האש או על הפלאטה, ונחשב למבשל ולכן אין להוסיף בשבת לתבשיל שבכלי ראשון תבלינים או כל דבר שאינו מבושל. כל עוד שהוא חם בחום של יד סולדת אפילו שהורד מעל הפלאטה .

ח) **עירוי מכלי ראשון** - כששופכים מכלי ראשון לתוך כלי אחר, חום התבשיל מבשל את מה שיש בכלי השני ולכן אין לשפוך מים רותחים מכלי ראשון לתוך כלי עם תה, או לשפוך מרק לתוך צלחת עם תבלינים .

ט) **מאכל או משקה רותח בכלי שני** - כל כלי ששפכו לתוכו מהכלי הראשון, נחשב לכלי שני כגון צלחת או כוס ומעיקר הדין אינו מבשל ולכן לאחר ששפכו את המרק לצלחת או את המים לכוס, מותר להניח בתוכו כל סוגי התבלינים והתה .

י) **כלי שלישי** - כאשר מזגו ממיחם חשמלי או סיר מרק (כלי ראשון) לצלחת או כוס (כלי שני) ומהכוס שפכו לכוס אחרת היא נחשבת לכלי שלישי שאינו מבשל כלל .

יא) **תבשיל עם רוטב** - מותר לחמם תבשיל יבש כגון אורז או בשר שיש בו מעט רוטב בתנאי שמבושל כל צרכו ורובו יבש ומעוטו לח ואינו מתכוון לחמם את הרוטב .

יב) **מצטמק ויפה לו** - תבשיל מבושל יבש או אפוי וראוי לאכילה, מותר להניחו על הפלאטה בליל שבת על מנת שישביח במשך הלילה עד לסעודה שניה .

יג) **תבשיל חמין שהצטמק** - אסור להוסיף מים לתוך תבשיל שהתייבש ומונח על הפלאטה, אבל אפשר להעביר התבשיל לכלי אחר, ולהוסיף לתוכו מים רותחים ולערבב לאט .

יד) **הנחה על סיר שעל הפלאטה** - מותר להניח סיר קר על סיר חם כשלעולם לא יגיע לידי חום רותח של יד סולדת, אלא יפשיר או יתחמם מעט כגון סיר מרק נוזלי קר על מיחם של מים חמים .

טו) **תבשיל לח מבושל לצורך חולה** - מותר להניח על הפלאטה מרק מבושל, או חלב חם כדי שיתחממו מעט בשביל תינוק או חולה בתנאי שעומדים ליד ומשגיחים שלא יגיעו לחום שהיד סולדת בו .

הכנת מאכלים ושתיה בשבת

טז) **הכנת תה** - טוב לבשל תמצית תה מלפני השבת ולהשתמש בתמצית מבושלת אבל אם לא הכינו, עדיף להשתמש בכוס נוספת כלומר להעביר את המים מכוס לכוס ואחר כך להניח את התמצית בכוס השניה שנקראת "כלי שלישי" .

יז) **מזיגת חלב** - מותר למזוג חלב קר לתוך מים רותחים בכלי שני כגון כוס נס קפה עם מים רותחים .

יח) **הכנת קפה / נס** - מותר להכין קפה או נס כבימי החול ויש מחמירים להכינו דוקא בכלי שני .

יט) **משקה עם תבלין** - הטעמת הקפה או התה בתבלין כגון עלי נענע, לואיזה, לימון, חוויג, זנג'ביל או הל וכד' אע"פ שמעיקר הדין אפשר להכין בכלי שני עדיף להכינו בכלי שלישי כדין הכנת התה כמובאר לעיל .

כ) **הכנת קפה תימני** (**קפה לבן**) - הנוהגים לשתות קפה העשוי מגרגירי חיטה או תירס וכדומה יש לעשותו בכלי שלישי והמיקילים לעשותו בכלי שני יש להם על מי לסמוך .

כא) **פירות וירקות שאינם מבושלים** - אסור לבשלם בשבת וכן אסור לחממם במקום שיכולים להגיע ליד סולדת כגון על פלאטה .

כב) **תבלינים** - אין להוסיף לסיר מרק שעל הפלאטה או לכל תבשיל בכלי ראשון תבלינים כגון שום בצל פפריקה או לימון וכד' .

כג) **קטשופ** - מותר ליתן קטשופ או רסק עגבניות על תבשיל חם בכלי שני כגון אורז או עוף .

כד) **אטריות מבושלות** - וכן שקדי מרק או קרוטונים מותר להניחם במרק חם בכלי שני אע"פ שהיד סולדת בו מפני שהתבשלו מלפני השבת .

כה) **חלה קפואה** - מותר לחמם לחם או חלה קפואה על הפלאטה ולכתחילה עדיף לחכות מעט כדי שיפשיר הקרח המונח על הפת ואין לעטוף את החלה בנייר כסף או שקית נייר וכן אין להכניסה לתוך שקית ניילון כדי שתתחמם .

כו) **פיצה** - מותר לחממה ע"ג פלאטה וכד' בתנאי שכולה אפויה יחד עם התבלינים והזיתים מלפני שבת (ויש לשים לב שלא להניחה ישירות על פלאטה בשרית אלא להניחה בכלי) .

כז) **מרק קר** - וכן רוטב נוזלי אסור לחממו על הפלאטה בשבת אבל אפשר להניחו על פלאטה קרה וכבויה שנדלקת לאחר זמן על ידי שעון שבת וכן אפשר לעשות כן עם החמין שהצטמק לאחר שהעבירו לכלי שני והוסיפו מים .

כח) **דגים ברוטב** - מותר לחמם על הפלאטה וכד' דגים מבושלים שיש בהם מעט רוטב שומני קרוש ואפילו שהרוטב יתחמם ויחזור להיות נוזלי .

כט) **ביצים חמות** - לכתחילה אין לקלף ביצים חמות מתחת ברז מים או בתוך כלי עם מים קרים כדי שהמים לא יתבשלו במגעם עם הביצים החמות אלא יש להמתין מעט שיצטננו ומ"מ העושה כן יש לו על מי לסמוך .

לכל אדם יש נקודת שבירה

בערב שבת לאחר הדלקת נרות, רבי אריה לוין צועד לעבר הבית כנסת לתפילת שבת, לפתע ניגש אליו יהודי עם סיגריה בפיו ושואל אותו תגיד לי איך אני מגיע לבית מלון פלוני ?

רבי אריה חשב מה לעשות, מצד אחד עכשיו בין השמשות ונכנסה השבת, וללכת ברחובותיה של ירושלים ולצידי יהודי המעשן בפרהסיה זה לא מראה כל כך ראוי... אבל... מצד שני חשב רבי אריה שיהודי זה זר הוא ובקלות הוא יכול ללכת לאיבוד ברחובותיה של ירושלים ובסמטאות של הרובע היהודי ומי יודע לאן יגיע, לאחר מחשבה וחשש של פיקוח נפש החליט רבי אריה ללוות את היהודי הטועה לבית המלון שאותו הוא מחפש, על מנת שלא יטעה בשבילי ירושלים העתיקה. שניהם הולכים יחדיו רבי אריה עם לבוש שבת מהודר חליפה ומגבעת וזקן לבן, ולצידו פוסע אדם הלבוש כולו חולין, וסיגריה בוערת בפיו. בדרך שאל אותו רבי אריה מה שלומו ומהיכן הגיע ולאן הוא הולך? ואפילו בירך אותו בהצלחה ושיהנה מביקורו כאן בארץ הקודש ובירושלים. רבי אריה לא העיר לו דבר על הסיגריה וכך פסעו לאיטם לעבר הבית מלון.

האורח הזר לא מצא מנוח לנפשו הרי לידו פוסע יהודי שניכר עליו שהוא משכמו ומעלה ואילו הוא עם סיגריה בפה, כל הדרך הסיגריה בערה בנשמתו, ומיד כשהגיעו למלון השליך האיש את הסיגריה מפיו, ופנה לרבי אריה ואמר לו "רבי אני לא דתי ומעולם לא נכנעתי לפני אף אחד שרצה להחזיר אותי בתשובה אבל אתה שברת אותי לא הערת לי הערה אחת על הסיגריה אני מקבל על עצמי שלא לעשן בשבת קודש"

בורר

הגדרת מלאכת בורר הוא תיקון המאכל על ידי הפרדת הפסולת המעורבת בו. כשיש מאכל או תבשיל שראוי למאכל וחלקו אינו ראוי למאכל (או שראוי לאכילה אבל אין רוצים לאוכלו כגון הפרדת אפונה מהאורז) צריכים שלושה תנאים כדי להתיר את פעולת הפרדת הפסולת מהאוכל ואם אין את השלושה התנאים יש איסור בורר .

1) שעושים זאת לאלתר סמוך לסעודה.

2) מוציאים מהמאכל את החלק שרוצים לאכול.

3) ולא מפרידים על ידי כלי אלא ביד.

א) **הגדרת אוכל** - כל דבר שראוי ורוצים לאוכלו או שיש אחרים שרוצים לאוכלו מיד נחשב אוכל ומותר להוציאו כגון הפרדת בשר מעצמות .

ב) **הגדרת פסולת** - כל דבר שמעורב במאכל, תבשיל או בפרי ואין רוצים בו נחשב לפסולת ואסור להוציאו מתוך שאר המאכל אלא יש להוציא את הראוי למאכל ולהשאיר את שאינו רצוי לאכילה .

ג) **הגדרת לאלתר** - כשמכינים ממש סמוך לסעודה ולצורך הסעודה הקרובה ויש מקילים מסעודה לסעודה .

ד) **תנאי ברירה המותרת** - רק כשבוררים או מוציאים את האוכל מתוך הפסולת לצורך אכילה מידית, ללא כלי המיועד לסינון או הפרדה מותר לעשות כן בשבת .

ה) **ברירה לצורך סעודה** - לכתחילה יש לברור סמוך לסעודה ואם נשאר לסעודה אחרת אין בכך איסור כל עוד שלא עשו בכוונה .

ו) **דוגמא לברירה המותרת** - כגון כשיש בצל מעורב באורז ולא רוצים בבצל יש להוציא את האורז ולהשאיר את הבצל בצלחת, וכן כשאין רוצים באפונה יש להשאיר את האפונה ולהוציא את מה שרוצים לאכול .

ז) **פסולת שהיא אוכל** - אם אינו רוצה סוג של מאכל, והשני רוצה לאוכלו כגון ילד שאינו אוהב בצל מותר להוציאו מהמאכל כדי לתת לשני כלומר להוציא חתיכות בצל מסלט כדי ליתן הבצל לאדם אחר .

ח) **פסולת עם מעט אוכל** - מותר לברור פסולת כשמוציאים גם קצת מהאוכל יחד עם הפסולת כגון עצם עם בשר או תפוח שחלקו רקוב אז יחתוך את החלק הרקוב יחד עם חלק שראוי לאכילה .

כלים שיש בהם איסור בורר

ט) **הפרדה בכלי** - אסור להשתמש בכלי העשוי לברירה כגון מסננת או נפה אפילו שמוציאים אוכל כדי לאכול מיד .

י) **מצקת מנוקבת או כף מחוררת** - אין להשתמש במצקת מנוקבת שנועדה לסנן הירקות מהמרק משום איסור בורר בכלי וכן בשאר כלים הנועדים לסינון .

יא) **מגלען דובדבנים או זיתים** - אסור להשתמש בכלי שנועד להוציא גרעינים מדובדבנים או מזיתים כיון שנחשב לכלי של ברירה .

יב) **תפוחן** - כלי המיועד להוציא את הגרעינים מהתפוח עדיף שלא להשתמש בו בשבת אבל המקילים יש להם על מי שיסמוכו .

יג) **קולפן תפוחים** - יש האוסרים להשתמש בקולפן בשבת לכן יש להמנע מכך ואפשר להשתמש בסכין מכל מקום המקלים להשתמש בו סמוך לסעודה יש להם על מי לסמוך .

יד) **מסננת תה** - מותר להשתמש במסננת תה כאשר השקיות תה ("תיונים") נמצאים בכלי אבל כשעלי התה אינם בשקיות תה אלא מפוזרים בתוך הכוס אין להשתמש במסננת התה .

טו) **שקית תה** - מותר להוציא שקית תה מכוס תה .

טז) **עוגת קרם או דודבנים** - מותר להסיר קרם, פירות, או סוכריות ג'לי שמונחים על העוגה כדי לאכול את העוגה אבל אם הם בתוך העוגה כמו ב"עוגה אנגלית" אסור להסיר משום בורר .

יז) **אשכול ענבים** - אסור להוציא מאשכול ענבים את הענבים שאינם ראויים למאכל וזהו הגדרה של פסולת מאוכל שיש בזה איסור ברירה .

יח) **כלי אחסון "חמוצים"** - כלי של "חמוצים" שיש בתוכו מסננת פלסטיק שנועדה להרים את "החמוצים" מתוך המים שבכלי, אין להוציא "החמוצים" בעזרת המסננת אלא יש להוציא "החמוצים" ביד .

יט) **קופסאות שימורים** - לכתחילה אין לשפוך את המים מתוך קופסאות שימורים משום חשש בורר והמיקלים בכך יש להם על מי לסמוך .

כ) **טונה או סרדינים** - כשהשמן מעורב עם הטונה או הסרדינים אסור לשפוך את השמן לבדו אלא יחד עם הטונה .

כא) **מסננת על ברז** - מותר לפתוח ברז מים אפילו שמורכבת עליו מסננת .

ברירה במאכלים

כב) **תוית הדבוקה ללחם** - מותר להסיר את התוית מעל הלחם וראוי להוציא עמה מעט מהלחם .

כג) **אבקת דייסה** - מאכלי תינוקות שמכינים מאבקת חלב ומים ויש בהם גושים שהתינוק אינו יכול לאוכלם מותר לרסקם ולמעכם ביד או בכפית, או להוציאם מהדייסה עם קצת דייסה .

כד) **שוקו לשתיה** - שמכינים ע"י חלב ואבקת קקאו ונוצרים גושי קקאו מעל החלב מותר להסירם בכפית עם מעט חלב .

כה) **עור העוף** - מותר להסיר את העור מהעוף לצורך אכילה לאלתר .

כו) **עצמות** - מותר לברור העצמות מהדגים, וכן העצמות מהעוף בשעת הסעודה, לצורך האכילה לאלתר .

כז) **קרום שעל דייסה או חלב** - קרום שנוצר מעל חלב רתוח או על דייסא שהתקררה וכן שומן שצף על המרק מותר להסירו בכף או ביד כדי לאוכלו מיד .

כח) **מיון אוכל מפסולת בצלחת** - כשהשאירו בצלחת שאריות מאכל עם פסולת כגון קליפות של ביצים עם ביצים שלימות אסור להוציא את הקליפות מהצלחת .
כט) **הוצאת אוכל מהפסולת** - קליפות המעורבות בביצים או בפירות אסור להוציא את הפירות או הביצים מתוך ערימת הקליפות אלא רק לצורך אכילה לאלתר .
ל) **שריית ירקות במים** - אסור להשרות קלחי חסה או שאר ירקות במים כדי להפריד מעליהם החול והשרצים אבל מותר לשטפם מתחת זרם מים .
לא) **גרעין של לימון בסלט** - אסור להוציא מתוך סלט גרעין של לימון משום בורר פסולת אבל אפשר להרימו עם מעט סלט .
לב) **מרק איטריות** - אין לסנן במצקת או בכף, אטריות מהמרק שזהו בורר בכלי ואפשר להטות את הסיר כדי שרק המשקה ישפך לצלחת .

ברירה בחפצים

לג) **מיון ערימת בגדים** - כשנשארו בגדים שאינם מקופלים ויש צורך לסדרם לכבוד השבת אפשר לקפל באופן המותר על ידי כך שמקפלים מכל הבא ליד ללא מיון וכל בגד מניחים במקומו ויש שהחמירו בכך .
לד) **משחקים** - יש להזהר במשחקי הילדים שלא לבררם ולמיינם וגם במשחקים המותרים במשחק יש חשש של מיון כגון קלפים או סידור לגו לפי צבעים וכד' שגם באלו שייך בורר .
לה) **סכו"ם** - כשיש צורך מותר למיין סכינים ומזלגות לצורך הסעודה הקרובה .
לו) **בגדים** - כשרוצים להוציא בגד מארון הבגדים מותר להוציא או להסיר את הבגדים העליונים המונעים להגיע לבגד הרצוי .
לז) **נרות של עוגת יום הולדת** - אין להוציא נרות מהעוגה בשבת אלא יש להוציאם לפני שבת כדין מוקצה מחמת גופו ובפרט כשיש חשש בורר שמוציא הפסולת מהאוכל ואם שכחו להוציאם לפני שבת יש לחתוך העוגה סביב .

סחיטת פירות וירקות

א) אסור בשבת לסחוט פירות וירקות על מנת ליהנות מהמיץ שבהם ויש פירות שאיסור הסחיטה הוא מהתורה ויש שאיסור הסחיטה הוא מדרבנן .
ב) **חצי אשכולית** - יש אומרים שאסור לאכול חצי אשכולית בכפית ויש מתירים בכך כיון שאינו מתכוון לסחוט ולהלכה אפשר להקל בכך .
ג) **מציצת פרי מהפה** - מותר למצוץ מהפה פרי אבל בענבים יש להחמיר לאוכלם כמו שהם .

ד) **סחיטה על גבי מאכל** - מותר לסחוט מעט פירות לתוך מאכל או תבשיל, כגון לימון לתוך סלט, או תפוז לתוך בננה מרוסקת .
ה) **סחיטה לכלי ריק** - אסורה כל סחיטה לתוך כלי ריק אפילו שרוצים אחר כך להניח בתוכו מאכל .
ו) **סחיטת לימון** - ראוי להחמיר ולא לסחוט לימון לתוך כלי ריק או שיש בו משקה כגון לתוך מרק או למשקה לימונדה אבל להטעים מאכל כגון על סלט או דג מותר .
ז) **ריסוק קרח ביד או בכפית** - אסור לשבור או לרסק לחתיכות קטנות קוביות קרח או ארטיק קרח ביד אבל דרך אכילה מותר .
ח) **הנחת קוביות קרח בכוס** - מותר להניח קוביות קרח בכוס שתיה אבל אסור לערבב את הקוביות אלא יש להניחם בלבד שימסו מעצמן כיון שאין לערבב מאכל קפוא על מנת לגרום לו שימס מהר .
ט) **מילק שייק** - אסור בשבת לקחת גלידה בין עם קוביות קרח ובין בלי קוביות ולערבבה על מנת שתהיה נוזלית .
י) **שקיות קרח** - מותר להכניס מים להקפאה על מנת שיהפכו לקרח אבל צריך להזהר שלא לקשור את השקיות וכן לא למעך שקית שיש בה קרח קפוא על מנת לגרום לקרח להינמס .
יא) **לשבור קרח** - מותר לשבור קרחון על מנת ליצור ממנו קוביות קרח קטנות בתנאי שאינו עושה כן כדי שיצאו ממנו מים .

תמיד

אבל תמיד
זה קורה על שולחן שבת...

הוא מושך את המפה

הכוס נופלת

המשקה נשפך

האגרטל נפל

לכלך את החולצה

החליטה לקרוא ספר

האוכל התקרר

לחינם טרחתי ואתם לא אוכלים

אני מדבר לעצמי

לאן אתם הולכים ?

נעצום עיניים ונתפלל רבש"ע שלא אכשל

תן לי כח שלא אכעס ולא אתרעם

זכה אותי להיות רגוע ושלו

טחינה

א) **סלט ירקות** - מותר להכין סלט ירקות לצורך סעודה בחצי השעה הקרובה ויש להשתדל לחתוך חתיכות גדולות יותר מהרגיל בימי השבוע .

ב) **קוצץ ירקות ופירות** - אין להשתמש בסכין חד או בכלי המיוחד לעשיית סלט אפילו שאינו חשמלי ועושה כן סמוך לסעודה .

ג) **מגרדת** (**פומפייה**) - אפילו לצורך ילד קטן אסור להשתמש במגרדת לטחינה ולכן תפוחי אדמה ושאר ירקות אסור לרסק במגרדת או במכשיר המיוחד לריסוק שאין לרסק בכלי בשבת כלל .

ד) **סכין המיוחדת לעשבי תיבול** - אין להשתמש בסכין המיוחדת לעשבי תיבול הבנויה כקשת עם ידיות .

ה) **עגבנייה** - מותר לרסק עגבניה במזלג או בכף לצורך אכילה לאלתר ויש המחמירים להפוך את המזלג ולרסק בשינוי .

ו) **בשר מבושל או ביצים או סרדינים** - ושאר מאכלים שאינם גידולי קרקע מותר לרסק דק דק במזלג או בסכין לצורך תינוקות על מנת להאכילם לאלתר .

ז) **הכנת סלט פירות** - מותר לחתוך פירות לחתיכות כדי לערבבם ולעשותם סלט פירות ובתנאי שיכינו זאת סמוך לאכילה .

ח) **ריסוק בננה** - מותר לרסק בננה בכף לצורך תינוק שאוכל זו מיד ויש המחמירים להפוך את הכף על מנת לרסק בשינוי, וכן מותר לסחוט לתוכה מעט מיץ תפוזים כדי לרככה .

ט) **כתישת שום** - אסור בשבת לכתוש שום או שאר תבלינים בכלי שנועד לכתישה אבל מותר למעכו בשינוי כלומר על ידי כוס .

י) **מועך תפוחי אדמה** - אסור להשתמש במועך תפוחי אדמה משום טוחן בכלי שאסור מהתורה .

יא) **מעיכת אבוקדו** - מותר למעוך אבוקדו רך במזלג או בכף ומותר לתבל בתבלינים אך הוספת ירקות או ביצים יש חשש גיבול ולכן הערבוב צריך להיות איטי ובשינוי .

יב) **פורס לחם** - מותר לפרוס לחם במכונה המיוחדת לחיתוך לחם שאינה חשמלית ואפילו מותר לכוין עובי הפרוסות .

יג) **פורס ביצים** - מותר להשתמש בשבת בפורס ביצים בין שפורס לארבע חתיכות ובין שפורס לפרוסות דקות .

יד) **טחינה אחר טחינה** - דבר שהוא טחון ומרוסק מותר לחזור ולטחנו בשבת כיון שאין טוחן אחר טוחן ולכן דייסת תינוק שנעשו בה גושים מותר לפררם ולמעכם ביד או בכפית וכן הדין באבקת שוקו לשתיה שנעשתה גושים מותר לפררם .

טו) **פיצוח אגוזים ושקדים** - מותר לפצח אגוזים במפצח אבל יש להקפיד שלא לפצח הרבה אלא רק לצורך האכילה באותו רגע ולא להשאיר לאחר זמן .

טז) **מלח על סלט ירקות** - אין למלוח סלט ירקות במלח ולהשאירו כך כדי שיקבל הטעם של המלח אלא יש לערבבו בשמן ולמלוח סמוך לאכילה ולכתחילה יש לשפוך השמן בתחילה ואחר כך המלח .

יז) **מליחת צנון** - אין למלוח חתיכות צנון יחד אלא יש למלוח אחד אחד ולאוכלו מיד ולא להשאירו במלח לסעודה השניה .

המגבל

לישה אסורה מהתורה והגדרת לישה כשמדבקים שני חומרים זה לזה ויוצרים עיסה אחת דבר האסור מדרבנן בלישה יש ללוש אותו בשינוי על ידי שמהפך בסדר נתינת המאכלים או על ידי שמערבב באופן של שתי וערב כלומר לאורך ולרוחב

ולכתחילה יש להכין מלפני שבת את המאכלים הדרושים לשבת וכשיש צורך להכין בשבת כדי שישאר טרי מותר להכין בתנאים אלו:

1) שינוי מסדר הנתינה - כלומר אם הרגילות להניח קודם תה ובתוכו פירורי בסקוויט אז יעשה בשינוי קודם בסקוויט ואח"כ תה וכן כשמערבבים גבינה עם סלט .
2) מהירות הערבוב - לערבב לאט, לאט ובשינוי מסדר הערבוב שרגילים לערבב כגון לאורך הכלי ולרוחב . יש חשיבות לסוג הבלילה כפי שיבואר בהמשך
3) בלילה עבה - הגדרתה שהעיסה לא נשפכת מכלי לכלי בלילה רכה - נשפכת בקלות מכלי לכלי.

יח) **אבקת מרק או שוקו** - סוגי האבקות הנמסים מיד ולא נעשים כבלילה אלא כמשקים מותר לערבבן במים כשאין חשש של בישול. ולכן מותר להכין מיני מאכל דלילים כגון אבקת חלב או אבקת שוקו או אבקת מרק .

יט) **אבקת פירה תפוחי אדמה** - אין להכין בשבת מאבקת תפוחי אדמה פירה וכן משאר סוגי אבקות שנעשות בלילה קשה אבל אם נעשתה מלפני שבת מותר להוסיף מים מעט מעט ולערבב בשינויים שהוזכרו .

כ) **בלילה רכה מאוד** - כגון ששופכים כמות קטנה של אבקה לתוך כמות גדולה של מים כגון אבקת שוקו או להסמיך מרק בקמח אין בזה איסור גיבול .

כא) **גבינה עם ריבה** - מותר לערבב גבינה עם ריבה או רסק עגבניות כשעושים כן לאט לאט ובשינוי סדר הבחישה כגון לאורך ולרוחב .

כב) **הכנת טחינה** - לכתחילה יש להכינה לפני שבת ויש להמנע מלהכינה בשבת כיון שהיא מתקשה ונעשית בלילה קשה אבל מותר לדלל טחינה שנעשתה מערב שבת .

כג) **הקצפת חילבה** - חילבה שכבר מוכנה לפני שבת מותר להוסיף לה מים על מנת להקציפה .

כד) **אבקת חלב** (**תחליף חלב אם**) - להכנת דייסה לתינוק כגון מטרנה וכדומה יש לעשות שינוי בסדר ההכנה כגון אם רגילים לשים מים ועליהם אבקה אז ישנו וקודם יניחו את האבקה ועליהם המים .

כה) **מיונז** - מותר לשפוך מיונז על סלט ירקות או תפוח אדמה מבושל כשהחתיכות גדולות ולא נדבקות להיות עיסה אחת אבל כשהחתיכות קטנות יש חשש של גיבול ולכן יערבב לאט לאט ובשינוי .

כו) **מנה חמה של ירקות טחונים** - כגון פירה תפוחי אדמה וירקות כשאין חשש של בישול אפשר להכינה על ידי כך ששופכים את תכולתה לצלחת ועליה שופכים את המים ומערבבים לאט .

כז) **סלט ביצים** - עם גבינה או אבוקדו או בצל וכד' מותר להכינו בשבת כשעושה כן סמוך לסעודה ממש ומערבב לאט לאט בשינוי שלא כבימי החול כלומר מערבב לאורך ולרוחב ולא בתנועה סיבובית .

כח) **סלט גזר** - מותר להוסיף מיץ או סוכר לתוך סלט גזר על מנת להטעימו בתנאי שעושה זאת לאט ובשינוי .

כט) **סלט ירקות עם גבינה** - מותר לערבב סלט ירקות עם גבינה שעושים זאת בשינוי כלומר בערבוב לאורך ולרוחב .

ל) **ערבוב מאכלי חלב** - ערבוב גבינה או שמנת בריבה וכן שני סוגי מעדני חלב זה בזה, מותר כאשר עושים זאת לאט לאט ובשינוי כגון לאורך ולרוחב .

לא) **ערבוב פת בשמנת וכד'** - מותר לערבב פתיתי לחם בתוך גביע של שמנת כשמערבבים לאט לאט ובשינוי .

לב) **פודינג/ אבקת ג'לי** - אסור להכין בשבת פודינג ואבקת ג'לי ואם שפכו מים על אבקת פודינג או ג'לי לאכילה, אסור באכילה בשבת משום מגבל .

לג) **פירה עם סלט או אורז** - כשהכל מתגבל לעיסה אחת יש חשש של גיבול אבל מותר לערבב לאט ובשינוי כלומר ערבוב לאורך ולרוחב .

לד) **קטשופ ושאר רוטבים** - מותר לערבב קטשופ ושאר סוגי הרוטב בתוך אטריות או אורז שבצלחת ואין כאן חשש של גיבול .

לה) **קמח במים** - המערבב קמח במים באופן כזה שנעשתה בלילה עבה בשבת חייב משום מגבל מהתורה ואם עשה בלילה רכה אסור מדרבנן .

לו) **קרוטונים או שקדי מרק** - מותר להוסיף למרק שקדי מרק או קרוטונים כשאין בזה חשש בישול .

לז) **רסק פירות** - פירות מרוסקים שהתקשו מעט מותר להוסיף לתוכם מיץ או מים כדי לדללם לצורך מאכל לתינוק .

לח) **תות שדה בשמנת או גבינה** - חתיכות גדולות של פרי מותר לערבב בגבינה או שמנת ואם החתיכות קטנות יש לערבב בשינוי כגון לאורך ולרוחב .

ערכה של השבת

אמר החפץ החיים ששבת שקולה כנגד כל התורה כולה, לכן כל מצוה שעושים בשבת שוה לתרי"ג מצוות ולפי הגר"א כל אות בלמוד תורה היא מצוה וכשעושים זאת בשבת מכפילים כל אות ואות במספר של שש מאות ושלוש עשרה מצוות. ולכן אדם שיושב ולומד בשבת חצי שעה או שעה אין סוף למצוות שיכול להוסיף לחשבונו ובמיוחד

בימי ראש השנה ועשרת ימי תשובה כשאדם צריך זכויות על מנת להטות את כף המאזניים לטובה. וכן אמרו חכמינו ששעת לימוד תורה ביום שווה לאלפי שעות של לימוד תורה בשאר ימי השבוע לכן כדאי להשתדל יותר ויותר לקבוע עיתים לתורה ביום שבת וללמוד שהרי אין סוף למצוות שיכול להוסיף לעצמו.

כתיבה ומחיקה

הכותב והמוחק הן מהמלאכות האסורות בשבת שהעובר עליהן חייב חטאת לכן יש להזהר שלא לכתוב בשבת בצבעים או בעפרונות וכן לא לצייר ציורים וכד' .

א) **כתיבה שאינה מתקיימת** - אין לצייר או לכתוב באצבע באבק או במשקים שעל גבי שולחן או חלון או על אדים שעל הבקבוק וכד' ואפילו במים או בחול, ובכתב שאינו מתקיים, אסור בשבת .

ב) **אריזות מאכל** - לכתחילה יש להשתדל שלא לקרוע במקום שכתובים אותיות אבל יש מתירים לפתוח אריזות מאכל אפילו כשנקרעים האותיות .

ג) **טיטול צבעוני** - מותר להלביש הקטנים בטיטול צבעוני אע"פ שהצבע נמחק בשבת .

ד) **ידיים צבועות** - מותר לשטוף ולנקות הידיים של ילדים קטנים הצבועות בצבעי גואש, עטים וכד' ואין כאן חשש מוחק .

ה) **כתב שעל הידיים** - כשיש אותיות הכתובות על היד ושכחו לנקות את הידים לפני שבת אפשר ליטול ידיים לסעודה באופן ששופך על הידים רביעית מים ואינו מנגב את הידים .

ו) **כפית כוסות קשי שתיה** - המחליפים צבע כשבאים במגע במים חמים או קרים מותר להשתמש בהם בשבת אבל אין למדוד את חום המים בעזרתם .

ז) **כתב על עוגה** - בשבת אסור לכתוב בקרם שוקולד או בסוכריות על עוגה או על כל דבר מאכל וכד' .

ח) **כתיבה על אדים** - ילד שכותב על אדי החלון או על אדי בקבוק קר יש להפרישו שאין לכתוב על שמשת חלון או זכוכית .

ט) **לוח כתיבה** - שעל ידי משיכת הלוח או פעולה אחרת הכתב נמחק אין לכתוב בו בשבת וכן אסור למחוק את הכתוב בו על ידי משיכת הלוח .

י) **משקפיים מחליפות צבע** - מותר להשתמש בשבת במשקפי שמש שצבעם משתנה בין שמש לצל .

יא) **צביעה באוכלים ובמשקים** - אין צביעה בדברי מאכל או שתיה ולכן מותר להכין משקאות על ידי הוספת תרכיזי שתיה או לערבב מיני מאכלים זה בזה ולא לחשוש משום צובע .

יב) **ספוג ולוח** - מחיקת כתב או ציור גיר שעל הלוח או כל צבע אחר בספוג או מטלית ואפילו ביד, אסורה מדרבנן שכל סוגי הכתב אסור למחוק בכל אופן .

יג) **עוגה/עוגיות** - שכתובים עליהם אותיות או ציורים בסוכריות או שוקולד וכד', יש אומרים שמותר לחותכם בשבת ויש אוסרים לכן יש להשתדל שלא לחתוך במקום שיש אותיות .

יד) **ציורי מים** - מריחת מים על דף הנצבע מאליו וכן ציורי עופרת או ציורי שמן אסורים בשבת .

טו) **משחקי כתיבה ומחיקה** - אין לשחק בשבת במשחקי לוח הנמחקים במשיכת הלוח ויש בכך משום מוחק וכותב .

טז) **משחקי אותיות** - הנחת אותיות זו ליד זו מותרת בשבת ואפילו שעל ידי כך נוצרות מילים .

יז) **משחקי פאזל** - יש אוסרים לשחק בפאזל אותיות או של ציורים ויש מקילים בכך ולכן במקום הצורך אפשר להקל אם אינו מיועד להרכבה קבועה אלא מתפרק מיד בפרט שעושים כן לשם לימוד אותיות .

יח) **אותיות הנדבקות** - אותיות הנדבקות על ידי מגנט או סקוצ' מותר לשחק בהם בשבת ולהדביקם על המשטח המיועד להן אבל לא לחבר את האותיות זה לזו על ידי מחט או הדבקה .

יט) **כתיבה על חודי הספר** - מותר לפתוח ולסגור ספר שיש בו כתיבה על ראשי דפיו אפילו שהמילים נכתבות ונמחקות .

כ) **חותמת** - אין להשתמש בחותמת לחתימה ואפילו לא לשם משחק שמלבד שיש לה איסור של מוקצה יש בכך איסור כתיבה .

כא) **נעלים בחול** - אע"פ שכתיבה על החול אסורה בשבת מכל מקום מותר ללכת על החול אפילו בסוליות שיש בהם חותמת או ציור שעובר על גבי החול .

כב) **הקלטה** - אסור בשבת להקליט כל מידע או מוזיקה לתוך מכשיר הקלטה מכל סוג אפילו שעובד על שעון שבת .

כג) **מצלמת וידאו** - כשמותקנת מצלמה המצלמת את עוברים ושבים מותר לעבור שם אפילו שהאדם מצטלם כיון שאינו מתכוון לכך ולא נוח לו בזה .

כד) **מנעול מספרים** - מותר לחבר בשבת מנעול מספרים או אותיות על מנת לפתוח את המנעול כשאינו חשמלי בין על ידי לחיצה ובין על ידי סיבובים .
כה) **כתיבה על גבי אוכל** - שהכתיבה מוטבעת על האוכל והיא חלק מהמאכל כגון עוגיה שמוטבע בתוכה שם מותר לאכול ממנה ואין כאן משום מוחק .
כו) **צילום במצלמה** - אסור לצלם בשבת במצלמה וכן יש איסור לפתח פילים ויש בכך איסור כותב .
כז) **סבוניה צבעונית בשירותים** - סבוניה המפרישה צבע שצובע ומחטא את המים לכתחילה יש להסיר את הסבוניה לפני השבת והמשאירים יש להם על מי לסמוך .
כח) **כתיבה במחשב** - אפילו שהמחשב דלוק מלפני שבת יש איסור חמור לכתוב עליו או לסמן בו סימונים על ידי המקלדת או הסמן .

בעלי חיים בשבת

א) גם בבעלי חיים יש איסור מלאכה בשבת ולכן אין להשתמש או לסמן לבעלי חיים שיעשו מלאכות לצורך האדם כגון לנשיאת משא או בכלבים מאולפים ושאר בעלי חיים .
ב) **לשרוק לבע"ח** - מותר לשרוק או לסמן או להנהיג בעל חיים שאינו נושא משא כדי שיבואו אחריו לפי סימנים שלו ולכן אין איסור לשרוק לכלב כדי שיבוא אליו .
ג) **כלב מאולף** - בשבת יש איסור לומר לכלב מאולף או לשאר בעלי חיים לעשות מלאכות האסורות בשבת כגון להדליק חשמל או להוציא מרשות לרשות .
ד) **רכיבה על סוסים** - אסור לרכב על סוסים או על סוסי פוני וכן לא רוכבים על חמורים בשבת בין שהסוסים שייכים לגוי או שהלכו לאיבוד .
ה) **הרוכב על הסוס** - אדם שעלה על הסוס לרכיבה ואפילו על סוס פוני שנועד למשחק צריך לרדת מיד .
ו) **בעל חיים שאינו שלו** - גם בבעלי חיים שאינם שלו שייך איסור עשיית מלאכה ולכן אין להשתמש בבעלי חיים אפילו של אחרים .
ז) **כיסוי כלוב של תוכי** - כשיש צורך לכסות את הכלוב בשמיכה מותר לכסות את הכלוב אפילו בשבת .
ח) **כלב הנחייה** - מותר לאדם "סגי נהור" להיעזר בכלב הנחיה במקומות שיש עירוב .
ט) **האכלת בעלי חיים** - מותר לטרוח ולהאכיל רק בעלי חיים הנמצאים ברשותו של האדם ושייכים לו כגון דגים באקווריום, חתול, אפרוחים, אבל שאר בעלי חיים שאינם שייכים לו אין לטרוח אפילו טרחא מועטת על מנת להאכילם בשבת .

י) **השלכת שאריות מזון** - מותר להשליך שאריות מזון למקום הקבוע לכך בחצר על מנת שבעלי חיים יאכלו אפילו שאינם השייכים לו .
יא) **כלבים** - מותר ליתן לכלבים בשר חי שאינו קפוא או שיכול להפשיר במשך השבת ואינו נחשב למוקצה וכן מותר להאכיל את הכלב אפילו שאינו שייך לו .
יב) **פירורי לחם** - אסור לפורר פירורי לחם לציפורים על מנת שיאכלו אבל מותר לנער את המפה במקום שיבואו לאכול שם הציפורים .
יג) **צער בעלי חיים** - כשיש חשש סכנה לבעלי חיים כגון שנמצאים בכלוב בשמש, ויש חשש שינזקו מותר להרימם ולטלטלם למקום מוגן על מנת להצילם .
יד) **דג חי** - כשדג קפץ מהאקווריום אין לטלטלו ולהחזירו בידיים אבל מותר להרימו בשינוי כגון על ידי יעה ולהחזירו למים משום צער בעלי חיים .
טו) **דג מת באקווריום** - כשיש דג מת שעלול להרעיל את כל הדגים היקרים שיש באקווריום מותר להוציאו על ידי כלי אבל לא להחזיקו ביד .
טז) **אקווריום דגים** - אסור להרים אקווריום של דגים וכן אין להחליף להם מים בשבת אלא אם כן יש חשש שימותו .
יז) **אפרוחים** - כל בעלי חיים הם מוקצה בשבת ולכן אסור לשחק באפרוחים או חתולים אפילו שנועדו לשם משחק .
יח) **תרנגולת שנטרפת על ידי חתול** - מותר להרים ולהציל תרנגולת או אפרוח שחתול מנסה לטורפם .
יט) **כלב** - יש המקילים לטייל עם כלב שקשורה לו רצועה במקום שיש עירוב משום צער בעלי חיים וצריך להזהר ולא להרימו בשבת משום איסור טלטול מוקצה .
כ) **שילוח הקן** - אין לשלח את היונה בשבת ואין לטלטל את הביצים משום מוקצה אפילו שמקצה אותם מלפני שבת .

צידה בשבת

א) **הגדרה** - צידה האסורה בשבת, היא תפיסת בעל חיים ע"י מלכודת או בידיו או בכלוב באופן שאינו יכול לברוח .
ב) **בע"ח שברחו** - כל בעל חיים שברח אסור לתפוס אותו בשבת אפילו אם הוא יקר מאוד כגון תוכי או סוס מיוחד .
ג) **בעל חיים מבוייתים** - בעלי חיים שגדלים בבית ואינם מנסים לברוח כגון חתולים וכלבים אם אינם מנסים לברוח אין בהם איסור צידה ולכן מותר לסגור בפניהם את הדלת .

ד) **לדוג בשבת** - אין היתר לדוג בשבת אפילו שמשחרר את הדגים מיד לאחר הדיג .
ה) **צידה על ידי בעלי חיים** - אסור לשלוח כלב על מנת שיצוד חתול וכן לא לשלוח חתול על מנת שיצוד עכבר וכן הדין עם שאר בעלי חיים .
ו) **שחרור בע"ח ממלכודת** - בעל חיים שנתפס במלכודת מותר לעזור לו לצאת ולשחררו כשמוציאים אותו בלבד ללא עשיית איסורי תורה .
ז) **האכלת תוכים או ציפורים בכלוב** - מותר להאכיל תוכים בתנאי שאינו פותח את הכלוב אלא מכניס לו את המזון דרך הסורג ואם פתח את הכלוב אסור לסגרו .
ח) **דבורים וצרעות** - כשאינן עלולות להזיק אין היתר לתפסן אבל כשחושש שיזיקו לו כגון שיש תינוק שרגיש לעקיצות מותר לצודן ואפילו להרגן .
ט) **חתול או כלב רחוב** - כשנכנסו הביתה לכתחילה יש להוציאם ואם אינם רוצים לצאת אפשר לסגור עליהם כיון שכבר ניצודים הם .
י) **יתושים** - מותר להכין בערב שבת מלכודת יתושים חשמלית וכן שאר מלכודות ואפילו שניצודים בשבת מותר ובלבד שלא יטלטלה בשבת .
יא) **מלכודת עכברים בשבת** - אין להניח בשבת מלכודת עכברים אבל כדי לתפוס חולדה מסוכנת מותר להניח מלכודת כדי שתיתפס ולא תזיק לתינוקות שבבית .
יב) **כינים** - מותר לנקות ראשם של הילדים מכינים ואפילו מותר להרגן אבל אין להישתמש במסרק או מברשת שתולשים שערות .
יג) **נחש או עקרב** - אפילו ספק שמא ימיתו, מותר להורגם ואם מסתתר בבית מותר לחפשו ולצודו כדי שלא יזיק .
יד) **נמלים** - אסור לדרוך על נמלים אבל מותר להבריחם ע"י מטאטא בזהירות שלא לצודן ולא להרגן. .
טו) **נמלים בכיור** - כשיש נמלים בכיור אסור לפתוח עליהם מים אבל מותר לשפוך מים על השיש והמים יגלשו מהשיש על הנמלים .
טז) **תולעים** - אם יש בגופו של תינוק או קטן תולעים מותר לתפסן ולזרקן .
יז) **תרסיס נגד יתושים וזבובים** - לכתחילה ימנע מלהשתמש בו בשבת וכשזקוק מאוד לצורך קטן ירסס בחלל החדר, כדי להבריח היתושים, ויזהר שלא ירסס עליהם ממש ואפילו המחמירים יכולים להקל לצורך תינוק או חולה שאין בו סכנה .
יח) **תרסיס נוזלי הדוחה יתושים** - מותר להשתמש בנוזל הדוחה יתושים ואפילו למרוח על הגוף אבל אין להשתמש במשחה או "סטיק" אפילו לא על ילד קטן .
יט) **ג'וקים** (**תיקנים**) - אסור להרוג רמשים בשבת אבל אפשר להזיזם עם מטאטא או לרסס בקירוב מקום על מנת לגרום להם לברוח .

כ) **צרצר** - אפילו שהצרצר מרעיש אסור לתופסו בידיים כדי להוציאו וכל שכן שאסור להרגו .

עובדה!!!

כשיש מריבות או הערות "בונות"

כולם בורחים

ואז מתפלאים למה את השבת לא אוהבים

לכן צריך להשגיח

שבשבת לא מעליבים

אלא רק מאירים פנים

ואם כבר מישהו פלט כמה מילים

מבליגים

איפור וקוסמטיקה

א) **משחה רכה** - כגון קרם ידיים או וולוטה ושאר תחליבי גוף וכד'. אם אין סדקים של יובש והמשחה נבלעת בגוף יש מתירים כשעושה זאת לשם תענוג ולא לשם רפואה .

ב) **קרם לחות לפנים** - שנועד למנוע יובש ומזין את העור ולעיתים מסנן קרינה מותר רק בתנאי שניספג בעור ואינו משאיר שכבה של משחה ואינו מרפא חולי מסוים .

ג) **שמן גוף** - מותר למרוח את הגוף בשמן אפילו שיש בו ריח טוב. כשעושה זאת לשם עונג ותחושת רעננות ואינו מרפא יובש. אבל אם יש סדקים ועושה כן לריפוי אסור .

ד) **חלב / מי פנים** - תחליב דליל הנבלע בפנים ונועד לנקות העור משומנים ושאר לכלוך, מותר להשתמש בו בשבת כדי לנקות הפנים בעזרת צמר גפן המוכן מלפני שבת ויש להיזהר שלא לסחוט את הצמר גפן .

ה) **סבוני מלח** - מותר לשטוף ולנקות את הפנים בסבוני מלח כאשר עושה זאת לניקוי הפנים ולא לרפואה .

ו) "**פילינג**" **קרם או גרגרי קרם** - שעשוי כדי להוציא נקודות שחורות (קומודונים) ע"י פעולת מריחה ושהיה של כמה דקות ושפשוף אסור בשבת על כל סוגיו .

ז) **מסיכה** - כל סוגי המסיכות אסורים בשבת בין מסיכה רפואית ובין לשם רענון .

ח) **מלפפון /תמצית תה** - אין להניח על העיניים תמצית תה או מלפפון חתוך וכד' כדי להרגיע כאב או לרפואה .

ט) **פיצעי בגרות** - כל סוגי המשחות שנועדו להעביר ולייבש פיצעי בגרות (אקנה) אפילו שמניחים המשחה ללא מריחה אסורות בשבת משום רפואה .
י) **אלכוהול** - חיטוי הפנים או פצעונים באלכוהול מותר בשבת כשאינו נעשה לשם ריפוי אלא לשם ניקיון בלבד .
יא) **חלבלין** - קרם הנמרח במקומות שיש זיעה ונועד למנוע ריחות אין להשתמש בו בשבת כלל .
יב) **מיקאפ נוזלי על בסיס מים סטיק וכו'** - מריחת שכבת מיקאפ אסורה בשבת, בין שנעשה בצבע העור ובין שנעשה בגוונים שניבלעים בעור .
יג) **מסקרה ומסרק ריסים ללא צבע** - שנועדו לעגל ריסים מותרים בשבת כשהיא יבשה ללא חומר שקוף המבריק, ואין חשש תלישת שערות מהריסים .
יד) **פודרה** - אבקה בעלת גוון בהיר או כהה ושימושה ע"י ספוגית או צמר גפן, ותפקידה לקבע את ה"מיקאפ" אסורה בשבת אבל אם מניחה על העור ללא מישחה או קרם ולאחר זמן מתנדפת ברוח ואינה מתקיימת מותרת בשבת .
טו) **צבעי פנים** - כגון : צלליות, סומק, צללית משי, אודם, איילנר, עיפרון שפתיים, וצבעי עיניים, מסקרה צבעונית וכו' אסורים בשבת משום צובע .
טז) **שפתונים** - משמן, נוזלים, או משחה על כל סוגיהם אפילו שנועדו רק להרטיב את השפתיים או לעבותם אסורים משום צובע ומשום ממרח .
יז) **ספריי מקבע** - העשוי כנוזל בבקבוק תרסיס שמתיזה על איפור ומקבעת האיפור לזמן רב אם עשוי כנוזל ומתאדה מותר לרסס על האיפור כדי לשמרו ובתנאי שאינה מתאפרת בשבת .
יח) "**נצנצים**" - על בסיס משחה או אבן, אין למרח בשבת על העור כלל משום חשש ממרח, אך על בסיס אבקה שהדרך להניחם בעדינות על הפנים או על השיער ללא משחה ובמשך היום נעלמים עם הזיעה והרוח מותרים בשבת .
יט) **בושם** - מותר לפזר על הגוף בושם או תרסיס דאודורנט למניעת ריח רע של זיעה ובתנאי שלא מבשמת את הבגדים ואין בכוונתה לבשמם .
כ) **אודם** - אסור למרוח אודם בשבת. והמורחת אודם לפני כניסת שבת צריכה להיזהר שלא לקרב שפתיה לסידור שהאודם לא ימרח על הנייר .
כא) **הסרת איפור** - מותר להסיר איפור בין במים ובין בחומר אחר ויכולה להשתמש בצמר גפן הטבול במעט חומר המסיר איפור .

כב) **הסרת לק** - לכתחילה בנות ישראל לא מורחות לק על הציפורניים אבל כשיש צורך להסיר לק אפשר להסירו בעזרת אציטון ולא להשתמש במגבונים להסרת לק כיון שיש בהם חשש סחיטה .

כג) **הדבקת או הסרת הדבקות** - ריסים, אבנים, זרקורים, יהלומים, וכו' כל שאינו נדבק על ידי משחה אלא על ידי שמן או נוזל מימי מותר להדביקו בשבת כשדרכה להסירו באותו היום וכן מותר להורידן בשבת .

כד) **פצעונים** - אין ללחוץ על פצעונים על מנת לנקות אותם אלא רק אם בוודאי לא ירד דם וכן אסור לשים עליהם משחה משום רפואה בשבת .

כה) **דוחה יתושים** - מותר להתיז על הגוף ספריי או להשתמש בכל חומר נוזלי שנועד להרחיק יתושים אבל לא למרוח משחה .

כו) **נתפס הגב או הצוואר** - כשאינו יכול לקום מהמיטה בגלל שנתפס הצוואר או הגב מותר לעשות לו עיסוי אפילו בשמן על מנת לשחרר את השריר התפוס .

כז) **צחצוח שיניים**- יש מתירים לצחצח שיניים כשאין רגילים לראות דם מהחניכיים, ועדיף להשתמש במי פה ולא במשחה .

כח) **מתזית** - מותר להשתמש ב"מתזית" שהוא כלי צינור דק ששוטף את השינים במים אבל אסור לחבר את המתזית בשבת .

עצה טובה

לקנות משחקים המיוחדים רק לשבת כדי שבשבת הילדים לא ירגישו חסרון וידעו שגם בשבת אפשר להינות

שיער

כט) בטיפול בשערות בשבת, אפשר לעבור בנקל על איסורים שונים כגון: איסור תלישת שערות, בניית וסתירת שיער ואיסור סחיטה .

ל) **איסוף השיער** - מותר לאסוף השיער ע"י גומיות, קליפסים, סיכות שיער וכו' כשכל כוונתה לאיסוף השיער ולא לבנייתו ועיצובו, וכן מותרת להתיר שיער האסוף, ואין כאן בניה וסתירה אבל להתיר צמה אסור כפי שיבואר להלן .

לא) **קליעה ופירוק צמות** - אין לקלוע צמות וכן אין לפרקם שדומה לבונה וסותר אבל מותר להסיר הגומיות מהצמות כשרוצה לישון וכד' אפילו שהצמה מתפרקת מאליה .

לב) **גומיית שיער** - מותר לאסוף שיער בגומייה והורדת גומיה מותרת בעדינות שאין תלישת שערות וכן מותר לנקות גומיית שיער מהשערות הסבוכות בה כדי להשתמש בה בשבת .

לג) **סיכות לשיער** "**רולים**" - אין להשתמש ב"רולים" וכן בכל כלי אחר שנועד לבניה או תילתול ועיצוב השיער .

לד) **הורדת שיער** - אסור לתלוש או להוריד שיער מכל מקום בגוף בין בכלי בין ביד ואפילו בשיניים משום גוזז .

לה) **מסרק או מברשת** - אין לסרק שערות הראש במסרק בשבת שבודאי נתלשות שערות וכן לא במברשת שיער שעלולה לתלוש שיער, אלא רק מברשת רכה מאוד כמו של תינוקות .

לו) **חמצון שיער או צביעתו** - אפילו צביעה של שערה קטנה וכן צביעה בכל מקום בגוף בכל דרך אסורה משום צובע .

לז) **מסטיק שנדבק בשיער** - מותר להפרידו לאט לאט ובזהירות שלא יתלשו שיערות ואם בלי כוונה נתלשו שערות כיון שאינה רוצה בתלישת שיערה לא עברה איסור .

לח) **ניגוב שיערות במגבת** - מותר לנגב שיערות הראש במגבת גדולה שיכולה לספוג את כל המים שבשיער ואין בה חשש של סחיטה .

לט) **ספרי מעצב שיער** - ושאר תכשירים שנועדו להבריק שיער או לעצבו אסורים משום חשש בונה .

מ) **פיאות ילדים** - אין לסלסל ולעצב פיאות ראשיהם של הילדים, משום בונה, ויש שכתבו להתיר להשתמש במים כשהפאות יבשות ומסולסלות מעט .

מא) **קרם**, **ג'ל**, **מוס לשיער** - וכן ספריי עיצוב שיער בין שעשויים כמשחה ובין עשויים כנוזל אם מיועדים לעצב השיער ולשמור על מבנהו אסורים בשבת .

מב) **שיער תלתלים** - אין לסלסל ולעצב את תלתלי השיער אפילו במים משום בונה .

מג) **שמן לשיער** - יש מתירים למרוח מעט שמן על השיער ויש המחמירים שלא להשתמש בשמן לשיער כשהוא מבושם ולכן לא תשתמש בשמן לשיער בשבת .

רפואה בשבת

חכמים אסרו להשתמש בתרופות ולעשות כל צרכי רפואה בשבת אבל כשיש סכנת חיים התירו לחלל שבת לרפואת החולה ולעשות כל הדרוש לו, הכל לפי הענין, והחולי ובמקרה של ספק יש לשאול רב מורה הוראה .

א) **חולה שיש בו סכנה** - כל חולי פנימי שיש בו סכנת פיקוח נפש ואפילו שיש ספק אם קיימת סכנת חיים מותר לחלל שבת לרפואתו .

ב) **חולי שאין בו סכנה** - כשאדם נופל למשכב מחמת חולי או כאב הוא נחשב כחולה שאין בו סכנה שמותר לעשות לצורך רפואתו איסורי דרבנן בשינוי או לומר לגוי שיעשה כל הדרוש לרפואתו .

ג) **תינוקות וילדים** - ילדים וקטנים אפילו הבריאים מוגדרים כחולה שאין בו סכנה שיש אפשרות לעשות בשבילו איסורי דרבנן בשינוי ויש מספר דעות בפוסקים עד איזה גיל:

 1) עד גיל שנתיים או שלוש.

 2) עד גיל תשע או עשר.

 3) עד גיל שלוש עשרה שנים.

ויש שכתבו כל זמן שאינו אוכל לבדו נחשב כחולה שאין בו סכנה ובמקרים שהתינוק מוגדר כחולה שיש בו סכנה מותר לחלל אפילו באיסורי דאורייתא .

ד) **כאבי בטן לתינוק** - תינוק הסובל מכאבי בטן חזקים או שיש לו חום גבוה או התכווציות דינו כחולה שיש בו סכנה ומחללים עליו את השבת אפילו במלאכה מדאורייתא .

ה) **אבקת טאלק** - מותר להשתמש בשבת באבקת טאלק שאינה רפואית ונועדה לספיגת זיעה .

ו) **אלכוהול** - מותר לנקות כל מקום בגוף באלכוהול ויש להיזהר שלא לסחוט את הצמר גפן .

ז) **אנגינה** - כשהתחילו טיפול אנטיביוטי באנגינה מותר להמשיך בטיפול האנטיביוטי גם בשבת .

ח) **אקמול** - כשיש לתינוק כאבים או כשיש לו חום מותר לתת לו פתיליות, כדורים וסירופ ושאר תרופות אבל למבוגר יש להחמיר ולאסור אלא אם כן הוא בהגדרה של חולה שאין בו סכנה .

ט) **בקבוק מים חמים** - מותר להשתמש בבקבוק מים חמים ולהניחו על בטן כואבת או על צוואר תפוס .

י) **ברונכיט** - מחלת הברונכיט נחשבת כחולי שיכול להתפתח לדלקת ריאות ולכן מותר לקחת התרופות בשבת על מנת לטפל בחולי זה .

יא) **גירוד פצע** - אסור לחבול או לפצוע את הגוף ולכן אין להוציא דם מפצע שנגלד, וכן אין לגרד או לקלף פצע שעלול להוציא דם .

יב) **גרדת אקזמה** - טיפול בגרדת או באקזמה יש מקרים שהוא חיוני ביותר ומכיון שהוא מלווה במריחת משחות האסורות במריחה יש לשאול רב לפני השבת כיצד לעשות זאת באופן המותר על פי ההלכה.

יג) **גרביים אלסטיות** - ושאר תחבושות אלסטיות מותר ללובשם בשבת כדי להקל על הכאבים ויש להזהר שלא לקשור את התחבושת בקשר של קיימא .

יד) **גרימת הקאה** - כשיש צער מרוב מאכל או שתיה מותר להכניס אצבע לגרון כדי לגרום להקאה ולהקל על הסבל .

טו) **דלקת שיניים** - כשיש דלקת בשן עד כדי כך שהלחי מתנפחת מחמת הדלקת שבשן מותר לחלל על זה את השבת .

טז) **דלת נעולה** - כשננעלה דלת על קטן או שנפל לבור וכד' ויש סכנה לחייו מותר לחלל שבת כדי להצילו, כגון לשבור הדלת או להתקשר לכוחות הצלה .

יז) **הדלקת מזגן** - בימים קרים או חמים מאוד כשיש חשש סכנה לבריאותו של התינוק או ילד קטן מותר לומר לגוי להדליק מזגן או מאוורר .

יח) **הוצאת דם מפצע** - המוציא דם חייב משום נטילת נשמה ולכן אין לגרד פצע העלול להוציא דם וכן לא לשפשף חניכיים ולא לגרום להוצאת דם מהשיניים .

יט) **התעמלות** - אסור להתעמל לצורך בריאות והתירו רק כשיש חולי אפילו שאין בו סכנה או כשיש צורך לעשות תרגילי נשימה או הליכה .

כ) **הרגעת כאבי בטן** - ישנם תרופות שנועדו להרגיע כאבי בטן ואם אדם רגיל לקחתם בימי השבוע כשיש צער גדול מותר לקחת אותם בשבת .

כא) **וולוטה** - יש מקילים להשתמש במשחת וולוטה או בשאר קרם ידיים הנבלע בעור בתנאי שאין פצעים על הידיים כשלא נעשה לשם רפואה אלא לשם עונג בלבד .

כב) **ויטמינים וטבליות לחיזוק** - מותר לאדם בריא לשתות ויטמינים אפילו שניכר שהם לרפואה כגון ויטמינים להקלה על פעולת מעיים ובפרט שהוא לצורך חיזוק ושמירה על הבריאות או להרגעה נפשית .

כג) **זריקת אינסולין** - מותר להזריק לאדם חולה במחלת הסכרת, זריקת אינסולין .

כד) **חום גבוה** - בחום של שלושים ושמונה מעלות אדם נחשב כחולה שאין בו סכנה וחום של ארבעים מעלות נחשב כחולה שיש בו סכנה שמותר לחלל שבת לרפואתו .

כה) **טיפות אף** - מותר ליתנם לילד קטן לצורך בריאותו שבחולה שאין בו סכנה לא גזרו גזרת שחיקת סממנים אבל לאדם מבוגר שאינו מוגדר כחולה שאין בו סכנה אסור .

כו) **טיפות עיניים** - כשיש דלקת עינים מותר להשתמש בטיפות עיניים אבל לכתחילה יש להתחיל את הטיפול לפני שבת .

כז) **טיפות אוזניים** - כשיש חום גבוה המלווה לכאבי אוזניים מותר להשתמש בטיפות, ולילדים קטנים מותר לטפטף באוזן הכואבת טיפות אוזניים. על מנת להרגיע את הכאב אפילו שאין להם חום .

כח) **ישיבה במים חמים** - הסובלים מכאבי טחורים מותרים בישיבה בתוך אמבטיה של מים חמים כדי להקל מעליהם הכאבים .

כט) **כאבי גוף** - כגון כאבי בטן או כאבי גב או חולשה כללית, רק אם מרגישים חולי בכל הגוף עד שנופלים למשכב מוגדרים כחולה שאין בו סכנה ומותר להשתמש בתרופות .

ל) **כאבי ראש** - רק במקרה של כאבים חזקים עד שנופל למשכב ומוגדר כחולה שאין בו סכנה מותר בתרופות .

לא) **כאבי שיניים** - ילדים קטנים המוגדרים כחולה שאין בו סכנה וסובלים מכאבי שיניים מותרים לשפשף השן בערק או בברנדי או בכל חומר אחר כדי לשכך הכאבים אבל מבוגרים יעשו זאת בדרך שתיה .

לב) **כדורי שינה** - כשיש צורך לבריאות ואין יכולת לישון מותר לקחת כדורים לצורך שינה .

לג) **כדורים/גלולות** - שחיקתם וכן המסת גלולות במים וכן ערבוב תרופות במים לצורך קטן או לצורך חולה שיש בו סכנה מותרת בשבת .

לד) **מד חום דיגיטאלי** - אין למדוד במד חום דיגיטאלי או במדחום למדידה באוזן אלא אם כן יש חולי שיש בו סכנה .

לה) **מד**-חום כספית - לאדם בריא אסור למדוד חום בשבת אבל מותר למדוד חום לתינוק בשבת במדחום כספית, לצורך בריאותו ואם צריכים למדחום בשבת מותר להוריד הכספית .

לו) **מזרק ומחט** - מותר לחבר מחט למזרק כדי להזריק לחולה ולאחר השימוש היא מושלכת לאשפה דינה כמוקצה מחמת גופו שאין לטלטלו כלל .

לז) **מכשיר אדים חמים** - אם יש צורך להוסיף מים למכשיר אדים של מים חמים יכינו מבעוד יום מים רתוחים ובשבת יוסיפו מים רתוחים שהתבשלו ואפילו שהתקררו .

לח) **מכשיר אדים קר** - מותר להוסיף מים לתוך מכשיר אדים קר אפילו בשעה שהמכשיר עובד .

לט) **מכשיר אניהלציה** - כשיש צורך במכשיר אניהלציה בשבת יש לכוון מערב שבת שעון שבת שידליק ויכבה את המכשיר לשעות מסוימות וכשהמכשיר אינו מבשל

התרופה אלא רק מפזר הטיפות מותר להכניס לתוך כוסית המכשיר את התרופות בשבת .

מ) **מרגרינה** - הרוצה למרוח מרגרינה על גופו של תינוק לצורך רפואתו ירככה על ידי הוצאתה מהמקרר וכשהיא רכה מאוד מותר למרחה בשבת על גופו של תינוק לרפואתו .

מא) **משחה "סינית"** - כיון שהיא קשה אין להשתמש בה בשבת אפילו לצורך קטן .

מב) **מריחת משחה** - מותר להישתמש רק במשחה רכה כסבון נוזלי כגון וולוטה הנבלעת בגוף ואינה משאירה שכבה של משחה, אבל משחה עבה וקשה אסורה במריחה אבל אפשר להניח עם קיסם נקודות משחה על גופו של אדם המוגדר כחולה שאין בו סכנה .

מג) **משחת עדינול, בייבי פסטה, בייבי אגיסטן וכד'** - למריחה על תינוקות במקום שיש פטריות או אדמומיות אין למרוח על התינוק בשבת, אלא תניח המשחה עם השפופרת, או בקיסם על גוף התינוק או על תחבושת, טיטול, וכד' מבלי למרוח ואפילו שיתמרח מאליו על ידי הטיטול .

מד) **משחה לפצעים בפה** - תינוק הסובל מפצעונים בתוך פיו מותר להניח על הפצעונים ללא פעולת מריחה משחה לרפואתו כדי להקל על כאביו וכן מותר להתיז עליו ספריי לשכוך כאבים .

מה) **משחת עיניים** - כשיש צורך לטפל בדלקת עיניים אפשר להניח את משחת העיניים ללא מריחה וכל שכן שמותר לטפטף טיפות עיניים .

מו) **ניתוח לפני שבת** - יש להמנע מלהכנס לניתוח שלושה ימים לפני שבת אבל כשיש חשש סכנה מותר .

מז) **פצעים בפה** - אדם בריא אסור לו להשתמש במשחה רפואית אבל מותר לרסס ספריי המיועד להרגעה .

מח) **סחיטת פירות** - לצורך בריאות תינוק מותר לסחוט בשינוי כלומר בידו לימונים או רימונים וכן תפוזים אך ענבים וזיתים אין לסחוט בשום אופן אלא רק במקום סכנה .

מט) **עקירת שן** - עקירת שן על ידי יהודי אסורה בשבת משום חובל, אבל כשיש צער גדול מותר לומר לגוי לעקור השן .

נ) **עיסוי/ מסאז'** - מותר לעסות בעדינות במים או בשמן ואם נתפס הגב עד שנחלש כל גופו ונפל למשכב מותר אפילו בחוזק .

נא) **פלסטר** - מותר להדביק פלסטר בתנאי שמכינו ומפרידו משאר החבילה מלפני שבת וכן מותר להוריד הפלסטר מגופו בשבת וצריך להיזהר שלא לגרד ולקלף פצע העלול להוציא דם .

נב) **פינצטה** - מותר להשתמש בפינצטה להוצאת קוץ או עוקץ של דבורה וכן שברי זכוכית שחדרו לעור אבל יש להקפיד שלא יצא דם .

נג) **פקקי אוזנים** - אין להשתמש בפקקי אוזנים העשויים מדונג ושעווה ומותאמים לאוזן אלא רק בפקקי פלסטיק או גומי .

נד) **ציפורניים ארוכות** - תינוק שיש חשש שישרוט את בשרו או את פניו לכתחילה ישימו על ידיו כפפות או גרביים ואין להקל לגזוז ציפורניים ורק כשאין כל אפשרות אחרת ויש חשש סכנה לבריאותו מותר לומר לגוי שיגזוז את ציפורניו .

נה) **צרבת** - טבליות כנגד צרבת הנועדו לשכך את הצרבת ולא לרפואה מותר להשתמש בהם כשיש צער גדול וכך הרגילות להשתמש בהם בימי השבוע .

נו) **קומפרסים** - חולה שנפל למשכב מחמת הכאבים ומוגדר כחולה שאין בו סכנה וצריך קומפרסים לכתחילה יש להכין מלפני שבת ואם לא הכינו אפשר להניח מעט טיפות מים או חומץ על מטלית נקיה ויזהר שלא יסחט את המטלית .

נז) **קילופי עור** - אסור לקלף עור מדולדל או יבש מהשפתיים ומכפות הרגליים או בשאר אברי הגוף ואפילו לנשוך בשיניים קילופי עור יש בזה חשש של איסור מהתורה .

נח) **קיסמי שיניים** - מותר להשתמש בקיסמי שיניים כשאין חשש שירד דם מהחניכיים ואסור להכין קיסם שיניים מגפרור או מקיסם אחר .

נט) **קרח** - מותר להניח על נפיחות, קרח או כל דבר קר ומרגיע ויש להיזהר שלא להשמש ברטיה משום חשש סחיטה או כיבוס .

ס) **רחיצה במים חמים** - אסור להתקלח במים חמים בשבת אבל מותר לרחוץ במים חמים חלק קטן מהגוף כשלא התחממו על ידי בוילר חשמלי .

סא) **רחיצת תינוק במים חמים** - מותר לרחוץ תינוק לצורך בריאותו וניקיונו, במים שחוממו בדוד שמש ולא ע"י בוילר חשמלי, ומותר להשתמש גם בסבון נוזלי כשיש צורך הגייני וכד' .

סב) **קליטת הריון** - גלולות ותרופות שנועדו לשמר הריון קיים או כדי לעזור בקליטת הריון מותר להשתמש בהם בשבת וכן הדין בגלולות לכלות לפני החתונה .

סג) **שמן זית** - מותר למרוח תינוק בשמן זית או בשמן תינוקות כדי לחזק אבריו, או כדי להרגיע עור סדוק או אדום .

סד) **שיזוף בשמש** - מותר לאשה בריאה להשתזף לשם תענוג בשבת בתנאי שעושה כן במקום צנוע .
סה) **תה רפואי** - מותר לשתות תה המיועד להרזיה או להקלה על כאבי בטן .
סו) **תחבושת** - מותר בשבת לחבוש פצע ויש לנקות את מקום החבישה כדי שלא יצבע התחבושת, ולא יקשור בשני קשרים אלא בעניבה (כקשירת שרוכי נעליים) .
סז) **תינוק** - הסובל מכאבי בטן חזקים או שיש לו חום גבוה או התכוצויות דינו כחולה שיש בו סכנה ומחללים עליו את השבת .
סח) **תינוק שהלך לאיבוד** - אם מצאו ילד קטן שהלך לאיבוד וכן במקרה שנעדר מהבית שיעור זמן כדי סכנת חיים מותר להודיע למשטרה על היעלמותו או על מציאת ילד קטן כדי שיחזירוהו להוריו .
סט) **תמיסה לשטיפת עיניים** - מותר לטפטף טיפות של תמיסה שאינה רפואית אלא נועדה לניקוי ושטיפת עיניים או כדי להרכיב עדשות מגע .
ע) **תמצית תה** - מותר להניח בתוך עינו של תינוק תמצית תה כשיש צורך בכך לרפואתו אבל מבלי לסחוט את התיון .
עא) **תרופה נוזלית של אבעבועות רוח** - מותר למרוח בשבת על מקום פצעי התינוק כשהתרופה נוזלית ביותר .
עב) **תמיסת פולידין יוד** - מותר למרוח על פצע תמיסת פולידין ואפילו בצמר גפן ואין בה חשש של צביעה או רפואה .
עג) **תרופות /גלולות** - אסור לאדם בריא לקחת תרופות או למרוח משחות לרפואה אלא רק אם הוא בהגדרה של חולה שאין בו סכנה התירו .
עד) **תרופות לפוריות** - מותר לבלוע גלולות ושאר תרופות פריון .

הכוסס ציפורניים מחלל שבת

מסופר על אחד האדמו"רים שבליל שבת ישבו סביבו המון תלמידים וחסידים והתחילו לזמר בקול ניגון זמר של "כל מקדש שביעי" וכאשר הגיעו למילים כל שומר שבת כדת מחללו, האדמו"ר נעצר וחזר כמה פעמים על המילה "מחללו", וחזר על אותם מילים שוב ושוב והראה לכיוון ממולו בקצה השני של השולחן.
ממקום שהרבי לא יכל לראות שם עמד אחד מהנוכחים ובטעות היה כוסס ציפורניים. וששמע את הרבי ששוב חוזר על המילה מחללו התעשת והבין בעצמו שהוא מחלל את השבת בזה שהוא כוסס ציפורניים, ומיד הפסיק והוציא את ידו מהפה ואיך שידו יצאה מפיו המשיך הרבי בניגון הזמר בסדר הרגיל.

לידה בשבת

א) מוטלת חובה גדולה על הבעל ועל האשה ללמוד היטב הלכות יולדת בשבת על מנת לדעת היטב מה מותר ומה אסור, ולא להרבות בחילולי שבת שלא לצורך ולדעת כיצד להיות זריזים בנסיעה עבור היולדת שיש בכך הצלת חיים ופיקוח נפש.

ב) אין להתמהמה עבור הצלת חיים וכתבו הפוסקים שיש לחלל שבת עבור חולה שיש בו סכנה, על ידי גדולי הדור ותלמידי חכמים, ולא לחפש גוי או ילדים קטנים או נשים אלא המצווה בגדולי ישראל להציל חיים של חולה שיש בו סכנה .

ג) **המחלל שבת לצורך חולה** - שמחלל שבת עבור חולה שיש בו סכנה אינו עובר איסור, להיפך! אדם שחילל שבת במזיד זוכה עכשיו לתקן עוונו ולחלל שבת עבור יולדת .

ד) **מתי הרגע שנחשבת כיולדת** - מהרגע שהיא מרגישה שהופיעו אצלה סימני התחלת לידה אפילו בסמוך לצאת השבת ואפילו שמסופקת אם תוכל להמתין עד מוצש"ק מותר לה לנסוע מיד .

ה) **ספק סכנה** - בכל מקרה של חשש פיקוח נפש והיולדת במצב של לידה קרובה שאין אפשרות להמתין או להחמיר יש לעשות את כל הנדרש במהירות גדולה על מנת שלא להגיע לסכנה. ואין להתחסד במנהגי חסידות כשיש סבירות של סכנה ליולדת או לעובר .

ו) **תפילה שלא תלד בשבת** - יש המתפללים שלא תלד בשבת ומעיקר הדין אין צריך לכך אלא כל תינוק נולד בזמנו ואם נגזר על התינוק להיוולד בשבת עם המזל של שבת זהו מזלו ואין אנו צריכים להתערב במזלו של הילד ואין לחשוש מחילול שבת כיון שחכמים התירו לחלל שבת עבור יולדת, הרי זה מותר לכתחילה ויש כאן מצוה של הצלת חיים .

חודש תשיעי בשבת

ז) **הכנות** - מן הראוי שכבר בתחילת החודש התשיעי להריונה, תסדר בכל יום שישי כל חפציה הנצרכים ללידה לבית חולים ולנסיעה שמא תזדמן לידתה בשבת כדי שלא יצטרכו להרבות בחילולי שבת בעבורה ומכל מקום אם לא הכינה אין להתמהמה בשל כך .

ח) **מגורים לשבת** - כשחוששת שתלד בשבת אם יכולה בנקל לשכור דירה או להתארח סמוך לבית החולים במרחק הליכה ראוי לעשות כן ואם לאו אינה חייבת .

ט) **כלי רכב** - יש להכין את המכונית לפני שבת לנתק את האורות שנדלקים עם פתיחת הדלת, להוציא מהרכב מה שלא משמש לנסיעה, לנתק הרדיו שלא ידלק בשעת הנסיעה ולכבות הטלפון המחובר לרכב .

י) **סוג רכב** - כשיש זמן עדיף לבחור רכב עם שהפעלתו כרוכה במינימום חילולי שבת כגון: שאין בו אזעקה ושלא נדלקים אורות בזמן הפתיחה של הדלת ויש לו הילוכים ידניים ,

יא) **הוצאה מרשות לרשות** - על מנת שלא להרבות בחילולי שבת ולהינצל מאיסור הוצאה מרשות היחיד לרשות הרבים ראוי להכניס החפצים למכונית כבר לפני כניסת השבת .

יב) **הכנת רשימות** - כדי למנוע כתיבה של פרטי היולדת ומספר תעודת זהות ראוי להכין מראש את הטפסים שעליהם תכתוב את כל הפרטים הנצרכים על היולדת עבור כל מי שיבקש ממנה פרטים לחתום לכתוב וכד' וכן לנהג אמבולנס תגיש נייר עם הפרטים שלה במקום לחתום .

יג) **תיאום עם נהג גוי** - ראוי ונכון לתאם עם נהג גוי לפני שבת על מנת שאם יצטרכו לנסוע בשבת ויש שהות אז עדיף שיקראו לו .

יד) **שמרטף לילדים** - יש להכין שמרטף לילדים הקטנים לזמן הנסיעה ללידה כדי שלא יצטרכו לחלל שבת בשביל לחפש שמרטף וכד' .

טו) **מוקצה שבתיקים** - לכתחילה ראוי להוציא לפני שבת את כל סוגי המוקצה שאינם נצרכים ללידה ובדיעבד כשיש בתיק או בשקית סוגי חפצים שאינם לצורך הלידה כגון פלאפון ארנק וכד' עם חפצים הנצרכים ללידה מותר להוציא הכל בפעם אחת בתיק אחד .

טז) **איסור תחומין** - על מנת שלא להכשל באיסור תחומין של הוצאה מחוץ לעיר יש להפקיר את כל המזון שצריך לקחת איתו לבית החולים על מנת שלא יעבור על איסור תחומין .

יז) **נוסח ההפקר** - יאמרו ביום שישי גם האשה וגם האיש הרי אנחנו מפקירים את כל חפצינו ואע"פ שאנו משתמשים בהם אין אנו מתכוונים לזכות בהם .

יח) **הפקר בפני שלושה** - עדיף שיאמרו את נוסח ההפקר לפני שלושה אנשים ואם אינם מוצאים שלושה, יכולים להפקיר בפני אדם אחד, ובדיעבד אפילו הפקירו בינם לבין עצמם גם כן אפשרי .

יט) **מזון למלווה** - כשיש צורך להוציא מזון למלווה יש המתירים לו להוציא באופן כזה שמכניס הכל לתיק עם החפצים החיוניים ליולדת ומוציא בפעם אחת .

כ) **עירוב העיר** - כשיש עירוב בעיר בצורת הפתח אפילו מי שבדרך כלל מחמיר שלא לסמוך על העירוב במקרה של יולדת יכול להקל ולהוציא מהבית למכונית את כל הדרוש לצורך הלידה .

כא) **הכנסת מזון לרכב** - במקום שיש עירוב וכן הנסיעה לבית החולים היא בתוך העיר ולא מחוץ לתחום אפשר להכניס מזון למכונית אפילו בשביל המלווה .

כב) **הוצאה מרשות לרשות** - במקום שאין עירוב והרכב נמצא ברשות הרבים רק הוצאה לצורך פיקוח נפש של היולדת מותרת .

כג) **הוצאה מהבית לצורך הנסיעה** - כל מה שצריך בשביל פיקוח נפש מותר להוציא, אבל אם יש שהות יש למעט בחילולי שבת ולהוציא בהוצאה אחת .

כד) **טלטול רשיון נהיגה** - כל תעודה או חפץ שיש בו צורך לנהיגה מותר להוציא ולכן מותר לקחת רשיונות רכב, ורשיון נהיגה, תעודת זהות וכד' .

כה) **הכנה למוצאי שבת** - אין לקחת חפצים או כלים כדי שיהיו מוכנים למוצאי שבת שמלבד האיסור של הוצאה יש גם איסור של הכנה משבת לחול .

כו) **צלצול לקבלת עזרה** - עדיף להשאיר טלפון סלולרי דולק שמכוון למצב חיוג על ידי לחיצה אחת בלבד על מנת למעט בחילולי שבת אבל כשאין אפשרות כזו אפשר להתקשר בטלפון רגיל .

כז) **ניתוק טלפון אחר השיחה** - כשיש חשש שהטלפון של הרופא או האמבולנס לא יקבל שיחות, מותר לנתק את קו הטלפון .

שמירת שבת בחמש דקות

מסופר על הרב קנייבסקי זצ"ל (הסטייפלר) שברוסיה הוכרח לשרת בצבא ובאחד השבתות היה צריך לשמור על המחנה וכיון שהלילות היו קרים מאוד היה צריך ללבוש מעיל פרוה עבה על מנת להתחמם.

כל חייל שהיה מסיים את המשמרת היה מניח את המעיל על העץ והחייל השני שמחליף אותו מוריד את המעיל מהעץ ולובשו על מנת לא לקפוא מקור.

תורו של הרב קנייבסקי הגיע והנה המעיל תלוי על העץ בליל שבת קודש והרי אסור להוריד בגד שתלוי על העץ והקור היה עז ובכל זאת חשב כיצד הוא יצליח להחזיק מעמד, עד שהחליט שבכל פעם יחזיק מעמד רק לחמש דקות, כשיהיה חשש סכנה ובמקום פיקוח נפש אפשר להתיר, ולאחר שעברו חמש דקות שוב פעם המתין רק עוד

חמש דקות, וכך בחמש דקות הצליח לעבור את כל המשמרת עד הבוקר, מבלי שהיה צריך לחלל שבת. וכך היה מאושר שלא חילל שבת אפילו לא באיסור דרבנן.

נסיעה לבית החולים

כח) **הגדרה של תחילת לידה** - כל שידוע לאשה בהתאם לגופה שהוא מצב של לידה אפילו ללא צירים כגון הרגשת לחץ שהולד רוצה לצאת או ירידה רבה של מים או דימום יש לחלל השבת ולנסוע באופן הבהול ביותר לבית חולים ורק אם יש שהות יש להשתדל לעשות המלאכה בשינוי ככל שאפשר .

כט) **אמבולנס** - אפילו שמותרת הנסיעה ברכב פרטי עם נהג יהודי כיון שיש פרטים רבים שצריך להיזהר בהם צריך לעשות את השיקול הנכון בהתאם ובכל אופן כשיש שהות עדיף להזמין אמבולנס .

ל) **פתיחת הרכב**- רכב המופעל על ידי נעילה מרכזית עדיף שלא להפעיל את האזעקה לפני שבת כדי שיפתח את הרכב על ידי מפתח בלבד ולמעט בחילולי שבת.

לא) סדר עדיפויות לנסיעה בשבת עם יולדת הוא כך :

1) אמבולנס - משום חשש סכנה בדרך ראוי להזמין אמבולנס שיש בו מכשור רפואי, שאם תתחיל הלידה בדרך יש אפשרות לטפל ביולדת .

2) נהג גוי - יש לסכם עם נהג גוי לפני שבת את הנסיעה אפשר גם להזמין מונית עם נהג גוי .

3) רכב פרטי - כשאין אפשרות לחכות לאמבולנס או לגוי אז מותר לנסוע ברכב פרטי ועדיף רכב שאינו אוטומאט וכן שאין בו נעילה מרכזית על ידי שלט .

לב) **ישוב הדעת** - חז"ל קבעו שיולדת צריכה ישוב הדעת בזמן הלידה כלומר שתהיה בטוחה שמטפלים בה באופן הטוב ביותר ולכן מותר לעשות בעבורה דברים אחרים אפילו שאין בהם צורך ממשי ללידה מכל מקום אם היא יותר רגועה שעושים הכל למען בריאותה .

לג) **צוות רפואי** - אם דעתה של היולדת מתישבת דוקא בבית חולים עם צוות רופאים ואחיות שהיא מעדיפה מותר להסיעה לשם אפילו שהוא במקום יותר רחוק .

לד) **הידור בכשרות** - אין להעדיף בית חולים רחוק בשביל הידור בכשרות או בצניעות ומכל מקום הכל תלוי ביישוב דעתה של היולדת .

לה) **אדם מלווה** - מותר לבעל או לכל אדם שהיולדת סומכת עליו להתלוות ולנסוע עימה ברכב לבית החולים כדי ליישב דעתה של היולדת .

לו) **יולדת שאינה רוצה במלווה** - יולדת שטוענת שאינה צריכה מלווה ואינה רוצה שיתלוו אליה אין צריך להתעקש ולשכנע אותה שתסכים שיתלוו אליה .
לז) **לומר בפה שצריכה בן**-לוויה - כשיש צירי לידה וכן הכורעת ללדת אינה צריכה לומר בפיה שהיא צריכה שבעלה יבוא איתה ודי בכך שהמלווה יודע שהיא רוצה שיתלוו אליה לנסיעה .
לח) **יולדת שמבקשת שני מלווים** - כשמבקשת מלווה נוסף יתכן ויהיה מותר לשניהם להתלוות אליה כשלא עושה זאת מתוך פינוק אלא מתוך פחד הלידה ומכל מקום לפני שבת יתייעצו עם מורה הוראה כיצד לנהוג .
לט) **יציאה בלילה לבית החולים** - מלווה שיצא בלילה לבית החולים עם יולדת יעיר את השכנים על מנת שיבואו וישמרו על הילדים ואם אין מי שיכול להשגיח עליהם מותר לו לקחת את היולדת לבית חולים ולחזור אפילו בשבת כדי לא להשאירם נעולים בבית .
מ) **תינוק ללא השגחה** - בשעת הדחק כשאין אפשרות אחרת ויש צורך להסיע אשה יולדת לבית החולים ואין מי שישמור על התינוק אפשר להקל ולקחת את התינוק יחד עם היולדת לבית החולים .
מא) **חילול שבת עבור שמירה על הילדים** - כשאין מי שישמור על הילדים הקטנים ויש חשש של סכנה אם ישארו לבדם אפשר לקחתם למקום שבו ישגיחו עליהם ויש למעט בחילולי שבת ככל האפשר .
מב) **מהלך הנסיעה** - תמיד צריך לנסוע בדרך הקצרה ביותר ובפרט כשהנהג יהודי עדיף שלא יאריך בדרכו וימעט בחילולי שבת ככל האפשר בהתאם לבטיחות הנסיעה שלא יכנס לכלל סכנה בנסיעה .
מג) **הדלקת מזגן בקיץ** - כשאפשר לפתוח חלונות אין להדליק מזגן קירור אפילו שהיולדת מבקשת אלא אם כן החום גדול מאוד וגורם לה לסכנה .
מד) **כיבוי מכשיר חשמל מפריע** - אם נידלק ה"טיפ" בוליום גדול אין לכבותו במהלך הנסיעה .
מה) **מלווה כשיורד מהאמבולנס בזמן הלידה** - כשהלידה התחילה והמלווה ירד מהאמבולנס כדי לא להיות נוכח בזמן הלידה, או שנשאר באמבולנס והיסב את פניו על מנת לא לראות את מהלך הלידה, רק אם היולדת צריכה את המלווה מותר לו להמשיך איתה לבית החולים .
מו) **חניית הרכב** - אין להחנות את הרכב על ידי הנהג יהודי ואם יש שומר של החניון שהוא גוי אפשר לצאת מהרכב ולרמוז לו שהוא יחנה את הרכב בחניה .

מז) **בין השמשות** - כשנהג יהודי הגיע בין השמשות לבית החולים יכול לבקש מגוי שיחנה לו את הרכב במקום חניה מסודר על מנת שלא יגרם נזק לרכב .
מח) **כיבוי רכב רגיל** - רכב שמופעל על ידי הילוכים ידניים אפשר לכבותו על ידי שינוי כגון שעוצר את הרכב בהילוך והרכב כבה מאליו ולא יכבה את פנסי הרכב .
מט) **כיבוי רכב אוטומאט** - לכתחילה עדיף שגוי יכבה את הרכב אבל כשחושש לנזק גדול ואינו יכול לכבות הרכב בשינוי במקום של הפסד מרובה המיקל לכבותו כדרכו יש לו על מי לסמוך ולא יכבה את פנסי הרכב .
נ) **חתימה על טיפול רפואי** - מותר לחתום על כל טיפול רפואי הנועד להקל על היולדת ולהצילה מסכנה ועדיף לחתום בשינוי כגון ביד שמאל או לבקש מגוי שיחתום במקומה .
נא) **מתלווה שמתבקש לחתום** - כשהרופאים דורשים חתימה על מנת ליתן טיפול רפואי בשבת ואין בכח היולדת לחתום ואין גוי שיכול לחתום במקומו יכול המתלווה לחתום בשינוי במקום היולדת .
נב) **אפידוראל** - מותר לאשה הסובלת מכאבי לידה לבקש זריקת אפידוראל כדי ללדת ביישוב הדעת ולהשיב את נפשה אבל אם אפשר להימנע מזה גם בימות החול עדיף .
נג) **זירוז לידה** - אין שום היתר לעשות זירוז לידה בשביל נוחות בין בשבת ובין בימי החול שלכל תינוק יש מזל שנקבע לו בעת לידתו והזירוז יכול לקבוע לו מזל אחר ואסור להתערב במלאכת שמים ורק במקרה של סכנת חיים לאם או לולד התירו לזרז לידה .
נד) **חדר לידה** - כשיש בחדר לידה מכשירי חשמל למיניהם שמפריעים לה והיא טוענת שזה שמפריע את מנוחתה וגורם לה לטירוף הדעת אפשר לבקש מגוי למלא בקשתה לצורך ישוב דעתה של היולדת .
נה) **מעלית** - לאחר הלידה כשצריך להעביר יולדת לחדר התאוששות אפשר להשתמש במעלית של שבת ואם אין מעלית של שבת יש לחפש גוי שיפנה אותה אפילו במעלית רגילה .
נו) **חשש הפלה** - אשה מעוברת שרופא קבע שאם לא תקבל את הטיפול הרפואי יש חשש שתפיל הולד ח"ו, מותר לעשות את כל הדרוש כדי להציל הולד .
נז) **המפלת** - אשה שהפילה דינה כיולדת לכל דבר ולכן במקום שיש סכנה לחייה מותר לחלל שבת כדי להצילה ובפרט כשהרופאים טוענים שאם לא תקבל טיפול רפואי יגרם לה נזק .

נח) **להציל אשה מהפלה** - מותר לחלל שבת על מנת להציל אשה שלא תעשה הפלה ובכללם מניעתה מליטול גלולות שיכולות להפיל את הוולד אלא אם כן יש חשש סכנה לחייה .

הידעת...?

כשאוכלים ממתקים רק בשבת ולא בימי החול

כשמקפידים לשתות משקאות קלים רק בשבת

וכשנותנים לילדים יחס חם

גורמים לילדים לצפות לשבת

שבת בבית חולים

נט) **הדלקת נרות** - לכתחילה יש להדליק נרות בחדר אוכל כדי שתהיה הנאה מהנרות במקום הסעודה ותשתדל להיות הראשונה שמדליקה נרות שבת ואז תוכל לברך .

ס) **כשאין אפשרות להדליק נרות** - כשאין אפשרות להדליק נרות ממש אפשר להדליק את אור החשמל ולכוון עליו במקום נרות שבת .

סא) **שמיעה מאשה אחרת** - אם כבר הדליקו נרות שבת בחדר אוכל אפשר להדליק ללא ברכה או לשמוע מאשה אחרת הנוהגת לברך ולצאת ידי חובת הברכה .

סב) **הנחת הנרות במקומם** - ראוי להשאיר את הנרות במקום שהדליקה אותם ולכן אם שוכבת במיטה תדליק נרות בקרבת מקומה על מנת שלא תצטרך להרימם .

סג) **לא הדליקה נרות** - אם לא הדליקה נרות מחמת לידתה וכן אם היתה עסוקה בטיפול בתינוק לרפואתו איננה צריכה להוסיף נר נוסף כקנס וכן אם יש אור חשמל בחדרה .

סד) **לחצן חשמלי בשבת** - יולדת בשבוע אחרי הלידה שצריכה לקרוא לאחות לכתחילה עדיף שתמנע מללחוץ על פעמון הקריאה ובשלושת הימים הראשונים יכולה ללחוץ על הזמזם כשצריכה סיוע דחוף מהאחות .

סה) **הוצאת תפרים בשבת** - יש להשתדל שהוצאת התפרים בשבת תעשה ביום חול ואם אין אפשרות אז על ידי גוי בלבד אלא אם כן יש בזה סכנת פיקוח נפש אפשר גם על רופא יהודי .

סו) **קידוש בערב שבת** - יולדת חייבת בקידוש בליל שבת וכן בשחרית ותשמע מאדם אחר שמחוייב בקידוש ואינה חייבת לטעום מהיין .

סז) **סעודות שבת** - סעודה ראשונה ושניה צריכה פת ולחם משנה, אבל סעודה שלישית ורביעית אם קשה לה יכולה לאכול מזונות או בכל מאכל אחר כגון פירות וירקות .

סח) **אשה חולה** - שהתירו לה לאכול קודם תפלת שחרית, כגון יולדת בימים הסמוכים ללידתה ראוי ונכון שתקדש או תצא ידי חובת קידוש לפני כן .
סט) **הבדלה** - לכתחילה ראוי שתשמע מאדם אחר אבל אם אינה יכולה תבדיל לעצמה ותשתה מהיין שיעור רביעית או תתן לילד קטן שהגיע לגיל שש לשתות מהיין כשיעור .

אחרי הלידה

ע) **שלושה ימים ראשונים** - בימים אלו דינה של היולדת כחולה שיש בו סכנה שעושים בשבילו כל צרכיה אפילו שאינה מבקשת להדליק אור או לכבות אור או לבשל אוכל לצורך בריאותה מותר לעשות כל הדרוש .
עא) **חולה שאין בו סכנה** - מהיום השלישי עד יום השביעי רק אם אומרת צריכה אני, מחללים שבת בעבור רפואתה. אבל מהיום השמיני עד יום השלושים נחשבת כחולה שאין בו סכנה ומותר לעשות לרפואתה מלאכות דרבנן בשינוי או על ידי גוי .
עב) **הוראת רופא לאחר שלושה ימים** - כשרופא אומר שהיולדת צריכה טיפול כדי למנוע סכנה ליולדת, מותר לעשות בשבילה אפילו לאחר שלושה ימים ואפילו שלא מבקשת .
עג) **עד שלושים יום** - משבעה ימים עד שלושים יום אחר הלידה דינה כחולה שאין בו סכנה שעושים בשבילו איסורי דרבנן בשינוי ולכן אפשר לומר לגוי שידליק אור עבורה או יפעיל חימום וכד' .
עד) **מריחת משחה** - כשצריכה למרוח משחה צריכה להכין לפני שבת חתיכות בד שמרוח עליהן משחה ואם לא הכינה, תניח המשחה עם השפופרת, או בקיסם על הגוף או על התחבושת או הבד ללא מריחה ולהניח על הגוף שיתמרח מאליו .
עה) **פטמות סדוקות** - יולדת עד שלושים יום אחר הלידה נקראת חולה שאין בו סכנה ולכן יכולה להניח משחה על הסדקים ללא מריחה וכשיש חשש של זיהום, מותרת להניח ללא מריחה, אפילו לאחר שלושים יום .
עו) **גודש באשה מניקה** - כשיש ריבוי חלב וגודש וסובלת מכאבים, יכולה להשתמש בתרופות להרגעת הכאב ולמניעת דלקת, או להניח על עצמה עלי כרוב כדי להרגיע המקום .
עז) **שאיבת חלב** - שאיבת חלב במכונה חשמלית או ידנית אסורה בשבת ואשה המצטערת מאוד מריבוי חלב יכולה לשאוב במשאבה ידנית לתוך מיכל שיש בו חומר שמקלקל את החלב עד שאינו ראוי לאכילה .

עח) **שאיבת חלב לתינוק** - תינוק שבימיו הראשונים עדיין אינו יכול לינוק ואינו אוכל דיסה או תחליף חלב מותר לשאוב חלב במשאבה ידנית כדי להאכילו בשבת .
עט) **שאיבה על ידי גויה** - בשעת הצורך אפשר לומר לגויה לשאוב על ידי מכונה אפילו חשמלית לצורך שמירת החלב לתינוק שזה כל מאכלו ויש חשש שיבוא לידי סכנה .
פ) **שאיבת חלב לצורך פג** - תינוק פג שכל מאכלו הוא חלב אֵם, מותר לשאוב במשאבה ידנית לתוך בקבוק על מנת להעביר לו את החלב.
פא) **ויטמינים להגברת חלב** - אשה מניקה שלוקחת ויטמינים להגברת החלב לצורך הנקה וחיזוק גופה מותרת להמשיך לקחתם גם בשבת .
פב) **טפטוף חלב** - אע"פ שאסור בשבת לחלוב חלב ביד מכל מקום מותר לטפטף חלב לתוך פיו של תינוק כדי שירצה לינוק .
פג) **בנק החלב** - אשה שיש לה ריבוי חלב ורוצה לתרום אותו לבנק החלב אסור לה לחלוב לתוך כלי בשבת על מנת להעבירו לבנק החלב ואם יש לה צורך להוציא חלב תוציא לתוך כלי שיש בו חומר הפוגם את החלב .
פד) **כיבוי אור בשבת** - יולדת שיש אור בחדרה והיא בשלושה ימים אחר הלידה וקשה לה להירדם ואומרת שהאור מפריע לה מאוד ואין לה מקום אחר לישון בו אפשר לבקש מגוי שיכבה בעבורה את האור ואם אין גוי אפשר לכבות בשבילה את האור בשינוי .
פה) **כיבוי מזגן** - עד חודש לאחר הלידה כשהמזגן מפריע לה כגון מקרר מאוד או שחם מאוד אפשר לומר לגוי שיכבה את המזגן בשבילה .
פו) **הדלקת מזגן** - יולדת בחודש הראשון ללידתה שמבקשת חימום אפשר להדליק לה מזגן על ידי גוי על מנת להקל עליה .

ביקור חולים בשבת

א) לכתחילה לא מבקרים את החולה בשבת כדי שלא לבוא לידי צער אבל כשלא היה זמן במימי השבוע אפשר להקל .
ב) **חולה שמבקש שיבואו לבקרו בשבת** - אם יש לחולה סכנה והוא מרגיש הכרח שיבואו לבקרו לצורך רפואתו מותר לבקרו .
ג) **הליכה לתועלת החולה** - אדם שיודע שבזה שהוא יבקר את החולה הוא יועיל לו מותר לכתחילה לבקר חולה אפילו בשבת בתנאי שלא יגרום לו טורח בביקורו .
ד) **שבת היא מלזעוק** - המבקר את החולה בשבת יאמר לו: "שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא" .
ה) **לשבת ליד חולה** - מותר לשבת ליד חולה על מנת לטפל בו ולסעדו אפילו בשבת .

ו) **גרימת צער** - אסור לגרום צער בשבת ולכן לא מבשרים בשורות רעות ביום שבת ולא להודיע על אדם חולה או על אדם שנפטר וידוע שגם בימי השבוע ראוי להמנע מכך שעל זה נאמר מוציא דיבה הוא כסיל .

ז) **מי שברך** - כשנותנים מי שברך לחולה מוסיפים בסוף הברכה שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא .

ח) **מתנה לחולה** - לא נותנים מתנות בשבת ואם יש הכרח ליתן מתנה אז יש להקנות לחולה את המתנה לפני שבת עיין בהערה .

ט) **ברכת המזון** - יש הנוהגים לברך חולים בברכת המזון במשך ימי השבוע אבל ביום שבת אין לעשון כן אלא אם כן החולה הוא בסכנת חיים .

י) **ניחום אבלים** - אע"פ שמעיקר הדין מותר לנחם אבלים בשבת אבל בקושי התירו לנחם ולכן יש ללכת בימי החול .

יא) **השכבה** - מותר לומר השכבה בשבת אחר קריאת התורה ועדיף לומר את הנוסח המקוצר אל מלא רחמים הוא יחוס ויחמול על נפש רוח נשמה של כל מתי ישראל ובכללן... ללא כל תשבחות על הנפטר .

הלכה היא לא ללמד בשבת דברים חדשים שיקשו על הבנתו ויגרמו לילד ולהורה צער בשבת צריך להאהיב את השבת

מדוע מפסידים בעסקים

אמר רבה בעלי בתים יורדים מנכסיהם מפני שמסיירים ובודקים נכסיהם בשבת מסכת גיטין לח ע"ב

אוהל

א) עשיית אוהל היא מלאכה אסורה בשבת, ויש שני סוגי אוהלים האסורים אוהל עראי ואוהל קבע וכן יש איסור להקים מחיצה שמתירה איסור כפי שיבואר להלן .

ב) **מחיצת עראי** - מותר להקים מחיצות שאינן קבועות כלומר שמתנודדות ברוח ומסירים אותן ביום יום, עד שבוע ימים כגון לפרוס וילון בין נשים לגברים או כנגד השמש או וילון של אמבטיה .

ג) **מחיצה לסוכה או לעירוב** - אסור בשבת לפרוס מחיצה שמשלימה את הכשר הסוכה או לפרוס מחיצה לשם עירוב אפילו שהיא עראי .

ד) **הוספת אוהל** - כשיש גג ברוחב של טפח (כשמונה ס"מ) העשוי כדי להצל מהחמה ובגובה של טפח אפשר להאריכו בשבת שהדין כל שפרוס טפח מלפני שבת מותר להמשיכו בשבת כדין הוספה על אוהל עראי שמותרת בשבת .

ה) **אוהל ילדים** - אין לבנות בבית או בחצר אוהל למשחק כגון שמכסים כיסאות או שולחן בשמיכה או שטיח ואם ילדים בנו אוהל למשחק אסור לפרק את האוהל .

ו) **אוהל מתנפח** - אסור להקים אוהל בשבת אפילו שנפתח על ידי משיכת חוט וכן אסור לנפח אוהל או בית המתנפח ואפילו שמתנפח מאליו .

ז) **הקמת סככה** - אסור להקים סככה בשבת אפילו שנעשית מגג בלבד כיון שנועדה לשם צל .

ח) **כיסוי עגלה** - אסור לכסות את העגלה בסדין או שמיכה על מנת להצל על התינוק משום שעושה בכך אוהל עראי .

ט) **גגון של עגלה או סלקל** - אין להרכיב בשבת גגון על גבי עגלה ורק אם היה מחובר לעגלה ופתוח טפח מלפני שבת מותר להמשיכו או לסגרו .

י) **כילה על המיטה** - אין לפרוס כילה על מיטה בין של תינוק בין של מבוגר אבל כשנפרסה מלפני שבת ונשאר כטפח שאינו סגור אפשר לפורסה ולסגורה .

יא) **ניילון על חבל כביסה** - מותר לכסות בניילון בגדים התלויים בחבל כביסה ואין כאן חשש של אוהל .

יב) **פריסת מפה על השולחן** - מותר לפרוס מפה על השולחן אפילו שדפנותיה יורדות עד הרצפה ויוצרות אוהל מתחת לשולחן .

יג) **מטריה** - אסור להשתמש במטריה בשבת להצל מפני השמש או מפני הגשמים ואפילו שהיא פתוחה מלפני שבת .

יד) **אוהל מתחת לשולחן** - ילדים שפורסים על השולחן מפה או שמיכה ונכנסים מתחת לשולחן לשחק אין צריך למונעם מכך .

טו) **סככה מתקפלת או סוכך חלון** - סככה המורכבת מעל החלון או מעל המרפסת אסור לפתוח אותה בשבת אלא אם כבר פתוחה יותר מטפח וכן אסור לסוגרה בשבת משום איסור סותר וכן הדין בסוכך הנגלל לתוך קופסא המורכבת מעל החלון אסור לפתוח אותו בשבת אם לא הושאר טפח פרוס מבעוד יום .

טז) **פריסת ניילון על סוכה** - כשיורד גשם מותר להניח בצמוד לסכך ניילון אפילו שהסוכה נפסלת בכך .

יז) **צילונית** - אסור בשבת לפרוס צילונית אבל צילונית מוכנה שאחת מפינותיה נפלה, אפשר להחזירה למקומה ללא קשר של קיימא .
יח) **שמיכה מפני השמש** - אסור לפרוס שמיכה על גבי עגלה או לול על מנת להצל שזהו אוהל עראי .
יט) **תליית וילון** - מותר לתלות וילון על הווים המיועדים לו ואין בכך משום בניין .

אשה חכמה

בסעודת שבת מנתבת את השיחות ומעלה נושאים שלא יגררו למחלוקת וצריך לזה פיקחות גדולה.

סיפר יהודי ירא שמים

באחת השבתות השכנים החליטו לעשות מסיבת יום הולדת בשבת והרעישו בקולות תופים ומנגינות של מוזיקה סטריאופונית, ולא נתנו לנו מנוח.
שאר השכנים הצטערו מאוד בשמיעת הקולות וגם אנחנו כשומרי שבת לא יכולנו לסבול את הצער ונגרמה לנו עגמת נפש גדולה מאוד כתוצאה מהמוזיקה הרועשת, אחד השכנים ניסה להעיר בעדינות אבל הם בשלהם...
מאוד הצטערתי שלא יכולתי לעשות קידוש מרוב המוזיקה הרועשת ואפילו שניסינו לסגור את חלונות הבית, ולאטום כל מרווח אויר, הקירות רעדו מרוב מוזיקה רועשת.
החלטתי לפנות לאבי שבשמים , לקב"ה, בורא העולם, שציוני על שמירת השבת, ביקשתי מקירות ליבי, אנא ה' רוצה אני לשמור שבת ולא לשמוע חילולי שבת. אנא רבש"ע הפסק את המוזיקה הרעשנית ונזכה לעשות קידוש ולשמור שבת כהלכתה.
ומיד כשסיימתי את דברי, נהיה שקט המוזיקה נאלמה ונעלמה כלא הייתה וחזרנו לשגרת שמירת השבת ממש עונג שבת זמירות שבת ודברי תורה , במוצאי שבת התברר לנו על ידי מקורבים למשפחה, מה קרה שם שגרם לשקט המבורך וכך נאמר לנו שבאמצע החגיגה לפתע פתאום נשרף נתיך שגרם לקצר, כתוצאה מכך התקלקלו הרמקולים ולמערכת סטריאו נגרם נזק שנאמד באלפי שקלים.
הם לא הבינו כיצד זה קרה, אבל אני ומשפחתי ידעתי ה' בשמים קיבל תפילתי ועזר לי לשמור את השבת בקדושה.

בונה וסותר

א) בכל בנין או תיקון בקרקע יש איסור של בנין ואפילו בבית מצויים הרבה מצבים שיכולים להכשל בבנין או סתירה שאסורה בשבת כגון הרכבה או הידוק כלי המתחבר ע"י ברגים או תקיעת נעצים מסמרים וכד' .

ב) **אבזם חגורה** - אין להחזיר בשבת אבזם של חגורה אבל אם אינו ננעץ בחגורה אלא רק נתפס על ידי לחץ וכן בימי השבוע דרכו בכך להתפרק אפשר להקל .

ג) **בקבוק/מוצץ חדש** - המקפידים להרתיח בקבוק או מוצץ חדש צריכים להיזהר ולא להכניסו לתוך מים רותחים כדי לתקנו שיהיה ראוי לתינוק .

ד) **אריזות הסגורות בנייר כסף או ניילון** - כגון כיסוי על קופסאות חומוס או על בקבוקי קטשופ מותר לפותחן .

ה) **גלגל שהתפרק** - עגלה שהתפרק אחד מגלגליה או שהשתחרר בורג ממקומו אסור להחזיר את הגלגל או הבורג למקומו והכלי שהתפרק אסור בטלטול .

ו) **הפרדת גביעים מחוברים** - גביעים של לבן או מעדנים מותר להפרידן ולכתחילה ראוי להפריד מלפני השבת .

ז) **חלון שהתפרק** - חלון או תריס שהתפרק מהמסילה אסור להחזירו למקומו בשבת וכן כשנתקע אסור לפרק או להזיז את החלון מהמסילה על מנת לישרו שזהו בנין .

ח) **כיסוי בור ניקוז במקלחת** - אין להרים את המכסה של בור ניקוז המיועד לפתיחת סתימות אבל אם המכסה עשוי באופן כזה שיש לו בית אחיזה או שאינו מהודק בקרקע אלא אפשר להוציאו בקלות על ידי משיכתו ביד אפשר להוציאו ולהחזירו בשבת .

ט) **כוס פלאסטיק שהתעקם** - אם עדיין ראויה לשימוש אפשר ליישרה כגון כוס שהתעקמה ואפשר לשפוך לתוכה משקה אבל אם התעקמה באופן כזה שאי אפשר להשתמש בה אסור ליישרה ודינה כמוקצה מחמת גופו .

י) **כלי מתכת שהתעקם** - כפית או מזלג, וכן סיכה שהתעקמה אסור ליישרה בשבת אבל מותר להשתמש בה כשהיא עדיין ראויה לשימוש .

יא) **כלי מתקפל** - מותר לפתוח או לקפל עגלה או טיולון וכן לול תינוקות, אם הכל כבר מחובר ומוברג. והדרך לפתחו ולסגרו בימי השבוע .

יב) **כסא של תינוק** - שיש עליו מדף להניח עליו כלי סעודה מותר לפרקו ולהניחו בשבת כשיש פינים הנכנסים ויוצאים או שנכנס ע"י דחיקה והדרך לפרקו ולהרכיבו תדיר .

יג) **כסא או שולחן מתקפל** - מותר לפתוח כסא או שולחן מתקפל כשכולו עשוי מחלק אחד .

יד) "**לגו**", "**קליקס**" **וכד**' - מותר לילדים לשחק במשחקי הרכבה כגון לגו כשהרגילות לפרק ולהחזיר אבל אם הרגילות לבנות ולהשאיר לאורך זמן כגון לקישוט יש לאסור .
טו) **לול מתקפל** - מותר להרכיב לול מתקפל על ידי כך שהוא נפתח ומניחים עליו את המיטה והמזרן של התינוק .
טז) **מגירה שהתפרקה** - ואין בה מוקצה מותר להחזירה לתוך שידה או ארון קטן שאינו מחובר לקרקע אבל לארון בגובה של יותר ממטר וחצי אסור להחזירה .
יז) **מגירה שבמקרר** - אין להחזיר מגירה שהתפרקה מהמקרר אבל כשהתפרקה מהמקפיא ודרכה להתפרק כדי להוציא ולהכניס מים כגון מגירת קוביות קרח אפשר להקל .
יח) **מגבעת שהתקמטה** - מותר להחזיר את השקע של מגבעת שהתקמטה כשעדיין ראויה ללבישה .
יט) **מטאטא שהתפרק** - כל כלי שמחובר על ידי הברגה אסור להחזירו בשבת אפילו אם דרכו להתפרק וכן אסור לטלטל את המקל או המטאטא ודינו כמוקצה .
כ) **ניפוח בלון או מזרן** - בלון שנופח מלפני שבת מותר לנפחו ויש להיזהר שלא יקשרו אותו .
כא) **נעצים או מסמרים**- אסור לנעוץ נעצים או סיכות על שולחן כדי להחזיק מפה וכד' וכן הדין שאסור לתקוע על הקיר או על לוח מודעות כל סוגי הנעצים והמסמרים .
כב) **סתימה בכיור** - אסור לפתוח סתימה בכיור ורק כשיש זרימה איטית של מים ואין הסתימה מוחלטת מותר לשחרר הסתימה על ידי משאבת גומי .
כג) **פטמה של בקבוק** - אין לנקב או להרחיב פטמה של בקבוק של תינוק בשבת משום תיקון כלי ומכה בפטיש .
כד) **צנצנות של** "**גרבר**" **או ריבה וכד**' - מותר לפתחן בשבת לכתחילה ואין כאן חשש של בונה כלי או מכה בפטיש .
כה) **פתיחת בקבוקים** - מעיקר הדין אפשר להקל ולפתוח בקבוקי שתיה של יין או של שתיה קלה בשבת וטוב להחמיר לפתוח ביום שישי .
כו) **קופסאות סדרינים ושימורים** - לכתחילה ראוי לפתוח את הקופסאות לפני שבת אבל כשיש צורך לכך בשבת מותר אפילו על ידי פותחן .
כז) **שער המתקפל ונסגר** - מותר לפתחו בשבת ולסגרו ואין כאן משום חשש בונה וסותר .
כח) **תקיעת שמשיה בעגלה או בחצר** - אסור לתקוע בשבת שמשיה הנועדה להצל מפני החמה או הגשמים אפילו שהשמשיה פתוחה כבר לפני השבת .

כט) **הברגה או חיזוק בורג** - יש איסור לחזק ברגים רופפים או לשחרר ברגים תקועים וכן לחבר חלקים שהתפרקו ואפילו בורג של משקפיים אסור לחזק או להחזירו .
ל) **לוח מודעות** - אסור לתלות מודעה בלוח מודעות וכן לא להחזיר מודעה שנפלה .
לא) **שימון צירי דלת וכד'**- אסור לשמן צירים בדלת או של כלים משום מתקן כלי .
לב) **תליית נדנדה או ערסל** - נדנדה שמתחברת על ידי טבעות לווים הקבועים במשקוף מותר להשחיל הטבעות למשקוף שהדרך לפרק ולהחזיר בימי השבוע וכן שאין מעשה של תקיעה אלא השחלה בלבד .

הקושר והמתיר

כדי שלא להכשל בקשירה אסורה צריך להקפיד בכל שקית או חוט שלא קושרים קשר על קשר ואפילו קשר בודד בראש החוט או השקית לא לקשור.
א) **קשר של אומן** - כל קשר שצריך אומנות בשביל לקשור אותו כגון קשר של תפילין אסור לקושרו או להתירו בשבת .
ב) **קשר ליותר מיום אחד** - קשר שעשוי להישאר ליותר מיום אחד כלומר לעשרים וארבע שעות נחשב לקשר של קיימא שאסור לקשור אותו .
ג) **שני קשרים** - קשר על קשר גם כן הגדרתו כקשר של אומן ולכן אין לקשור או להתיר קשר על גבי קשר .

דוגמאות הנפוצות בבית

ד) **קשר ציצית** - כשהקשר של הציצית נפרם אסור לקושרו להדקו בשבת .
ה) **קשר בראש חוט** - אסור לקשור אפילו קשר אחד בראש חוט או בראש שקית .
ו) **שרוכי נעליים** - מותר לקשור את שרוכי הנעלים בקשירה ועליה קשירת עניבה כשהדרך להתיר את קשרי הנעל במוצאי שבת .
ז) **קשירת שרוכים ליותר מיום אחד** - נעלים שהדרך ללבשן ללא התרת הקשר אסור להתיר או לקשור את הקשר בשבת כיון שנשאר שבוע ימים נחשב לקשר של קיימא .
ח) **שרוכים שהסתבכו** - כשאין אפשרות להתיר שרוכים מותר לנתקם בעזרת סכין על מנת לשחרר את הרגל .
ט) **קשירת שרוך** - אסור לקשור שרוך בקצהו על מנת שלא יצא מהנעל .
י) **שרוך נקרע** - אסור לחבר שרוך שנקרע לשני חלקים משום איסור קושר ואפילו שמתכוון להתירו במוצאי שבת .

קשירה בבגדים

יא) **קשר מסובך** - כשבלא כוונה נקשר קשר על גבי קשר, ואין דרך להתירו מותר לנתקו ע"י מספרים או סכין .

יב) **מטפחת ראש** - מותר לקשור מטפחת ראש בכל מיני קשרים זה על גבי זה ובתנאי שמתירה הקשרים בשבת .

יג) **בד סקוצ'** - שני חלקי בד הנדבקים זה לזה על ידי חספוס ובד גס מותר להצמידם ולהפרידם בשבת .

יד) **סינר של תינוק** - מותר לקשרו סביב צווארם של קטנים בשעה שהם אוכלים כדי לשמור על ניקיון, ויש לעשות קשר ועניבה כקשירת שרוכי נעלים .

טו) **עניבה** - שצריך לקשרה ולענבה בשבת אין לעשותה בשבת אלא אם מוכנה מבעוד יום מותר להאריכה או לקצרה לפי מדתו .

טז) **גרביים או כפפות** - כשקשורים יחד ויש צורך להלבישם לתינוק, מותר לנתקם ע"י סכין או מספריים אך לא יעשה כן בפני עם הארץ (אדם שלא יודע הלכות) .

יז) **חוט של פלסטיק/ברזל** - יש אומרים שמותר ללפף בו שקית של ניילון וכד' בתנאי שדרכו להתירו ביומו. ויש אומרים לאסור ולכן בשעת הצורך יש על מי לסמוך .

קשירה בחפצים שונים

יח) **קשירת חוט למפתח** - אסור לקשור חוט למפתח על מנת שלא יאבד וכן אסור להתיר את הקשר אבל מותר לנתקו על ידי סכין או מספריים .

יט) **קשירת שקיות** - אין לקשור שקית של פח אשפה בשני קשרים או לקשור טיטול בשקית בשני קשרים אלא רק בקשר אחד .

כ) **טיטולים** - לכתחילה יש להכין את הטיטולים לפני שבת. להוציא המדבקה ולהחזירה ובדיעבד שלא הכינם מותר להשתמש בהם בשבת, בתנאי שהמדבקות לא נשארות דבוקות אלא לאחר השימוש מופרדות וכן כשהטיטול נזרק לפח להיזהר ולא להדביק הטיטול במדבקות אלא לגלגלו ללא הדבקה .

כא) **נייר הדבקה** (**סלוטייפ**) - דינו כמוקצה שמלאכתו לאיסור ואין לקרעו ולהדביקו בשבת, והעושה כן מתחייבת משום תופר וקורע ומתקן מנא .

כב) **סיכת ביטחון** - מותר לחבר ולצרף שני בגדים זה לזה, בסיכת בטחון וכן מותר לנעול הסיכה כדי שלא תפתח ויש מתירים רק תחיבה אחת .

כג) **וילון** - מותר לקשור וילון בסרט אבל אין לקשור וילון בעצמו (ללא סרט קשירה) על מנת שלא יתנודד ברוח ואם יש צורך אפשר לקושרו באופן כזה שיהיה קשר רופף מאוד שיהיה ניתן להתירו ביד אחת .

השמעת קול

א) **פעמונים** - אין לצלצל בפעמונים בין הפועלים על ידי חשמל ובין העשויים כמשחק לילדים .

ב) **פעמונים תלויים בדלת** - פעמונים התלויים לפני הדלת יש להורידם לפני שבת ומכל מקום אם לא הורידם מותר לפתוח את הדלת .

ג) **מחיאת כפיים** - אסור להשמיע ניגון קצבי על ידי מחיאת כף אבל מותר לעשות כן בשינוי כגון בגב היד או כדי להעיר אדם ישן כשלא עושה זאת באופן קצבי .

ד) **אגודל עם האצבע** - אין לנגן מקצב באצבעות כדרך שעושים בניגון אבל כדי להעיר אדם ישן או לשחק עם תינוק אם לא נעשה בדרך ניגון מותר .

ה) **תיפוף בזמן שירה** - אין לתופף על שולחנות וסכו"ם משום שנחשב ככלי נגינה ויש נוהגים להקל בזה .

ו) **ריקודים** - בשבת יש איסור לרקוד ורק בשמחת תורה מותר הריקוד לכבוד הספר תורה .

ז) **שחמט/שש בש** - כשמשחקים להנאה ולא לשם הרווחת ממון מותר לשחק שחמט או דמקה ואפילו שש בש ושאר משחקי שולחן אבל יש להיזהר מאוד מביטול תורה שהוא איסור חמור ביותר בפרט בשבת .

ח) **שריקה** - מותר לשרוק בפה אפילו בעזרת האצבעות אבל לא על ידי כלי משרוקית וראוי שלא לשרוק כלל אפילו לא בימי החול .

ט) **ילדים באמבטיה** - מותר לילדים להכנס לשחק בתוך אמבטיה עם מים קרים אבל בבריכה בחצר שיש בה חשש השקיה יש להחמיר לאסור .

י) **ניפוח בריכה** - אין לנפח בריכה אפילו שהיתה כבר מנופחת לפני שבת אבל אם יצא ממנה מעט אויר מותר לנפח מעט .

יא) **הכנת סודה בשבת** - לצורך השבת אפשר להכין משקה סודה במתקן המיוחד לכך וכן מותר להחליף בלוני גז במכשיר (כשאינו פועל על חשמל) .

צמחים בשבת

א) **טיפוס על עץ** - אסור לטפס על עץ ואם טיפס בשוגג מותר לרדת אבל אם טיפס במזיד אסור לו לרדת עד מוצאי שבת .

ב) **השקיית גינה או עציצים** - אסור להשקות עציצים ופרחים ואפילו לשפוך מים מחלון לדשא וכד' אסור משום משקה אפילו שאין מתכוונים להשקות .

ג) **ממטרות בשעון שבת** - מעיקר הדין אפשר לכוון שעון שבת שיפעיל את הממטרות בשבת וראוי לכתוב בשלט שפועל על ידי שעון שבת .

ד) **ממטרות ביום שישי** - מותר לפתוח ממטרות לפני כניסת שבת כדי שישקו בשבת ומותר בשבת לסגור את הממטרות או הטפטפות ולכתחילה יסגור את הברז הראשי של כל הממטרות ואם אינו יכול יסגור את הברזים באופן הרגיל .

ה) **כיור שמחובר לו צינור לגינה** - מותר ליטול ידיים או לשטוף כלים בכיור אפילו שהמים זורמים ממנו דרך הצינור ניקוז לגינה ומשקים בשבת .

ו) **השלכת זרעים** - אסור לזרוק גרעין של פרי למקום שיכולים לצמוח אפילו שאינו מתכוין לזרוע .

ז) **הרמת עציץ** - אסור ליטול עציץ מעל גבי הקרקע ולהניחו על שולחן או על אדן החלון וכן להיפך אין להוריד עציץ מאדן החלון לרצפה וכד' .

ח) **גרעינים במים** - אסור בשבת להכניס גרעינים למים כגון גרעין אבוקדו בכוס מים או גרעיני שעועית על צמר גפן אפיל שאינם משרישים מיד ואם הכניסו אסור להוציאם ביד אלא לשפוך את המים יחד עם הגרעינים .

ט) **פרחים סגורים במים** - אסור להחזיר או להניח שושנים או שאר פרחים סגורים למים אבל אם הם פתוחים ואין יפתחו יותר אפשר להקל .

י) **קטיפת פרחים מעציץ**- אסור לקטוף פרחים בשבת אפילו מעציצים וכן לא להסיר מהם עלים .

יא) **שזירת זר** - אסור לשזור עלים זה בזה כדי ליצור זר אפילו שתלושים כבר מלפני שבת .

יב) **פירות שנפלו מהעץ וכן ירקות שנשרו** - אסור לאכול פירות או ירקות שנשרו בשבת, ואפילו שיש ספק אם נשרו בשבת. אבל פירות או ירקות שבוודאי נשרו לפני שבת מותר לאכול מהם בשבת אחד ואסור לאספן משום מעמר .

יג) **הרחת עצים וצמחים** - פרחים ושושנים המחוברים לקרקע אפילו כשנוגע בהם מותר להריחם אבל פירות המחוברים לעץ אסור להריח .

יד) **ספוג קשיח** - תקיעת פרחים בספוג קשיח מותרת לאותם חורים שבהם הוכנסו לפני שבת אבל ליצור חורים חדשים או להרחיב את החורים הקיימים אסור .

טו) **לעדר בגינה** - אסור לעדר בגינה וכן לא לחפור בידיים אפילו שכל כוונתו רק להסיר את האבנים .

טז) **ערסל התלוי בעץ** - אסור לשבת על ערסל או נדנדה שתלויים בעץ אבל אם הם תלויים על מסמר או וו מותר להתנדנד עליהם בשבת .

יז) **להשען על עץ** - אסור להשען על עץ בשבת כשגורם לו לזוז מעט אבל גזע עץ שהוא עבה וחזק שאינו מתנודד כלל שנשענים עליו מותר להשען עליו .
יח) **ללכת על דשא** - מותר ללכת על הדשא אפילו בלי נעליים ויזהר שלא ירוץ באופן כזה שיתלוש עשבים .
יט) **לשבת על הדשא** - מותר לשבת על דשא וכן אפשר לפרוס שמיכה בזהירות שלא יתלשו עשבים .
כ) **לשבת על גזע** - אסור לשבת על גזע של עץ שיונק מהקרקע אפילו שמיועד לישיבה אבל אם אינו יונק מהקרקע מותר .
כא) **מעשר פירות וירקות והפרשת חלה** - אסור לעשר בשבת וכן אסור להפריש חלה ואם נזכרו לפני כניסת שבת שעדיין לא עישרו יכולים לומר את נוסח המעשרות בלשון עתיד "כל מה שאני עתיד להפריש בשבת כדי לתקן את הפירות יהיו תרומות ומעשרות ויחול פדיון מעשר שני כפי הדין" ואם רוצה להפריש חלה יאמר ומה שאני עתיד להפריש חלה יהיה חלה כדין .

סיפרה אשה

כשבעלי החליט לחזור בתשובה ולשמור שבת זה נראה לי מוגזם לכן לא הסכמתי לו, החלטתי שאני ממשיכה בשלי, והוא שיעשה מה שהוא רוצה.
עד אותה שבת שהתארחנו בבית מלון. ביום שבת אחר הצהריים רציתי לחזור הביתה והוא לא הסכים כיון שהוא לא רוצה לחלל את השבת, אותי זה לא עניין בכלל אמרתי לו שהחלטתי שאנחנו נוסעים הביתה בשבת וזהו.
הוא ביקש שנשמור שבת לפחות עוד שלוש שעות עד שתצא השבת אני התעקשתי שיקח אותי הביתה ותווכחתי איתו עד שנכנע והסכים לחלל שבת בשבילי, וכך נאלץ לנהוג בשבת...
באמצע הדרך כשנסענו בכביש מהיר, משאית שנסעה בכיוון הנגדי, סטתה מהדרך והתנגשה בנו חזיתית, מעוצמת ההתנגשות כל הרכב התרסק ואני נפצעתי קשה מאוד, אבל למרבה הנס הוא יצא בלי פגע עד כדי כך שאף אחד לא הבין איך בעלי הנהג לא נפגע ואפילו סריטה לא קיבל, התאשפזתי זמן רב בבית חולים והרופאים הסתפקו אם אחזור ללכת בכוחות עצמי הוא ניצל מהתאונה בדרך פלא ידעתי שזה בזכות זה שהוא רצה לשמור שבת.

בכיתי המון וידעתי כל הזמן שאני אשמה וכל זה קרא בגלל שהחטאתי את בעלי ובליבי קיבלתי על עצמי לשמור שבת, ואותו יום שקיבלתי על עצמי שמירת שבת, מצבי החל להשתפר עד היום ברוך ה'.

וכיום אני שומרת שבת לחלוטין ואני מרגישה כיצד השבת שומרת עלי .

עירובין

א) הוצאה מרשות היחיד לרשות הרבים אסורה מדאורייתא, והמוציא מרשות לרשות בשבת חייב כדין אדם המבעיר אש בשבת, לכן יש להזהר ולא להוציא מרשות היחיד לרשות הרבים בשבת כלל.

ב) יש מחלוקת בין הפוסקים, אם אפשר לסמוך על העירוב של צורת הפתח (חוטים סביב העיר). ולכן הנוהגים בשיטת הפוסקים שאין כיום דין רשות הרבים ורק כרמלית יכולים לסמוך על העירוב הקיים בערים. אך הנוהגים בשיטת הפוסקים שיש רשות הרבים מדאורייתא אין להם לסמוך על העירוב הרגיל שבערים אלא צריכים גם שיהא מוקף חומה ובדלתות הננעלות או הראויות להנעל .

ג) **טלטול על ידי קטן במקום שיש עירוב** - בערים המוקפות עירוב של צורת הפתח אע"פ שגדול מחמיר מלטלטל אפשר להקל ולהוציא ע"י קטן פחות מגיל י"ג ויום א' .

ד) **טלטול ברשות הרבים** - כשאין עירוב כלל אין לומר לקטן לטלטל בשביל גדול .

ה) **הרמת תינוק** - אין להרים ילד ברשות הרבים ולהוליכו וכן אין להוציאו מרשות היחיד לרשות הרבים. וקטן הנמצא ברשות הרבים ויש עירוב (צורת הפתח) ובוכה מאוד אפשר להקל ולהרימו לביתו. אבל כשאין עירוב והילד נמצא ברשות הרבים או בכרמלית אין להרימו משום טלטול .

ו) **עגלת תינוק** - במקומות שאין עירוב אין לטלטל ברשות הרבים עגלה של תינוק ויש מחמירים ולא מטלטלים אפילו במקומות שיש עירוב של צורת הפתח .

לשבת צריך להתכונן

לחלק את הזמן לשינה ולאכילה ללימוד עם הילדים כבר שהם קטנים לתת להם להבין שזה היום הכי מיוחד בשבוע שכולם לו מחכים